

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Petr Duda

**TRH PRÁCE A PROSTOROVÁ MOBILITA
OBYVATELSTVA V PLZEŇSKÉM KRAJI**

**LABOUR MARKET AND SPATIAL MOBILITY IN PLZEN
REGION**

Diplomová práce

Praha 2010

Vedoucí diplomové práce: Doc. RNDr. Zdeněk Čermák, CSc.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovával samostatně s použitím literatury a zdrojů uvedených v seznamu.

Praha, srpen 2010

Podpis:

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu diplomové práce Doc. RNDr. Zdeňku Čermákovi CSc. za cenné rady a připomínky při konzultacích, které vedly ke zkvalitnění a zdárnému dokončení práce. Také bych chtěl poděkovat Ing. Vítkovi z Úřadu práce v Klatovech a Mgr. Tereze Leštinské z Krajského pracoviště ČSÚ v Plzni za velmi vstřícný postoj a poskytnuté informace.

Abstract

Česká republika prodělala po roce 1989 značné společenské, politické a ekonomické změny. Důležitým krokem bylo vytvoření trhu práce, kde se pracovní místa a mzdy vytváří na základě tržní nabídky a poptávky, kde však také z důvodu působení těchto tržních sil vzniká nezaměstnanost. S tím souvisí i flexibilita pracovní síly, která se v průběhu let stává čím dál více důležitější. S migrací obyvatel za prací souvisí i vývoj situace na trhu s byty. Hlavním cílem této diplomové práce proto je analyzovat pracovní trh v Plzeňském kraji a s ním spojenou prostorovou mobilitu po roce 2000 (se stručným vývojem v 90. letech). Dalším důležitým cílem je určit do jaké míry je migrace obyvatel ovlivněna právě situací na trhu práce a také vývojem situace na trhu s byty. Zdrojem dat pro zpracování těchto analýz byly především dvě hlavní instituce. Trh práce v Plzeňském kraji byl zmapován na základě údajů z Úřadu práce v Plzni. Vývoj prostorové mobility a trhu s byty pomohly určit zejména databáze získané na internetových stránkách Českého statistického úřadu a také po osobní návštěvě krajského pracoviště ČSÚ v Plzni.

Klíčová slova: migrace, trh práce, trh bydlení, Plzeňský kraj

Abstract

The Czech Republic underwent considerable social, political and economic changes after 1989. An important step was the creation of the labor market where jobs and wages were created based on market supply and demand. Due to effects of these market forces, unemployment was an unavoidable consequence. Closely related to this was workforce flexibility which over the years became increasingly important. People migrating for work also had an effect on the housing market. The main objective of this thesis is to analyze the labor market in the Plzeň Region and the related spatial mobility since 2000 (with a brief development in the 90's). Another important objective is to determine to what extent the migration of the population is affected by the labor market situation and developments in the housing market. Two major institutions were used as the data source for processing these reviews. The Labour Market in the Plzeň Region was mapped on the basis of data from the Labour Office in Plzeň.

Data on development of spatial mobility and the housing market was gained from the Czech Statistical Office online databases and also from the Regional Office of CSO in Plzen.

Key words: migration, labour market, housing market, Plzen

1 Úvod	9
2 Teoreticko-metodologické rámce výzkumu	11
2.1 Migrace	11
2.1.1 Formy migrace	11
2.1.2 Základní teoretické přístupy ke studiu migrace	12
2.2 Trh práce a migrace	15
2.3 Trh bydlení	20
3 Vývoj situace na trhu práce a migrace v České republice po roce 1989	23
3.1 Trh práce	23
3.1.1 Zaměstnanost	23
3.1.2 Nezaměstnanost	25
3.2 Vnitřní migrace	29
3.3 Zahraniční pracovní migrace	31
4 Socioekonomická charakteristika Plzeňského kraje	35
4.1 Poloha	35
4.2 Administrativní členění	35
4.3 Sídlní struktura	37
4.4 Obyvatelstvo	38
4.4.1 Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel	38
4.4.2 Struktura obyvatel podle pohlaví a věku	41
4.4.3 Vzdělanostní struktura	43
4.4.4 Náboženská struktura	43
4.4.5 Národnostní struktura	44

4.4.6 Cizinci podle občanství a okresů	44
5 Trh práce, migrace a trh s byty v Plzeňském kraji	46
5.1 Trh práce v Plzeňském kraji	46
5.1.1 Zaměstnanost	46
5.1.2 Volná pracovní místa	49
5.1.3 Nezaměstnanost	51
5.1.4 Struktura nezaměstnanosti	52
5.1.5 Vybrané ohrožené skupiny obyvatel	55
5.1.6 Cizinci na trhu práce	56
5.1.7 Regionální rozdíly v nezaměstnanosti	58
5.2 Migrace v Plzeňském kraji	67
5.2.1 Migrace v okresech Plzeňského kraje	68
5.2.2 Migrace v ORP Plzeňského kraje	71
5.2.3 Migrace v rámci kraje a uvnitř okresů	75
5.2.4 Dojíždka za prací v Plzeňském kraji	77
5.3 Trh s byty v Plzeňském kraji	83
5.3.1 Vývoj domovního fondu v letech 1970-2001	83
5.3.2 Situace na trhu s byty po roce 2000	84
5.3.4 Ceny nemovitostí v Plzeňském kraji po roce 2000	87
6 Analýza vztahů mezi migrací, trhem práce a trhem s byty	89
6.1 Vztah mezi migrací, trhem práce a trhem s byty	89
6.2 Vztah mezi mírou nezaměstnanosti a saldem migrace podle věkových kategorií v jednotlivých ORP	100

6.3 Vztah mezi migrací, bytovou výstavbou a vývojem cen na trhu s byty v okresech Plzeňského kraje	102
7 Závěr	103
Seznam literatury a pramenů	
Přílohy	
Seznam tabulek, obrázků a příloh	

1 Úvod

Z důvodu změny politicko-hospodářského systému po roce 1989 se musela Česká republika společně s ostatními bývalými socialistickými státy střední a východní Evropy potýkat s řadou nových jevů a procesů, které souvisely s přechodem ke kapitalistickému uspořádání společnosti. Jednalo se především o změny ekonomické, politické, společenské a také v geografické organizaci. Probíhaly různým tempem vývoje, načasováním i intenzitou.

Co se týče změn v geografické organizaci společnosti, lze podle Hampla (2001) stanovit tři hlavní trendy. 1) V období industriální společnosti docházelo ke komplexnímu růstu hlavních center (populačnímu i ekonomickému), zatímco v transformačním období v počátcích přechodu k post-industriální společnosti docházelo hlavně k nárůstu ekonomické a řídicí funkce hlavních center. 2) Místo tradičního koncentračního procesu postupně dochází ke kvalitativní substituci extenzivních forem vývoje (př.suburbanizace, koncentrace) formami intenzivními, tj. růst velikosti hierarchicky nejvyšších jednotek je nahrazován růstem jejich řídicí působnosti. 3) V souvislosti s kvalitativními změnami koncentračního procesu se dále umocňuje i hierarchická diferenciacce sociogeografických jednotek. Významový růst největších center a prohlubování rozdílů v koncentraci obyvatelstva a ekonomiky vede k rozšiřování regionální působnosti těchto center. To však zároveň způsobuje prohlubování územní dělby práce.

Důležitým krokem bylo vytvoření trhu práce, kde se pracovní místa a mzdy vytváří na základě tržní nabídky a poptávky, kde však také z důvodu působení těchto tržních sil vzniká nezaměstnanost. České hospodářství bylo vystaveno tvrdé světové konkurenci. Společnost se s těmito do té doby neznámými jevy musela vypořádat, vedlo to však k prohlubování meziregionálních rozdílů. V souvislosti s těmito novými výzvami se stala potřebná flexibilita pracovní síly. To souvisí samozřejmě i s migrací domácností za pracovními příležitostmi, která je ale do značné míry ovlivněna také situací na trhu s byty. V první části práce je proto věnována pozornost základním vybraným teoretickým konceptům, které se právě zabývají migrací, pracovním trhem, či trhem s byty. Následuje kapitola mapující vývoj v České republice v posledních

20 letech. Zvláštní pozornost je zde věnována změně prostorové mobility, vývoji nezaměstnanosti a také zahraniční pracovní migraci, která se po roce 2000 stává pro český pracovní trh stále významnější. Nejdůležitější část práce tvoří analýza situace na trhu práce, prostorové mobility a situace na trhu s byty v Plzeňském kraji v letech 2000-2008, s tím, že je zde i nastíněn vývoj v letech devadesátých.

Na základě prostudované literatury byly stanoveny tyto hypotézy:

- 1) V regionech s dlouhodobě vysokou nezaměstnaností nastává emigrace obyvatelstva do oblastí s nízkou nezaměstnaností. Tato migrace slouží jako vyrovnávací mechanismus mezi regiony.
- 2) Obyvatelstvo České republiky se v 90. letech vyznačovalo malou prostorovou mobilitou. Po roce 2000 se však začala situace měnit.
- 3) Obyvatelé České republiky nejvíce migrují na krátké vzdálenosti (tj. mezi obcemi v rámci okresu), zatímco na delší vzdálenosti vykazují menší prostorovou mobilitu (migrace mezi okresy, kraji).
- 4) Regionální rozdíly v cenách bydlení ovlivňují migraci obyvatel.

Hlavním cílem diplomové práce tedy je:

- 1) Analyzovat pracovní trh v Plzeňském kraji a s ním spojenou prostorovou mobilitu po roce 2000 (se stručným vývojem v 90. letech).
- 2) Určit, do jaké míry je migrace obyvatel ovlivněna situací na trhu s byty a vývojem cen bydlení.
- 3) Zjistit, jak se prostorová mobilita v Plzeňském kraji po roce 2000 změnila a zda lidé reagují na změny na trhu práce nebo na trhu s byty.

2 Teoreticko-metodologické rámce výzkumu

Tato kapitola je rozdělena do tří hlavních okruhů: migrace, trh práce a trh bydlení. V každém okruhu jsou nastíněny hlavní teoretické a empirické studie a koncepty s tím, že jednotlivé studie se mohou různě prolínat.

2.1 Migrace

2.1.1 Formy migrace

Změny rozmístění obyvatelstva jsou způsobovány dvěma základními procesy, reprodukcí obyvatelstva a prostorovou mobilitou (hybností). Migrace může být definována jako změna trvalého pobytu za hranice určité územní jednotky (Pavlík, 1986). Migraci můžeme dělit ze tří hlavních aspektů: z hlediska vzdálenosti, doby trvání a příčin, které k realizaci migrace vedou (Halamka, 2005).

Z hlediska vzdálenosti hovoříme o vnitřní migraci (migrace v rámci jednoho státu) a o vnější migraci (zahraniční migraci, migrace mimo hranice státu). Vnitřní migraci můžeme sledovat na různých úrovních. A to podle řádu územních (administrativních) jednotek (obce, okresy, kraje, ale i mezi částmi u velkých měst). Migrace je prostorový proces, který se týká dvou územních jednotek. Pro území, ze kterého se jedinec vystěhoval, se jedná o emigraci a pro území, kam se jedinec přistěhoval, jde o imigraci. Díky tomu existují i dva způsoby statistického podchycení a zkoumání migrace: 1) Zkoumání migrace obyvatelstva vybraného územního celku, 2) zkoumání migračních proudů mezi dvěma územními celky (Roubíček, 1997).

Migrace jako taková je chápána jako jednorázový pohyb spojený se změnou trvalého bydliště. Existují však i jiné formy prostorové mobility. Jejich společnou charakteristikou je, že s nimi není spojena změna trvalého bydliště. Můžeme je rozdělit na pravidelné (cyklické) a nepravidelné pohyby. U pravidelných se jedná o dojížděku do zaměstnání a škol. Mezi nepravidelné lze zařadit dojížděku za nákupy, službami, či cestování (Mutlová, 2006).

Migraci lze dále rozčlenit také na dobrovolnou a nedobrovolnou. Dobrovolná migrace plyne z vlastní iniciativy migranta. Existují i další formy migrace: reemigrace (návrat emigrantů do původní země trvalého pobytu) a repatriace (organizována státní mocí, hromadné přesídlování obyvatelstva). Nedobrovolná (násilná) migrace je také organizována státní mocí, ale obyvatelé jsou k této migraci přímo či nepřímo nuceni. Opět se setkáváme s různými formami nedobrovolné migrace: vyhoštění (donucení opustit místo trvalého pobytu), evakuace (cílem uchránit obyvatelstvo před nějakou přírodní katastrofou nebo před válečným konfliktem) a transfery (přesuny nebo odsuny obyvatelstva na základě dohody dvou států, př. odsun sudetských Němců po 2. světové válce).

2.1.2 Základní teoretické přístupy ke studiu migrace

Migrace je složitý proces, který je ovlivněn celou řadou vnějších determinujících faktorů. Na úvod je důležité říci, že doposud nebyla vytvořena ucelená obecná teorie migrace. Do budoucna se však ani vytvoření takovéto teorie nepředpokládá, zejména díky složitosti a různorodosti výzkumných otázek, kterými se jednotlivé migrační teorie zabývají. I proto je studium migrací řazeno mezi interdisciplinární vědy (Drbohlav, 1998). **Teoretické koncepty** zabývající se studiem migrace můžeme dělit na mikroúrovňové a makroúrovňové. **Mikroúrovňové** zaměřují svou pozornost na jedince (mohou to být i rodiny nebo domácnosti), zkoumají chování jedinců a důležitou roli zde hraje subjektivita. Jedná se o kvalitativní analýzy využívající idiografický přístup. Naopak **makroúrovňové** zkoumají ekonomické, sociální a politické okolnosti, které společně utvářejí prostředí určené pro realizaci pohybu migranta. Zde se logicky jedná o kvantitativní analýzy a nomotetický přístup (Drbohlav, Uherek, 2007).

V následující části jsou představeny vybrané základní migrační teorie. „Všeobecným rysem neoklasické teorie je předpoklad racionality aktérů podílejících se na tržních transakcích, splnění podmínek dokonalé soutěže a dokonalé informovanosti aktérů, jež vede spolu s předpokladem dokonalé mobility výrobních faktorů k dosažení tržní rovnováhy (ekvilibria), při níž se plně využívá zdrojů“ (Blažek, Uhlíř, 2002, 42). Co se týče migrace, **neoklasická teorie** předpokládá efektivní fungování lokálních pracovních trhů. Každá lokalita s sebou nese na základě historického vývoje komparativní výhodu/nevýhodu.

Růst poptávky po práci bude mít tyto efekty. Vzrostou mzdy a pracovníci budou nabízet větší objem práce. Lze také očekávat, že se sníží nezaměstnanost. Tyto lokální podmínky pak vyvolají imigraci z méně vyspělých regionů s přebytkem pracovních sil a s nízkými platy do vyspělých regionů s nedostatkem pracovních sil a s vysokými platy. To však povede k růstu nabídky práce a ke snížení reálných mezd na jejich původní rovnovážnou úroveň. Jedná se o pohled na mikroúrovni, což předpokládá, že jedinec migruje z důvodu očekávání zlepšení životní situace. Jedinec věří, že mu migrace přinese zisk (buď okamžitě, nebo v rámci dlouhodobého vývoje) a dále věří, že předpokládaný zisk překryje ztráty, které musel kvůli migraci podstoupit (Drbohlav, Uherek, 2007). „Představa, že rozdíly v úrovni reálných mezd mezi regiony jsou hlavní příčinou migrace, je základním, nejstarším a nejelementárnějším přístupem k teorii migrace“ (Millington, 1994, s. 93, in Analýza opatření, 2006, s. 10). Tento přístup má však řadu nedostatků. Nezohledňuje náklady migrace, autonomní migraci, jiné podněty migrace, migraci kvalifikované pracovní síly ani skutečnost, že lokální trhy práce nefungují zcela efektivně, tj. za podmínek dokonalé konkurence. Dále nezohledňuje skutečnost, že jednotlivci nejsou dokonale informováni a existují náklady na získávání informací.

Meziregionální migraci nelze vysvětlovat jen na základě příjmových rozdílů, ale je nutné brát v potaz také možnost nabídky stálého zaměstnání nebo podmínky pro rozvoj podnikání. To je základní myšlenkou **nového ekonomického přístupu** (Stark, Bloom, 1985). Autoři dále uvádějí, že migrace je motivována nejen jednotlivci, ale i domácnostmi a hlavním důvodem je maximalizace užitku domácnosti a také minimalizace rizik spojených s nepředvídatelnými událostmi na trhu.

Teorie dvojího trhu vychází z neoklasického přístupu. Autorem je Piore (1979, in Drbohlav, Uherek, 2007) a říká, že ve vyspělých zemích je neustálá poptávka po levné pracovní síle, což podněcuje imigraci do daných zemí. Pracovní trh ve vyspělých zemích je však rozdělen do dvou sektorů. První sektor nabízí dobře placenou práci, perspektivu kariérního růstu a jsou zde zaměstnáváni kvalifikovaní pracovníci. Důležité je, že se jedná o zaměstnance z domácí populace. Naopak druhý sektor zaměstnává hlavně pracovní migranty, kteří musejí vykonávat nekvalifikovanou, špatně placenou, namáhavou a kolikrát i

nebezpečnou práci. Autor dále uvádí, že tyto dva sektory jsou pro moderní kapitalistickou společnost typické.

Millington (1994) ve svém gravitačním modelu (gravity model) matematicky vyjadřuje proces migrace založené na předpokladu, že migrační toky jsou vyvolány ekonomickými faktory podmíněnými vzdáleností migrace a celkovým rozsahem migrace (velikost populace v oblasti emigrace a v oblasti imigrace). Některé faktory podle modelu přitahují pracovní sílu, zatímco některé faktory podněcují emigraci. Dále je podle modelu migrace na krátkou vzdálenost obvykle spojována se změnou bydliště bez změny pracovního místa, migrace na větší vzdálenost obvykle souvisí se změnou pracovního místa.

Neoklasický přístup byl postupem času kritizován. Vznikaly tak nové teoretické koncepty migrace. Jedním z nich byl **koncept životního cyklu** (Mulder, Hooimeijer, 1999). Základní myšlenkou tohoto konceptu je, že můžeme na základě jednotlivých charakteristik (věk, rodinný stav, počet dětí) určit v jaké fázi životního cyklu se jednotlivec nebo domácnost nachází. Autoři předpokládají, že každá životní fáze je spojená s určitými událostmi a na základě toho můžeme odhadnout, jak se určitá kategorie jedinců zachová. Koncept životního cyklu byl však kritizován pro mnohé nedostatky a byl nahrazen konceptem životní dráhy, který je flexibilnější a dynamičtější. Winter a Stone (1998, in Analýza opatření, 2006) uvádějí dva hlavní **principy konceptu životní dráhy**. 1) životní dráha se skládá ze série sociálně daných k věku vztažených norem, které příslušná společnost akceptuje, 2) současné a budoucí životní zkušenosti jsou ovlivněny a propojeny se životními zkušenostmi minulými.

Význam mezilidských vazeb a sociálních sítí v migračních procesech zdůrazňuje **teorie sítí** (Hugo, 1981, in Analýza opatření, 2006). Tyto sítě mohou mít podobu příbuzenských nebo přátelských vazeb. Existence příbuzenských nebo přátelských vazeb v daném regionu usnadňují jedinci imigraci, neboť díky těmto vazbám může získat potřebné informace důležité k usazení v dané lokalitě.

Teorie sítí mohou být doplněny modelem „**push-pull**“ **faktorů** (push faktory jedince ze zdrojového prostředí vypuzují, pull faktory naopak jedince přitahují do cílového prostoru migrace). Tento model je doplňuje ještě o rovinu efektu účelových vazeb mezi migranty. Jak už bylo řečeno, existence migračních sítí

usnadňují jedincům samotnou migraci a pomáhají jim adaptovat se do nového prostředí. Již existence migrační sítě může být zásadním faktorem, který ovlivní rozhodnutí přestěhovat se. Migrační sítě však mohou potenciální migranty i odpuzovat (hlavně ty, kteří hledají životní změnu), (Drbohlav, Uherek, 2007).

2.2 Trh práce a migrace

„Trh práce je trhem primárního výrobního faktoru. Je to trh jako každý jiný, a přesto je výjimečný. Schopnost pracovat je totiž exkluzivně vázána na člověka. A lidé jsou jedineční, každý má jiné schopnosti, nadání a talent, každý má jiné životní a pracovní zkušenosti. Chování a rozhodování každého člověka je determinováno jeho složitou multidimenzionální osobností“ (Brožová, 2003, s.13).

Trh práce se v posledních letech stává důležitou oblastí ovlivňující každodenní život téměř každého z nás. Zejména s prohlubováním hospodářské krize v roce 2009 se trh práce a nezaměstnanost staly tématem, které zajímá stále více obyvatel. Společenské změny po roce 1989 se dotkly i trhu práce. Změny nabídky a poptávky v jednotlivých odvětvích se promítly také do změn tržní ceny práce a růstu nezaměstnanosti. Celkové změny přinesly pro obyvatele docela nové a zásadní souvislosti. Nové bylo pro mnohé zaměstnance kladení důrazu na kvalitu nabízené služby práce (odborná kvalifikace, znalost jazyků, flexibilita, komunikativnost a další). V českém prostředí se začala plně rozvíjet myšlenka svobodného trhu. Ten byl však do určité míry deformován a regulován vnějšími zásahy, které měly za následek snížení efektivity trhu práce (Brožová, 2003). V průběhu 90. let musely také mnohé české podniky reagovat na zvýšenou konkurenci zahraničních firem a jejich moderních technologií. Některé však nedokázaly na vzniklou situaci reagovat, musely propouštět zaměstnance nebo úplně ukončit provoz a docházelo tak k dalšímu růstu nezaměstnanosti.

Pokud bychom chtěli přijít na hlavní důvody vývoje nezaměstnanosti, měli bychom se zaměřit na změny týkající se hlavně nabídky pracovní síly a poptávky po pracovní síle. Vývoj nabídky pracovní síly je hlavně ovlivněn demografickými faktory. Zejména jde o nástup populace, která ukončila nějakou z forem středoškolského vzdělání, na pracovní trh. Jde o populaci ve věkové kategorii 20-

24 let. Dále je nabídka pracovní síly ovlivněna odchodem starší populace ve věku 60-64 let do penze. Na nabídku však mají vliv i další faktory: sociální (odklad nástupu do zaměstnání kvůli vysokoškolskému studiu, mateřská dovolená, dřívější odchod nebo naopak odklad odchodu do důchodu) a zaměstnávání cizinců. Důležité je, že sociální faktory do určité míry zmírňují demografické výkyvy a mohou tak pozitivně ovlivnit nabídku práce. Totéž platí i o zaměstnávání cizinců a jejich pozitivnímu vlivu na trh práce v období nepříznivého vývoje sociálních a demografických faktorů (Změny charakteru pracovního trhu v ČR, 2007). U poptávky po pracovní síle je nejdůležitější počet pracovních míst, který určuje zejména růst agregátu hrubého domácího produktu. Je zde ale nutné říci, že změny HDP určují hypotetickou zaměstnanost. Hypotetickou zaměstnanost lze definovat jako zaměstnanost za předpokladu nezměněné úrovně produktivity práce. Změny produktivity práce však ovlivňují skutečnou zaměstnanost (př. investice do nových technologií). Růst produktivity tedy snižuje počet pracovních míst, který je potřebný k tvorbě daného HDP. Dalším důležitým činitelem na poli poptávky po pracovní síle je počet volných míst. Změny počtu volných míst sledují vývoj HDP. Zde se ale objevuje paradox, že ani při trvající nezaměstnanosti nejsou volná pracovní místa absorbována. To do jisté míry souvisí se strukturálními a regionálními rozdíly mezi nabídkou a poptávkou (Změny charakteru pracovního trhu v ČR, 2007).

Nezaměstnanost jako taková byla až do roku 1989 u nás (a v podstatě ve všech post-komunistických zemích střední a východní Evropy) téměř neznámým pojmem a to i přesto, že pro předválečné Československo představovala nezaměstnanost vážný sociální problém (Brožová, 2003). V průběhu 90. let nezaměstnanost v České republice významně rostla, a to i přesto, že část nezaměstnaných dokázal absorbovat do té doby podceňovaný terciér. Nárůst nezaměstnanosti souvisel zejména s transformací české ekonomiky a zastavil se až kolem roku 2004, kdy se česká ekonomika začala postupně otevírat zahraničním investicím (více v kapitole Vývoj situace v ČR po roce 1989). Tím jak v 90. letech narůstala nezaměstnanost, se začaly v post-komunistických zemích projevovat meziregionální rozdíly v nezaměstnanosti a v rozložení volných pracovních míst a jako výrazný problém se také ukázala nízká meziregionální migrace. Těmito problémy se začala zabývat řada studií, z nichž

zde budou některé představeny. Byly vybrány zejména studie zabývající se středoevropským prostorem.

Günther (2000) se zabývá regionálními rozdíly v nezaměstnanosti a vnitřní migraci v transformačním období v Maďarsku. Vychází z předpokladů autorů, že nezaměstnanost se v jednotlivých maďarských regionech liší více než v západních ekonomikách (Boeri a Scarpetta, 1995 in Günther, 2000). Nezaměstnanost existovala v socialistických ekonomikách i před rokem 1989, avšak jednalo se o „latentní“ (skrytou) nezaměstnanost. Po roce 1989 nastal prudký nárůst nezaměstnanosti (z 1% v 7/1990 až na 13,5% v 2/1993) a od té doby je v Maďarsku stále poměrně vysoká míra nezaměstnanosti. A protože byla nezaměstnanost do roku 1989 neznámým pojmem, sociální systém podpor byl nepřipravený na takový skokový nárůst a to všechno vyústilo ve vážný socioekonomický problém. Rozdíly nezaměstnanosti v jednotlivých regionech byly podstatné. Severovýchod na tom byl hůře než západ (hranice s Rakouskem) a hlavní město Budapešť. To vedlo k diskusi, zda lidé opouští regiony s vysokou mírou nezaměstnanosti, aby se stěhovali do míst s nízkou mírou nezaměstnanosti. Dalo by se tedy předpokládat, že regiony s vysokou nezaměstnaností vykazují negativní migrační saldo a naopak. Autor dokázal, že migrační saldo (net migration) a nezaměstnanost jsou v negativní korelaci, tj. nízká nezaměstnanost je spojena s imigrací a naopak. To samozřejmě nutně neznamená, že lidé opouští regiony s vysokou nezaměstnaností, aby šli do regionů s nízkou nezaměstnaností. Tento proces nám odhalí až výzkum skutečných migračních proudů. Autor došel ve své studii k několika hlavním závěrům. 1) Migrace nastává hlavně v rámci regionů. Vnitřní migrace nemůže být považována za hlavní mechanismus vyrovnávání rozdílů v regionální nezaměstnanosti. 2) Tyto výsledky korespondují s jinými studiemi. „Pull effects“ jsou silnější než „push effects“, tj. že lidé, kteří se stěhují do bohatších regionů, nemusejí nutně pocházet z chudších regionů. 3) Důvody pro vnitřní migraci mezi regiony v Maďarsku jsou různé. Překážkou je často nedostatek finančních prostředků spojených s náklady na stěhování, problémy s trhem nemovitostí, drahé nájemné atd. K finančním a organizačním překážkám se přidávají také psychologické náklady (rodinné vazby, socio-kulturní zázemí atd.). 4) Často mají také vliv strukturální překážky, kdy se lidé s určitou kvalifikací chtějí přestěhovat, ale v daném místě pro ně není uplatnění. 5)

Prostorová a hybná mobilita nejsou jedinými hybnými mechanismy v rozdílech v regionální nezaměstnanosti. Roli hraje také mobilita kapitálu.

V roce 2003 vyšla rozsáhlá studie zabývající se meziregionální migrací kandidátských zemí do Evropské unie (Analysing and Modelling Inter-regional Migration). **Fidrmuc a Huber** (2003) konstatují, že hlavním poznatkem výzkumu je fakt, že meziregionální migrace v kandidátských zemích je nízká, i ve srovnání s EU. Zatímco ve většině zkoumaných zemích jsou nízké míry migrace pravidlem, v Pobaltí jsou poměrně vysoké (zde je ale zapotřebí brát zřetel na celkově menší území a trh). Také v Rumunsku byly zjištěny údaje odpovídající spíše flexibilnějším západoevropským ekonomikám. Ještě typičtější než samotné nízké míry migrace je fakt, že v kandidátských zemích míra migrace konstantně klesala během 90. let, přestože se prohlubovaly meziregionální rozdíly.

Ederveen a Bardsley (2003) uvádějí, že pracovní mobilita by měla být hlavním zájmem Evropské unie, a to zejména ze dvou důvodů. V souvislosti s jejím rozšířením v roce 2004 se zvětší rozdíly mezi členskými zeměmi a mohlo by dojít k toku imigrantů z nových členských zemí do starších. Jako druhý důvod uvádějí význam pracovní mobility jako nástroje pro usměrnění rozdílů mezi regiony. Poukazují však, že neexistuje žádná ucelená teorie pracovní mobility. Problémem je, že studie na toto téma se mezi sebou dají jen těžko porovnávat, neboť mají jinak specifikované otázky, používají jiná data, jiné metody nebo zkoumají odlišné regiony. Podle autorů existují **dva hlavní přístupy** k pracovní mobilitě v moderní teoretické literatuře. První popisuje migraci jako proces řízený rozdílným očekáváním platu v různých regionech. Druhý přistupuje k migraci z pohledu lidského kapitálu. **1)** Základní myšlenka prvního přístupu je tedy, že migrace funguje jako vyrovnávací mechanismus napříč regiony. Migrace mezi dvěma regiony je ovlivněna rozdíly v platech nebo nezaměstnanosti. Pracovníci migrují, dokud se neseťrou rozdíly mezi regiony. Teorie předpokládá, že nižší počty migrantů souvisí s vyšší mírou nezaměstnanosti nebo nižší mírou reálných mezd. Tato základní formulace může být kritizována, protože na vyrovnávání rozdílů mezi dvěma regiony může mít vliv i řada dalších faktorů. **2)** Druhý přístup předpokládá, že podnět k migraci je založen na porovnání čisté hodnoty očekávaných budoucích zdrojů příjmů v různých lokacích (ne jen podle reálné mzdy). Velkou roli zde hraje věk migrantů, budoucí zdroj příjmů roste s rostoucí

očekávanou délkou života, dále to může být vzdělání, praxe... Tento přístup vnesl do hodnotících aspektů novou hodnotu „čekání“. Jsou-li údaje o rozdílech ve mzdách nejisté, migrant odloží své rozhodnutí o migraci a čeká na lepší informace.

Fidrmuc (2002) konstatuje, že pracovní mobilita má potenciál pomoci jako vyrovnávací síla mezi regiony při různých „šocích“, jako je např. odliv lidí z chudších regionů do bohatších. Ekonomické reformy v post-komunistických státech měly velmi asymetrické dozvuky, což mělo za následek velkou a trvalou míru nezaměstnanosti a rozdíly v platech. Migrace odpovídá regionálním rozdílům ve výši platu, ale závislost na různé míře nezaměstnanosti už je menší. Postižené regiony zažívají menší imigraci, ale i emigraci. Při porovnání situace v jižní Evropě (Itálie, Portugalsko) se ukazuje, že tamní trh na rozdíly reaguje pružněji, tj. efektivněji se přizpůsobuje meziregionálním rozdílům. Vzorec pracovní mobility v transformujících se ekonomikách má mnoho implikací. Podle geografů nebudou regionální rozdíly v nezaměstnanosti a v platech úplně vyřešeny migrací. Na to by byly třeba dekády a ne roky. Ukazuje se, že díky všeobecně nízké míře pracovní mobility ve zkoumaných státech střední a východní Evropy, se nemohou očekávat nějaké velké migrační vlny na západ do starých zemí Evropské unie. I přes rozdíly v platech se zvýšení migrace nečeká (vysoké životní náklady, jazyková a kulturní bariéra).

K poněkud odlišným závěrům však došli **Fidrmuc a Huber** (2003), když zkoumali potencionální důvody poklesu migrace, které by mohly souviset s rostoucími regionálními rozdíly v ČR v 90. letech. Předpokládali, že pokles v migraci může být vysvětlen změnou v chování migrantů. V roce 1990 byl průměrný plat v nejbohatším regionu u nás o 28% vyšší než v nejchudším regionu, do roku 1998 však rozdíl narostl na 76%. Podobně se vyvíjely i rozdíly v nezaměstnanosti mezi regiony. Dalo by se tedy předpokládat, že za těchto okolností vzroste meziregionální migrace. Jenže migrace byla v roce 1998 o 15% nižší než v roce 1992. To je specifické právě pro Českou republiku. **Fidrmuc** (2003) ještě připouští podobné znaky i u Polska a Slovenska. Ve své studii se snažili najít faktory, které stály za poklesem migrace. Ke svému záměru použili data migrací za okresy v letech 1992-1998. Pokles migračních měr v ČR byl primárně ovlivněn klesající migrací na dlouhé vzdálenosti, migrace na krátké

vzdálenosti zůstaly stabilní a příměstská migrace vzrostla. Zjistili, že pokles migrace mezi roky 1992-1998 je zcela zapříčiněn změnou parametrů. Tzn., že se mzdové rozdíly staly více důležitými v utváření migrace a vzdálenost byla větší překážkou v roce 1998 než v roce 1992. Naproti tomu dostupnost zaměstnání měřena volnými pracovními místy a mírou nezaměstnanosti se stala méně důležitou. To vedlo autory k závěru, že většina poklesu migrace v ČR v 90. letech byla díky změně v chování jedinců. Největší vliv na chování jedinců měly rostoucí náklady na migraci, tj. vzdálenost se stávala postupem času větší bariérou pro migraci.

K zajímavým výsledkům došla ve své studii také **Kallai** (2003), která se zabývala pracovní mobilitou v transformačním období v Rumunsku. Rumunsko prodělalo během přechodu na tržní ekonomiku značnou ekonomickou krizi. Nastala zde vysoká nezaměstnanost a z důvodu velkého poklesu mzdy (v roce 2000 byla průměrná mzda jen 67% průměrné mzdy v roce 1991) došlo i k nárůstu chudoby. Z důvodu nízké podpory v nezaměstnanosti však nastala vyšší migrační mobilita než v jiných státech střední a východní Evropy. Další zvláštností rumunské pracovní mobility je mobilita z městských oblastí do venkovských (z průmyslových zaměstnání do zemědělství).

2.3 Trh bydlení

V zahraniční literatuře existuje poměrně velké množství studií zabývajících se souvislostí mezi migrací obyvatelstva, situací na trhu práce a situací na trhu bydlení. Jedná se však o jednotlivé studie nebo modely a počet publikací zabývajících se komplexními souvislostmi mezi trhem práce a trhem bydlení je do značné míry omezený. Empirické analýzy v této oblasti zkoumání do velké míry předstihly vytvoření komplexnějšího teoretického rámce. V následující části jsou představeny vybrané základní zahraniční empirické a teoretické studie zabývajících se vazbou mezi migrací, trhem práce a trhem bydlení.

Randolph (Allen a Hamnett (eds.) 1991, in Analýza opatření, 2006) tvrdí, že nemůžeme určit podle postavení jednotlivce na trhu práce jeho postavení na trhu s byty. Totéž platí i naopak, protože:

- trh práce a trh bydlení tvoří dva samostatné sektory, které jsou ovlivňovány řadou dalších faktorů. Přesto jsou jednotlivci na trhu práce hlavní částí poptávky na trhu bydlení a zároveň trh s byty do značné míry ovlivňuje rozmístění nabídky pracovních míst.
- i když jsou však tyto dva sektory do značné míry na sobě závislé, nemusí nutně změna na jednom trhu znamenat také změnu na druhém trhu. Trh bydlení ale může kvůli své setrvačnosti působit v určitých případech jako „brzda“, která ovlivňuje změny na trhu práce (např. negative equity, tj. situace kdy se cena nemovitosti pohybuje na nižší úrovni než výše nesplacené části hypotečního úvěru použitého pro financování nového bytu nebo domu).

Většina empirických studií se zabývá vztahem mezi trhem práce a trhem bydlení. Zejména se snaží ověřit hypotézu, zda má právní důvod užívání bytu vliv na migraci domácností. Nízká mobilita domácností do značné míry zvyšuje regionální rozdíly v nezaměstnanosti a také míru nezaměstnanosti obecně. **Van Leuvensteijn a Koning** (2004, in Analýza opatření, 2006) rozlišují v literatuře hlavní dva proudy vysvětlující vztahy mezi trhem bydlení a trhem práce. První přístup je makroekonomický a druhý mikroekonomický.

Makroekonomické: Oswald (1996) provedl s využitím dat o míře nezaměstnanosti a podílu vlastnického bydlení jednoduché lineární regrese a korelace. Týkalo se to vybraných zemích OECD, regionů Velké Británie, Itálie, Francie, Švédska a států USA (bez Aljašky a Havaje). Autor zjistil, že současné rozdíly v podílu vlastnického bydlení mezi zeměmi vysvětlují do značné míry rozdíly v míře nezaměstnanosti těchto zemí. Oswald také konstatuje, že nezaměstnaní vykazují stabilně nižší míru životní spokojenosti v porovnání se zaměstnanými v průběhu celého sledovaného období. Díky tomuto zjištění autor usuzuje, že nezaměstnanost nelze považovat za dobrovolnou.

Mikroekonomických studií na toto téma byla napsána velká řada a to zejména v anglosaských zemích. **Gardner, Pierre a Oswald** (2001) hledali ve své studii hlavní faktory prostorové mobility domácností za prací. Zabývali se také otázkou vzájemné závislosti pracovní mobility, výběru partnera a právního důvodu užívání bytu/domu. Ke svým analýzám použili data z panelového

výzkumu The British Household Panel Study a The British National Child Development Study. Studie má dva hlavní závěry: 1) Ve Velké Británii existuje silná asymetrie mezi muži a ženami, protože ženy žijící v partnerském svazku se vyznačují mnohem menší mobilitou za prací než muži. 2) Mezi mobilitou za prací a typem bydlení byla prokázána silná závislost. Dále ještě autoři uvádějí, že lidé s univerzitním vzděláním vykazují statisticky významně vyšší pravděpodobnost stěhování za prací.

Henley (1998) se ve své studii zabývá otázkou, nakolik nízká nebo negativní hodnota nemovitého majetku působí jako překážka pro prostorovou mobilitu domácností ve Velké Británii a nakolik tato nižší prostorová mobilita ovlivňuje flexibilitu na trhu práce. Na základě proporcionálního modelu rizika (single risk proportional hazard model), kde odhaduje pravděpodobnost, že se jednotlivec přestěhuje, v závislosti na řadě proměnných, došel ke dvěma hlavním závěrům: 1) Hodnota nemovitého majetku značně ovlivňuje prostorovou mobilitu domácností. 2) Domácnosti příliš nereagují na změny podmínek na lokálních trzích práce.

Camron a Muellbauer (1998) modelovali meziregionální dojížděku a migraci ve Velké Británii. Jejich základní hypotéza byla, že meziregionální migrace je ovlivněna relativní zaměstnaností a relativními mzdami. Jejich hypotéza byla potvrzena a mimo jiné došli také k závěru, že značnou roli hraje také situace na trhu bydlení. Tj. že pokud jsou ceny bytů vysoké, dochází ke snížení imigrace do regionu; ochota lidí dojíždět za prací je ovlivněna cenou bydlení v regionu (tj. vysoké ceny nemovitostí stimulují dojížděku do daného regionu). Na základě výsledných modelů došli autoři také k závěru, že efekty trhu práce a trhu bydlení na migraci a dojížděku se liší v závislosti na vzdálenosti mezi jednotlivými regiony.

Chan (2001) se ve své studii zabýval tzv. „lock-in“ efektem. Tato situace nastává, pokud dosáhnou ceny nemovitostí negativní hodnoty. Domácnosti jsou pak „uzamčeny“ v původním místě bydliště. Tento efekt výrazně snižuje rezidenční mobilitu domácností. Rozsah lock-in efektu měří Chan pomocí modelu rizika (hazard model).

Na základě výše uvedených zahraničních studií lze uvést několik dílčích teoreticko-empirických závěrů. „Podmínky bydlení mají na trh práce,

zaměstnanost a prostorovou mobilitu domácností za prací i mobilitu domácností statisticky významný vliv. Autoři docházejí k závěru, že na makroúrovni lze učinit poměrně jednoznačný závěr, že vyšší podíl vlastnického bydlení je pozitivně korelován s vyšší mírou nezaměstnanosti“ (Analýza opatření, 2006, s. 27). Nelze však dále zkoumat důvody této skutečnosti, a proto jsou stále častější studie zabývající se analýzami na mikroúrovni. Zde je však problematický velký počet přístupů a předmětů zkoumání, proto zde nelze učinit jednoznačné závěry. Obecně lze však říci, že vlastníci bydlení jsou méně mobilní než osoby s jiným právním důvodem užívání domu/bytu.

3 Vývoj situace na trhu práce a migrace v České republice po roce 1989

3.1 Trh práce

3.1.1 Zaměstnanost

Po roce 1989 došlo u nás v důsledku společenských a ekonomických změn ke změně struktury zaměstnanosti. Největší změny se týkaly hlavně primárního a sekundárního sektoru, kdy oba dva sektory z důvodu zvyšování produktivity práce a efektivity výroby ztratily značnou část zaměstnanců. V sekundárním sektoru se v období transformace snížila zaměstnanost téměř ve všech odvětvích s výjimkou stavebnictví. Velká část zaměstnanců z těchto dvou sektorů však nacházela uplatnění v poddimenzovaném terciéru. Z hlediska odvětví byl nejdynamičtější vývoj zaznamenán v peněžnictví a pojišťovnictví a také v odvětví obchodu a služeb. Naopak například ve školství či zdravotnictví docházelo ke stagnaci nebo pouze k malému navýšení. Zatímco se ke konci roku 1989 na celkové zaměstnanosti podílel primér 11%, sekundér 46% a terciér 43% (Pitner, 2002), v roce 2008 byl podíl ekonomicky aktivních v ČR u priméru 3,3%, sekundéru 40,5% a terciéru 56,1 %. V tabulce 1 můžeme vidět, že v posledních letech dochází opět k nárůstu zaměstnanosti v sekundární sféře. Je to zřejmě hlavně z důvodu rozšiřování automobilové výroby v České republice. Naopak primární sféra dlouhodobě ztrácí zaměstnance. Tento vývoj je pro Českou republiku specifický, dá se říci, že jsme průmyslovou zemí Evropské unie. Míra

ekonomické aktivity v České republice se od roku 1993 snížila. Populace Česka stárne, a tak přibývá stále více obyvatel v důchodovém věku a tím i ekonomicky neaktivních obyvatel.

Tabulka 1: Ekonomicky aktivní a zaměstnanost podle sektorů v ČR v letech 1993-2008

	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2008
Ekonomicky aktivní (v tis. osob)	5094	5 170,6	5 184,8	5 218,2	5 146,0	5 132,3	5 174,2	5 198,3	5 232,3
Míra ekonomické aktivity celkem (%)	61,4	61,5	61,1	61,0	60,0	59,4	59,4	58,8	58,5
Míra zaměstnanosti celkem (%)	58,8	59,0	58,2	55,7	55,1	54,8	54,7	55,6	56,0
Zaměstnaní podle sektorů									
Zaměstnaní celkem (v tis. osob)	4873,5	4962,6	4936,5	4764,1	4727,7	4733,2	4764,0	4922,0	5002,5
Primární sféra (%)	7,7	6,6	5,8	5,2	4,8	4,5	4	3,6	3,3
Sekundární sféra (%)	42,9	41,8	41,1	40,1	40	39,4	39,5	40,2	40,5
Terciární sféra (%)	49,4	51,6	53,1	54,7	55,2	56,1	56,5	56,2	56,1

Zdroj: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS, vlastní zpracování

V České republice je vyšší počet zaměstnaných mužů než zaměstnaných žen. V roce 1993 činil podíl zaměstnanosti mužů 56,1% a 43,3% u žen. Do roku 2002 však rozdíl mezi zaměstnaností mužů a žen ještě narostl, kdy podíl zaměstnanosti mužů dosáhl 56,7% a zaměstnanost žen se snížila na 42,7%. Tento klesající trend lze vysvětlit vysokou zaměstnaností žen před rokem 1989 (Sirovátka T. a kol., 2003). Důležitým faktorem je také kvalifikace pracovní síly. V České republice je relativně nízký podíl pracujících se základním vzděláním, vysoký podíl středoškolsky vzdělaných a nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců. Zejména nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných v porovnání s ostatními zeměmi EU je problémem i přesto, že se rok od roku podíl absolventů vysokých škol zvyšuje. Vysoká kvalifikace pracujících je zásadní pro konkurenceschopnost české ekonomiky a pro další inovace a vývoj. Přesto je však možné konstatovat, že od roku 1993 prodělala vzdělanostní struktura obyvatel České republiky pozitivní změny a to zejména u mladé populace, kde klesá podíl osob se základním vzděláním, zatímco roste podíl osob se středoškolským vzděláním ukončeným maturitou a podíl vysokoškolských absolventů. Z hlediska oborové

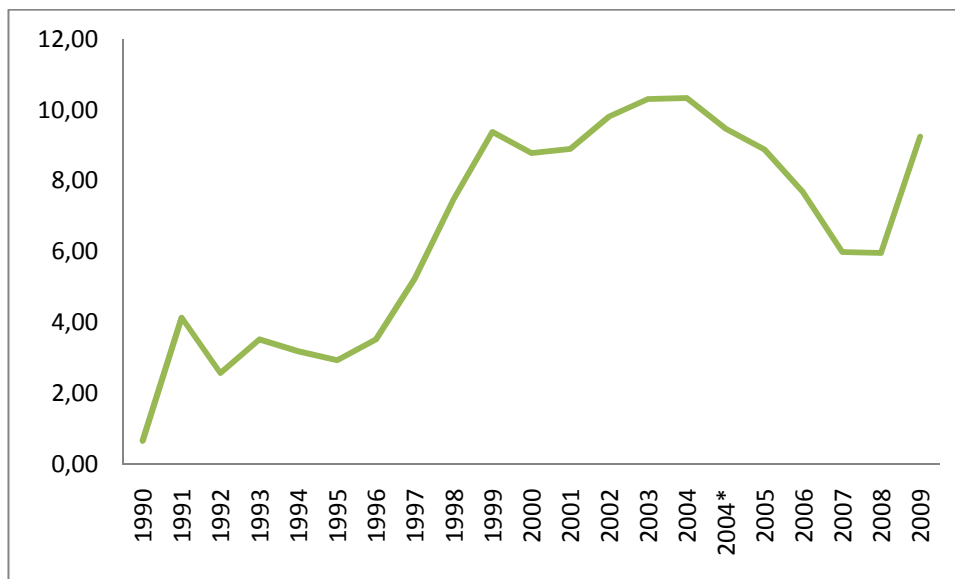

struktury zaměstnanců klesá počet vzdělaných v technických a zemědělských oborech a naopak zájem je o ekonomické, právní a společenskovední obory, což způsobuje komplikace na trhu práce hlavně při hledání zaměstnanců s technickým vzděláním.

3.1.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost v České republice byla sledována pomocí dvou metod: 1) jako podíl počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání na disponibilní pracovní sílu (zaměstnaní z VŠPS a neumístění uchazeči), 2) jako podíl počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (čítatel) na součtu zaměstnaných z VŠPS, počtu pracujících cizinců podle evidence Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (Statistická ročenka Plzeňského kraje 2005, 2005). Do 30.6.2004 se míra registrované nezaměstnanosti podle evidence úřadů práce počítala podle první metody. Hlavním záměrem zavedení nové metodiky byla harmonizace s metodikou používanou Evropskou unií a Mezinárodní organizací práce (ILO-International Labour Organization). Díky tomuto kroku se registrovaná nezaměstnanost snížila přibližně o jedno procento. Český statistický úřad provádí ještě nezávisle na úřadech práce výběrové šetření pracovních sil. VŠPS se provádí jednou za čtvrt roku a shromažďuje informace o trhu práce na základě šetření v domácnostech respondentů v místě bydliště. Tato metodika koresponduje s doporučeními a definicemi ILO, takže jsou data srovnatelná s charakteristikami trhu práce v různých zemích. VŠPS obsahuje údaje o pracovní síle (všechny osoby starší 15 let, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané nebo nezaměstnané), zaměstnaných (všechny osoby starší 15 let, které během referenčního týdne příslušely mezi placené zaměstnané nebo zaměstnané ve vlastním podniku) a nezaměstnaných (všechny osoby starší 15 let, které nebyly zaměstnané, aktivně hledaly práci nebo byly připraveny k nástupu do práce). Na základě těchto zjištěných údajů se vypočítává obecná míra nezaměstnanosti (ILO), kde se vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle. V čitateli i jmenovateli jsou šetřené osoby uváděny podle místa pobytu (Statistická ročenka Plzeňského kraje 2005, 2005).

Obrázek 1: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti v ČR k 31. 12. v letech 1990-2009 (v %)

*metodika platná od 1.7.2004

Zdroj: Česká republika od roku 1989 v číslech, vlastní zpracování

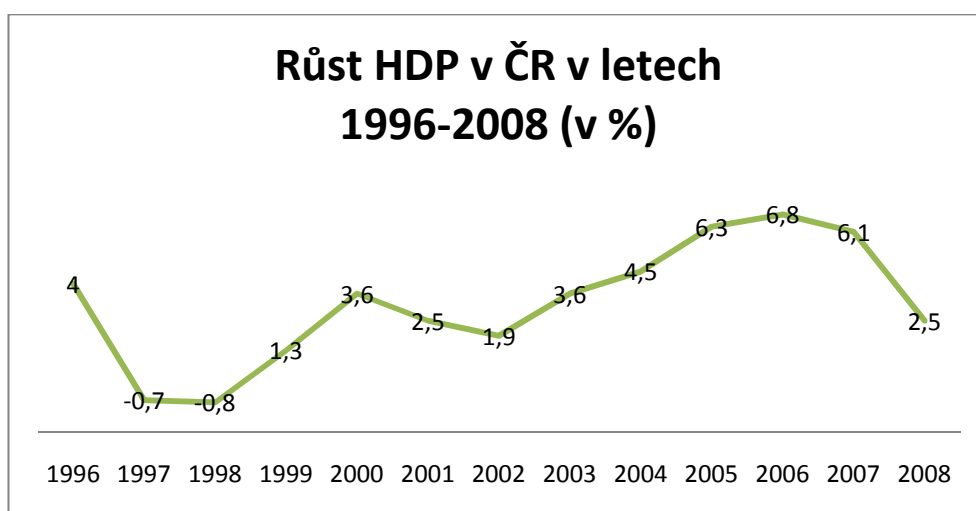
Jak již bylo uvedeno výše, z důvodu změny politicko-hospodářského systému po roce 1989 se musela naše země vyrovnat s řadou nových jevů a procesů. Velmi výrazně se tyto změny dotkly také nezaměstnanosti. Do roku 1989 byla nezaměstnanost téměř neznámým pojmem. V roce 1990 dosahovala pouze 0,66%, následující rok strmě vyskočila na 4,13%, aby se v roce 1992 opět poměrně strmě snížila na 2,57%. V dalších několika letech až do roku 1996 zůstala na poměrně nízké úrovni maximálně do 3,5%. Roku 1997 zasáhla Českou republiku ekonomická krize a to se promítlo i na nárůstu nezaměstnanosti na 5,23% a každým dalším rokem poměrně prudce rostla. Po přechodně lepších letech 2000 a 2001, kdy se nepatrně snížila na 8,78, respektive 8,90, dosáhla svého maxima v letech 2003 a 2004. V roce 2004 dosáhla nezaměstnanost v České republice svého historického maxima, když byla zaznamenána hodnota 10,33%. V tomto roce se však začala používat nová metodika Evropské unie a nezaměstnanost klesla na 9,47%. V dalších letech se začaly projevovat přínosy zahraničních investic, Česká republika procházela ekonomickým růstem a to se samozřejmě

projevilo také na poklesu nezaměstnanosti. Stejně tak jak strmě stoupala od roku 1997, tak po roce 2004 podobně prudce klesala, až v roce 2008 dosáhla svého minima na hodnotě 5,96% (obrázek 1). Na konci roku 2008 však začala světová ekonomická krize a to se silně promítlo také na nezaměstnanosti v Česku. V roce 2009 se nezaměstnanost prudce vyhoupla až přes 9%. Poslední aktuální údaj je dostupný za první čtvrtletí roku 2010 a nezaměstnanost výrazně klesla oproti předešlým měsícům (maximum bylo zaznamenáno v únoru 2010 a to 9,9%) na 9,2%, což je sice dáváno do souvislosti s nástupem sezonních prací, ale také to dává již optimistické naděje, že je česká ekonomika z nejhoršího venku. Další prognózy tedy nastiňují zlepšení situace, i když se i v roce 2011 ještě počítá s nezaměstnaností kolem 9%.

Na vývoj nezaměstnanosti měly především vliv změny na poli nabídky pracovních sil a poptávky po pracovní síle. Co se týká nabídky pracovních sil, tak v 90. letech nastupovaly do zaměstnání silné ročníky ze 70. let a po roce 2000 byl naopak zaznamenán pokles v této věkové kategorii (20-24 let). Opačný vývoj zaznamenaly odcházející ročníky, kdy v 90. letech byl jejich vliv slabší a naopak po roce 2000 se postupně zvyšoval. Opět to lze vysvětlit tím, že po roce 2000 se do důchodového věku postupně dostávala silná poválečná generace. Obě tyto demografické tendence však neměly zásadní vliv na vývoj nabídky pracovních sil. Skutečnou nabídku však ovlivnily některé sociální faktory. U mladé generace se jedná hlavně o zvyšující se počet vysokoškolských studentů a tím zapříčiněný pozdější nástup do zaměstnání. Dále sem lze zařadit tzv. dobrovolnou neaktivitu žen, která má také nezanedbatelný podíl na nabídce pracovní síly. Jedná se hlavně o ženy na mateřské dovolené, či o ženy v domácnosti. U odcházejících ročníků byly ve sledovaném období zaznamenány také výrazné změny. V 90. letech se jednalo hlavně o předčasné odchody žen do důchodu. Postupně se však věková hranice odchodu do důchodu zvyšuje a mnozí si také odchod do penze dobrovolně oddalují. Změny u odcházejících ročníků významně ovlivňují nabídku práce, kdy v 90. letech ji i přes příznivý demografický vývoj snižují a naopak po roce 2000 nabídku na trhu práce zvyšují (Změny charakteru pracovního trhu v ČR, 2007). Vývoj poptávky po pracovní síle zaznamenal v 90. letech velké změny. Do roku 1996 poptávka po pracovní síle rostla, poté ovšem prudce klesala a od roku 1999 v podstatě stagnuje. Od roku 2004 dochází k opětovnému růstu,

ale do konce roku 2006 nebyla stále dosažena z roku 1996 (Změny charakteru pracovního trhu v ČR, 2007). Poptávka po pracovní síle souvisí s vývojem ekonomiky. Pro stanovení výkonnosti ekonomiky se používá hrubý domácí produkt (HDP). Vývoj HDP v České republice zaznamenal od roku 1996 dvě hlavní období růstu. První bylo zaznamenáno po letech 1997 a 1998, kdy se Česká republika potýkala s ekonomickou recesí. V roce 2000 dosáhl růst HDP 3,6%, v následujících letech však došlo opět k poklesu. Až po roce 2002 byl zaznamenán několikaletý poměrně výrazný růst HDP a maxima bylo dosaženo v roce 2006 (6,8%). V roce 2008 si i HDP začala projevovat nastupující světová krize a došlo ke strmému poklesu (obrázek 2).

Obrázek 2: Růst HDP v ČR v letech 1996-2008

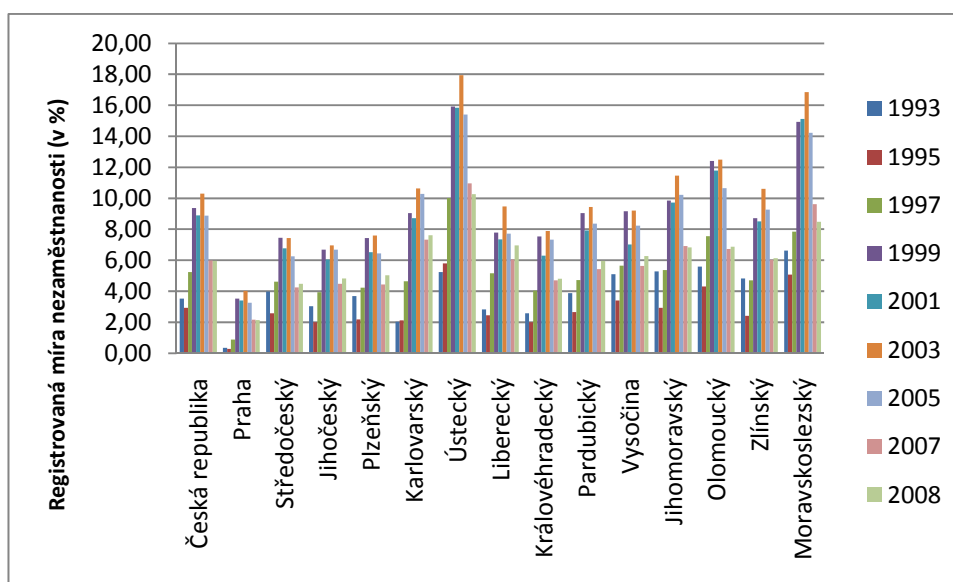

Zdroj: Základní ukazatele národního hospodářství, ČSÚ, vlastní zpracování

Srovnáme-li mezikrajské rozdíly v nezaměstnanosti (obrázek 3), dojdeme k závěrům, že téměř okamžitě po roce 1990 začalo docházet k regionálním rozdílům. Důvodem byly již výše zmíněná změna geopolitické situace, či strukturální změny v ekonomice. Ze začátku sledovaného období zasáhla vyšší nezaměstnanost než celorepublikový průměr hlavně moravské kraje a také kraj Vysočinu. Postupně se však rozdíly mezi kraji částečně vyrovnávaly a nezaměstnanost začala nejvíce růst u Ústeckého a Moravskoslezského kraje (tzv. pánevní regiony), poměrně vysoká nezaměstnanost byla zaznamenána ještě u Olomouckého kraje. Po roce 2000, byla míra nezaměstnanosti nejvyšší

v novodobé historii České republiky (největší v roce 2004). Nejvyšší hodnoty opět zaznamenaly kraje Ústecký a Moravskoslezský (až k 17 %), ale nad 10% nezaměstnanost se dostali i kraje Karlovarský, Jihomoravský, Olomoucký a Zlínský. Po roce 2004 začala nezaměstnanost výrazně klesat, avšak pánevní regiony vykazují stále vysokou míru nezaměstnanosti. Na druhé straně stojí Praha a kraje Středočeský, Jihočeský, Plzeňský a Královéhradecký, které ve sledovaném období nezaznamenaly žádné výrazné výkyvy ve vývoji nezaměstnanosti a udržovaly si v porovnání s ostatními kraji nízkou míru nezaměstnanosti.

Obrázek 3: Srovnání nezaměstnanosti v krajích České republiky v letech 1993-2008

Pozn.: jedná se o registrovanou míru nezaměstnanosti a hodnoty jsou k 31.12.

Zdroj: Česká republika od roku 1989 v číslech, ČSÚ, vlastní zpracování

3.2 Vnitřní migrace

Vnitrostátní migrace obyvatelstva je se svojí komplexitou jedním z nejdůležitějších regionálních procesů a zároveň jedním z mechanismů utvářejících geografickou organizaci společnosti. Zejména jsou patrné důsledky migrací na situaci na trhu práce a také na sociální stabilitu společnosti na všech

úrovních (lokální, regionální, národní). Čermák (2001) uvádí, že vývoj migrace v České republice byl v 90. letech podmíněn dvěma základními faktory. Prvním jsou migrační procesy ovlivněné přechodem od industriální k postindustriální fázi společnosti, druhým jsou specifické faktory související s transformací post-totalitních zemí. Postkomunistické státy procházely v transformačním období velkými změnami v politické, ekonomické i sociální oblasti. Tyto změny vedly k vytváření regionálních nerovnováh. V České republice se začaly prohlubovat rozdíly mezi tradičními průmyslovými oblastmi (Podkrušnohoří, Ostravsko) a mezi regiony s prosperujícími odvětvími. Velký vliv na vnitrostátní migraci měla i odlišná geopolitická situace, kdy postupně došlo k revitalizaci západovýchodní zonality a tím ke zvýšení atraktivity západního příhraničí.

Čermák (2001) na základě svých předešlých studií konstatuje dva základní trendy vývoje migrace. 1) V 90. letech došlo k výraznému poklesu migrační mobility. A to hlavně v první polovině 90. let. 2) Změnila se migrační bilance mezi jednotlivými velikostními kategoriemi obcí. Do té doby tradiční model koncentračních proudů z menších velikostních skupin do větších se změnil a na konci 90. let již převažoval dekoncentrační proces. Avšak zůstala relativní uzavřenost migračních procesů v rámci okresů. Jako jeden z hlavních důvodů poklesu migrační mobility vidí Čermák (2001) v mnohem menším počtu dokončených bytů v první polovině 90. let. Nejnižší hodnoty nově dokončených bytů bylo dosaženo v roce 1995 (pouze 11 tisíc bytů, zatímco v 80. letech se ročně dokončovalo 60 tisíc bytů). V dalších letech se však začala situace postupně zlepšovat. Vliv také měly změny v chování obyvatel, co se týče celkové územní mobility. Migrace byla nahrazena jinými formami, které nevedly ke změně trvalého bydliště (dojížděka za prací, přechodná migrace). Jak již bylo zmíněno výše, z hlediska územních změn došlo v první polovině 90. let ke zlepšení migrační bilance v západních příhraničních okresech. Koncem 90. let však migrační bilance těchto okresů pozvolna klesá. Jako nejvýznamnější změnu označuje Čermák (2001) postupné vytváření rozsáhlého migračního území ve středočeském prostoru. Dále se na toto území napojuje oblast Plzeňska. Dalším takovým územím je oblast v okolí Brna. V těchto aglomeracích se v průběhu 90. let začaly projevovat suburbanizační procesy. Naopak migračně ztrácejí okresy v Podkrušnohoří a na Ostravsku a také vnitřní periferní oblasti.

3.3 Zahraniční pracovní migrace

Vývoj zahraničních pracovních migrací v České republice je úzce spojen s ekonomickým vývojem a také s vývojem na trhu práce. Současně je také ovlivňován vývojem trhů práce sousedních zemí, ale zároveň i globálními trendy, které probíhají ve světové ekonomice a v mezinárodních migracích (Horáková, 2006).

Tabulka 2: Cizinci s povolením k pobytu v ČR v letech 1993-2009

	cizinci s povolením k pobytu	podíl cizinců s povolením k pobytu na obyvatelstvu ČR (v %)		cizinci s povolením k pobytu	podíl cizinců s povolením k pobytu na obyvatelstvu ČR (v %)
1993	77 668	0,75	2002	231 608	2,27
1994	104 352	1,01	2003	240 421	2,35
1995	159 207	1,54	2004	254 294	2,49
1996	199 152	1,93	2005	278 312	2,71
1997	210 311	2,04	2006	321 456	3,12
1998	220 187	2,14	2007	392 087	3,78
1999	228 862	2,23	2008	438 301	4,19
2000	200 951	1,96	2009	433 305	4,12
2001	210 794	2,05			

Zdroj: Mezinárodní pracovní migrace v ČR, vlastní zpracování

Přirozené migrační toky před rokem 1989 byly z velké části deformovány a redukovány na ilegální emigraci, která byla motivována hlavně politickými důvody (Franc, 2006). Po otevření hranic v roce 1990 se stala naše země imigračně atraktivní zemí. Na začátku 90. let byly zaznamenány zvýšené migrační pohyby cizinců, které se však postupně stabilizovaly. K dalšímu nárůstu migrace cizinců do České republiky došlo po roce 2000. Hlavně od roku 2001 došlo k výraznému zesílení intenzity migračních pohybů. Podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel České republiky se po roce 2000 neustále zvyšoval (tabulka 2). Zatímco v roce 2000 činil tento podíl 1,96%, v roce 2008 dosáhl již na 4,19%. V roce 2009 došlo však k poklesu. Zvyšující se podíl cizinců od roku 1990 přispívá k populačnímu růstu České republiky, neboť přirozený přírůstek byl až do roku 2005 záporný (Horáková, 2006). Podobný vývoj zaznamenal i podíl cizinců na celkovém počtu pracovních sil v České republice. Zde je ale patrný pokles v letech 2002 a 2003, kdy se Česká republika potýkala s vysokou nezaměstnaností. Do roku 2008 je patrný vzestupný trend počtu cizinců

potřebujících platné povolení k zaměstnání (s výjimkou roku 2004), občanů Slovenska i občanů Evropské unie. Po nástupu ekonomické krize však došlo v roce 2009 u prvních dvou zmíněných skupin cizinců ke snížení jejich počtu, občané Evropské unie vykázali další nárůst. Pokud se zaměříme na cizince se živnostenským oprávněním, tak se jejich počty také zvyšují (tabulka 3).

Tabulka 3: Zaměstnanost cizinců v ČR v letech 1997-2009

	Platná povolení k zaměstnání cizinců a zelené karty	Cizinci ze třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	Občané SR registrovaní na úřadech práce	Občané EU/EHP a Švýcarska	cizinci s živnostenským oprávněním	Celková zaměstnanost cizinců v ČR	Podíl cizinců na celkovém počtu pracovních sil v ČR (v %)
1997	61 044	-	69 723	-	63 529	194 296	3,78
1998	49 927	-	61 320	-	44 962	156 209	3,02
1999	40 312	-	53 154	-	58 386	151 852	2,92
2000	40 080	-	63 567	-	61 340	164 987	3,17
2001	40 097	-	63 555	-	64 000	167 652	3,23
2002	44 621	-	56 558	-	60 532	161 711	3,08
2003	47 704	-	58 034	-	62 293	168 031	3,19
2004	34 397	747	59 818	13 022	65 219	173 203	3,30
2005	55 210	2 659	75 297	18 570	67 246	218 982	4,04
2006	61 452	6 777	91 355	25 491	65 722	250 797	4,56
2007	85 351	10 140	101 233	43 518	68 785	309 027	5,57
2008	128 934	14 516	100 233	40 878	77 158	361 709	6,43
2009	73 714	17 680	98 192	41 123	87 753	318 462	5,58

Zdroj: Mezinárodní pracovní migrace v ČR

Podle Drbohlava (2001) můžeme v období transformace definovat čtyři základní trendy ve vývoji mezinárodní migrace. 1) Česká republika byla imigrační a tranzitní zemí, 2) Dvě základní kategorie imigrantů podle povolení k pobytu prošly rozdílným vývojem. Rodinná migrace (povolení k trvalému pobytu) v průběhu 90. let rostla nepřetržitě mírným tempem, ekonomická migrace (povolení k dlouhodobému pobytu) nejprve do roku 1996 prudce rostla, v dalších letech se stabilizovala a v roce 2000 z důvodu rekategorizace v nově přijaté legislativě prudce poklesla. 3) Mnoho cizinců si na konci 90. let opatřilo živnostenské oprávnění, neboť jeho získání bylo poměrně snadné a živnostenské podnikání umožnilo cizincům nejsnadnější vstup na český pracovní trh. 4) Koncem 90. let se výrazně zvýšil počet žadatelů o statut uprchlíka.

Podle kvalifikační a profesní struktury můžeme rozdělit zahraniční migranty do tří základních skupin. První skupinu tvoří vysoce kvalifikovaní odborníci (manažeři, lékaři). Do druhé skupiny řadíme kvalifikované pracovníky v některých odvětvích (stavebnictví, strojírenství, zemědělství) a třetí skupinu tvoří pracovníci bez kvalifikace, kteří většinou pracují jako dělníci ve stavebnictví nebo v jiných pro české občany méně lákavých oborech. Nejvíce jsou cizinci zastoupeni ve druhé a třetí skupině, přičemž největší podíl tvoří nekvalifikovaní zahraniční pracovníci. Na konci roku 2004 bylo největší zastoupení pracujících cizinců ve zpracovatelském průmyslu, konkrétně v profesích šička, svářeč, zámečnický, sklářský dělník a dále jako pomocní pracující bez nutné kvalifikace. Dalším oborem s velkým zastoupením nekvalifikovaných cizinců bylo stavebnictví (zedník, stavební dělník). Mezi další obory patří obchod a opravy, zemědělství nebo těžba nerostných surovin. Ve druhé skupině se předpokládá středoškolské vzdělání. Jistou výhodou mezi kvalifikovanými pracovníky v určitých oborech mohou mít občané Slovenska (jazyková a kulturní blízkost, zvýhodněné legislativní prostředí, podobné ekonomické prostředí). Mezi odvětví s největším zastoupením slovenských pracovníků patří strojírenství, stavebnictví, zemědělství a lesnictví, služby, zdravotnictví. Nejméně zastoupenou skupinou jsou vysoce kvalifikovaní odborníci, u kterých se předpokládá vysokoškolské vzdělání a většinou tyto kvalifikované profese zastávají cizinci ze starých zemí EU (Franc, 2006).

Pokud se zaměříme na cizince s povolením k pobytu podle státního občanství, měli bychom je rozdělit na dvě základní skupiny. První tvoří občané EU, Evropského hospodářského prostoru a Evropského sdružení volného obchodu. Občané těchto zemí mají právo volného pohybu a na konci června 2006 tvořily 32% cizinců s povolením k pobytu. Zbylých 68% cizinců podléhalo vízovému režimu. Nejvíce držitelů platného povolení k pobytu bylo ze Slovenska, Ukrajiny, Vietnamu, Polska, Ruska a Německa. Tito občané tvořili dvě třetiny všech cizinců s povolením k pobytu (Horáková, 2006). Nejvýznamnější zdrojové regiony pracovních migrací představují Evropa a Asie. Z Evropy tvoří nejsilnější migrační proud občané Slovenska a Ukrajiny, z Asie to jsou občané Vietnamu.

Co se týká zaměstnanosti cizinců v regionech České republiky, nejatraktivnějšími regiony v období transformace byly Praha a střední Čechy.

Postupně však ekonomické aktivity cizinců začaly expandovat i do dalších regionů. Podle Horákové (2006) byla dále vyšší zaměstnanost cizinců zjištěna kromě Prahy a Středočeského kraje i v krajích Jihomoravském, Plzeňském a Moravskoslezském. Podle výše podílu cizinců na celkové zaměstnanosti se na třetím místě umístil okres Plzeň-město. Před ním se nacházely už jen okresy Brno-město a Praha. Dá se říci, že okresy s vysokým podílem celkové zaměstnanosti cizinců na pracovní síle mají většinou nízkou míru nezaměstnanosti a také nízký průměrný počet uchazečů na jedno pracovní místo a naopak.

Podle pohlaví bylo na konci června 2006 mezi ekonomicky aktivními cizinci evidovaných na trhu práce ČR 69 % mužů a 31 % žen. Ženy pracovaly spíše jako zaměstnanci. Také bylo zjištěno, že s rostoucím věkem se zvětšuje podíl mužů mezi ekonomicky aktivními cizinci. Další pravidelností je větší zastoupení mladých cizinců mezi zaměstnanci a starších naopak mezi podnikateli (Horáková, 2006).

Velkým problémem všech zemí je nelegální pracovní migrace. U České republiky tomu není jinak. Nelegální zaměstnanci jsou většinou hůře honorováni a mají horší pracovní podmínky, než je běžné u ostatních zaměstnanců. Nelegální zaměstnanci vykonávají profese, o které není mezi českými pracujícími zájem. Jedná se většinou o zaměstnání, kde není vyžadována kvalifikace (pomocné zednické práce, mytí nádobí v restauracích, úklidové práce a další). Pro zaměstnavatele znamenají nelegální zaměstnanci úsporu mzdových nákladů a také nemusí dodržovat pracovní a bezpečnostní předpisy (Horáková, 2006).

Zaměříme-li se na pracovní migraci českých občanů do zahraničí, narazíme na řadu úskalí. Neexistují totiž úplné statistiky, které by tento migrační proud sledovaly. Obecně se dá říci, že odliv českých pracovníků za hranice je menší než příliv cizinců na český pracovní trh. V 90. letech a až do vstupu ČR do EU směřoval hlavní proud pracovní migrace z ČR hlavně do Německa a Rakouska. Jednalo se převážně o tzv. pendlery. Pendleři jsou občané, kteří periodicky dojíždějí za hranice. Nejvíce byl tento trend populární na začátku 90. let a postupně ztrácí na významu (Franc, 2006). Stejně tak jako existuje nelegální pracovní migrace do ČR, také čeští občané vyjíždějí do zahraničí za účelem

vykonávání nelegálních pracovních aktivit. Směry a počty nelegálních migrantů však nejsou logicky statisticky podložené. Největší zastoupení ilegálních pracovníků se však předpokládá například v zemědělství nebo ve stavebnictví.

4 Socioekonomická charakteristika Plzeňského kraje

4.1 Poloha

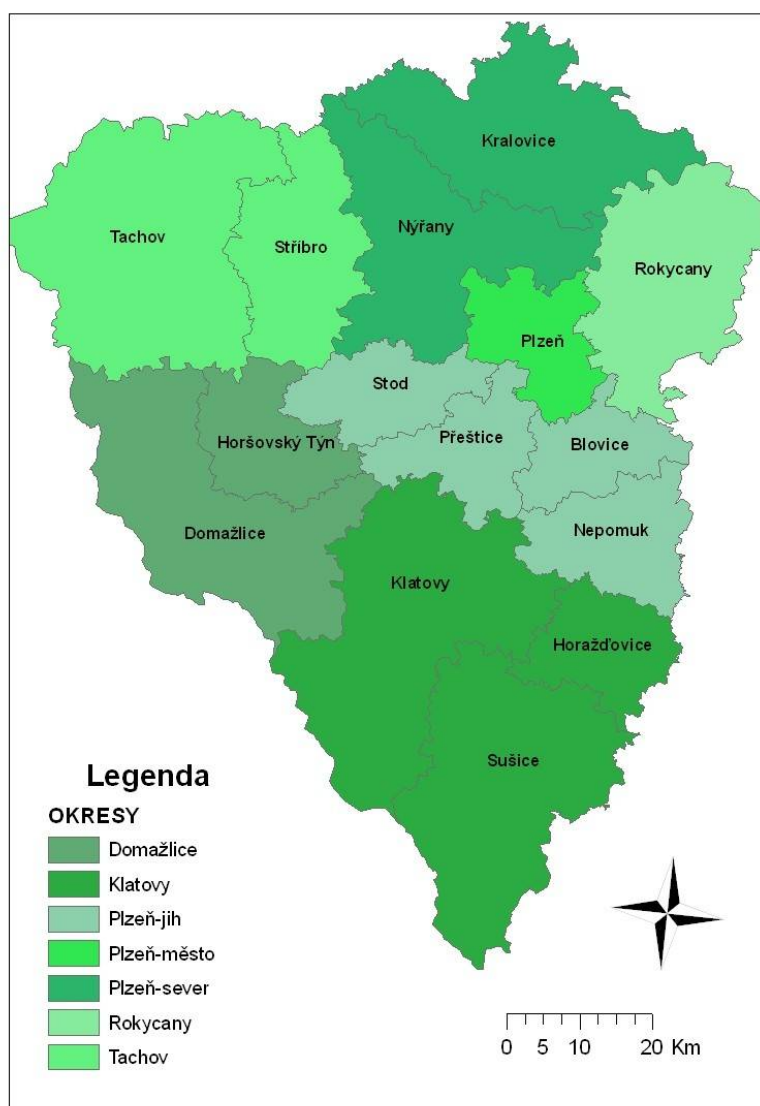
Plzeňský kraj leží na jihozápadě České republiky. Na jihozápadě sousedí se Spolkovou republikou Německo, na severu a severozápadě sousedí s Karlovarským a Ústeckým krajem, na východě se Středočeským a na jihovýchodě s Jihočeským krajem. Po roce 1990 došlo ke zvýšení atraktivity polohy kraje zejména z důvodu sousedství se SRN a otevření hranic. Velikostně je Plzeňský kraj třetí největší v České republice (rozloha 7 561 km²), ale z populačního hlediska (569 627 obyvatel v roce 2008) mu patří až deváté místo (ČSÚ, 2009). Na území kraje jsou rozmanité přírodní podmínky, které společně s polohou částečně ovlivňují i charakteristiky okresů kraje. Jedná se zejména o rozdílnou strukturu a hustotu osídlení, skladbu obyvatelstva nebo ekonomický potenciál jednotlivých okresů.

4.2 Administrativní členění

Plzeňský kraj vznikl z bývalého Západočeského kraje rozdělením na Plzeňský a Karlovarský kraj. Plzeňský kraj tedy oficiálně vznikl k 1.1.2001 a součástí bylo sedm okresů – Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov. Úkolem kraje bylo vykonávat samosprávu a část státní správy. K 31.12.2002 zanikly okresní úřady, které vykonávaly státní správu a jejich působnost přešla na kraj a na nově vzniklé obce s rozšířenou působností. Okresy ale nadále zůstaly jako územní jednotky nebo jako sídla okresních soudů. K 1.1.2003 tedy vzniklo nové administrativní uspořádání kraje (obrázek 4). Území kraje bylo rozděleno na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a na 35 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POU). Mezi obce s rozšířenou působností patří města Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Plzeň, Přeštice,

Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice a Tachov. V roce 2007 byla přijata v platnost vyhláška č. 513/2006 Sb. o stanovení území okresů České republiky (ČSÚ, 2008). Vyhláška se dotkla i území Plzeňského kraje, konkrétně došlo k 1.1.2007 k územním změnám okresů Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih a Plzeň-sever. Největší územní změny zaznamenal okres Plzeň-město. Hlavním důvodem těchto změn bylo sjednocení hranic ORP s hranicemi okresů.

Obrázek 4: Rozdělení jednotlivých ORP do okresů v Plzeňském kraji

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2008, vlastní zpracování

4.3 Sídlní struktura

K 1.1.2009 měl Plzeňský kraj 501 obcí, 1543 částí obce a 55 obcí se statutem města. Tento počet se však v průběhu 90. let a po roce 2000 měnil. Nejvyššího počtu obcí dosáhl kraj v roce 2001 a to 506 obcí (tabulka 4). Naopak počet měst se v průběhu let zvyšoval. Navýšení počtu měst souvisí s udílením statusu měst obcím, které většinou nesplňují velikostní kritéria měst, ale v minulosti již městem byly a proto mají ze zákona nárok stát se opět městem. Procentuální zastoupení městského obyvatelstva činilo 68,1% (ČSÚ, 2009) a od roku 1993 se zvýšilo o 3%. Průměrná hustota zalidnění Plzeňského kraje je 75,3 obyvatel na km² a řadí se tak společně s Jihočeským krajem mezi nejhřidčeji osídlené kraje v České republice. Rozdíly v hustotě zalidnění jsou i v rámci samotného kraje. Nejvyšší hustotu zalidnění vykazuje okres Plzeň-město, naopak nejnižší okresy Klatovy a Tachov. S hustotou zalidnění souvisí i nerovnoměrná sídelní struktura, která je atypická s porovnáním s Českou republikou (ČSÚ, 2009). Největším městem je Plzeň, která se svými 169 273 obyvateli tvoří téměř třetinu celkového počtu obyvatel. Zcela v kraji chybí města střední velikosti, kdy druhé největší město Klatovy mají pouze 22 817 obyvatel (ČSÚ, 2009). Města Domažlice, Sušice, Tachov a Rokycany mají více než 10 000 obyvatel. U osmi měst se počet obyvatel pohybuje v rozmezí 5 000 – 9 999. Z celkového počtu 55 měst v Plzeňském kraji jich více než dvě třetiny (41 měst) má méně než 5 000 obyvatel.

Tabulka 4: Sídlní struktura v Plzeňském kraji v letech 1993-2008

	1993	1995	1999	2001	2003	2005	2007	2008
Počet obcí	501	505	505	506	501	501	501	501
z toho se statutem města	40	41	45	46	46	46	54	55
Podíl městského obyvatelstva	65,1	65,9	67,3	67,0	66,9	66,6	67,9	68,1
Hustota zalidnění	73,7	73,5	73,0	72,7	72,8	72,9	74,2	75,3

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2009, vlastní zpracování

4.4 Obyvatelstvo v Plzeňském kraji

4.4.1 Dlouhodobý vývoj počtu obyvatelstva

Vývoj počtu obyvatel v Plzeňském kraji podle jednotlivých sčítání lidu zaznamenal ve 20. století značné rozdíly. Nejvíce obyvatelstva měl kraj v roce 1930 a to téměř 710 tisíc. Po 2. světové válce došlo k odsunu německého obyvatelstva a v kraji velmi výrazně klesl počet obyvatel. Mezi jednotlivými sčítáními v letech 1930 a 1950 byl zaznamenán úbytek o 181 307 obyvatel, tj. pokles o 25,5%. V dalších letech docházelo opět k mírnému nárůstu obyvatel až k 567 930 v roce 1980 a to zejména díky vyšší porodnosti v 70. letech. Následoval však pokles obyvatelstva v letech 1991 i 2001 (tabulka 5).

Tabulka 5: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatelstva v Plzeňském kraji 1921-2001

	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	699 101	709 661	528 354	549 905	550 514	567 930	558 307	550 688

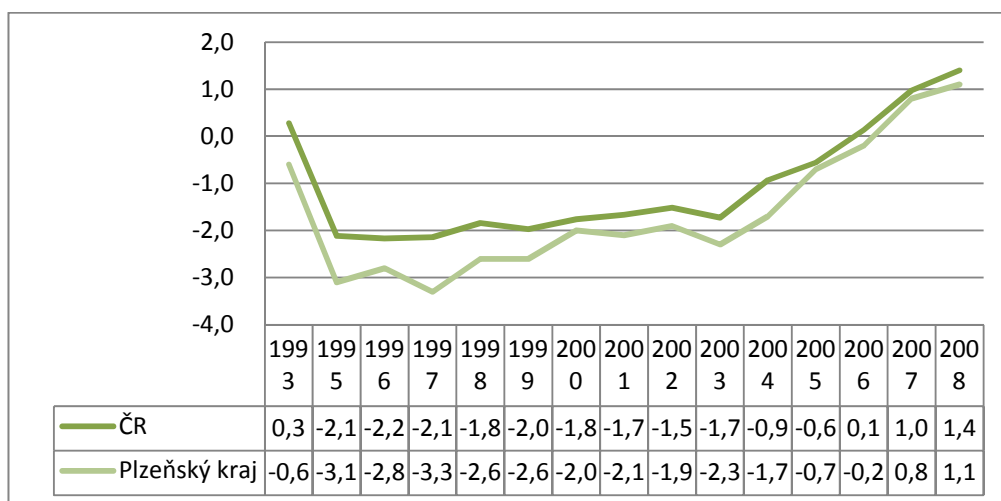
Zdroj: SLDB 2001

I když zaznamenává Plzeňský kraj v posledních letech poměrně značný nárůst obyvatel, v 90. letech se potýkal spíše s úbytkem obyvatelstva. V roce 1993 žilo v kraji 557 080 obyvatel, což bylo o 12 547 obyvatel méně než v roce 2008. Počet obyvatel v kraji od roku 1993 neustále rok od roku klesal a minima dosáhl v roce 2002, kdy zde žilo 549 374 obyvatel, tj. o 20 253 méně než v roce 2008. Od roku 2005 však dochází k obratu a v Plzeňském kraji, zejména díky stěhování, výrazně přibývá obyvatelstvo.

Když se budeme zabývat podrobněji jednotlivými složkami pohybu obyvatel, zjistíme, že jejich vývoj je často odlišný. Co se týče přirozeného vývoje obyvatel, docházelo po roce 1990 vlivem společenských změn k výraznému poklesu porodnosti a v důsledku zvyšující se životní úrovně také k poklesu úmrtnosti. Pokles úmrtnosti však nebyl tak výrazný, aby mohl kompenzovat pokles porodnosti, proto Plzeňský kraj zaznamenal v 90. letech přirozený úbytek obyvatel (Monitor, 2006). V průběhu sledovaného období 1993-2008 můžeme vytýčit 3 období, ve kterých byl odlišný trend v přirozeném vývoji obyvatelstva a které do jisté míry kopírují i celkovou situaci přirozeného vývoje obyvatel

v České republice. K největšímu úbytku obyvatelstva přirozenou cestou docházelo do roku 1997 (až 3,3‰). V dalších letech sice také ubývalo obyvatelstvo, koncem 90. let ještě přes 2‰, ale postupem se situace zlepšovala. Důvodem byla stále mírně se snižující úmrtnost, ale zejména se po roce 2000 začíná postupně opět zvyšovat porodnost obyvatelstva. To souvisí zejména s nástupem početně silnějších ročníků žen ze 70. let do období nejvyšší plodnosti. To se naplno projevilo v roce 2007, kdy po mnoha letech zaznamenal Plzeňský kraj opět přirozený přírůstek obyvatelstva (tabulka 6). V roce 2008 činil přirozený přírůstek 1,1‰ (ČSÚ, 2009). Nedá se však s určitostí určit, jak dlouho bude tento pozitivní trend trvat a vyhlídky do dalších let už nejsou příliš optimistické, zejména z důvodu, že další ročníky žen, které nyní nastupují do období nejvyšší plodnosti, již nejsou tak populačně silné. Srovnáme-li přirozený přírůstek obyvatel Plzeňského kraje s přirozeným přírůstkem za celou Českou republiku, zjistíme, že se ve všech letech pohyboval pod celorepublikovým průměrem (obrázek 5). Do značné míry však kopíruje vývoj v České republice.

Obrázek 5: Srovnání přirozeného přírůstku obyvatelstva Plzeňského kraje a České republiky v letech 1993-2008 (v ‰)

Zdroj: Česká republika od roku 1989 v číslech, Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Poněkud odlišný vývoj než přirozený přírůstek prodělal přírůstek obyvatelstva stěhováním v Plzeňském kraji. Zatímco přirozený přírůstek obyvatelstva zaznamenával v průběhu 90. let záporné hodnoty, migrační saldo se ve

sledovaném období (s výjimkou roku 2001) pohybovalo v kladných hodnotách. Kladné migrační saldo dokázalo částečně zmírňovat celkový úbytek obyvatelstva v kraji. Po roce 2000 dochází k pozvolnému nárůstu obyvatel kraje v důsledku migrace a zejména v letech 2007 a 2008 se jednalo o vysoké hodnoty. Velký podíl na tomto trendu měla hlavně zahraniční migrace (podrobněji v kapitole 5.2).

Tabulka 6: Vývoj obyvatelstva v Plzeňském kraji v letech 1993-2008

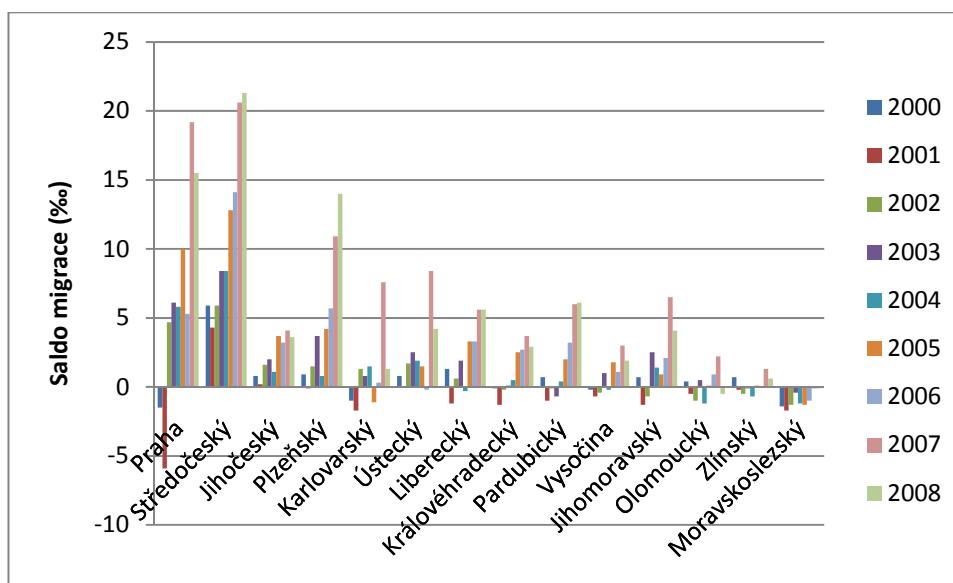
	1993	1995	1996	1997	1998	2000	2001
počet obyvatel k 31.12.	557 080	555 410	554 472	553 269	552 553	551 281	549 600
přirozený přírůstek (‰)	-0,6	-3,1	-2,8	-3,3	-2,6	-2,0	-2,1
přírůstek stěhováním (‰)	1,1	0,9	1,1	1,1	1,3	0,9	-0,1
celkový přírůstek (‰)	0,4	-2,2	-1,7	-2,2	-1,3	-1,1	-2,2
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
počet obyvatel k 31.12.	549 374	550 113	549 618	551 528	554 537	561 074	569 627
přirozený přírůstek (‰)	-1,9	-2,3	-1,7	-0,7	-0,2	0,8	1,1
přírůstek stěhováním (‰)	1,5	3,7	0,8	4,2	5,7	10,9	14,0
celkový přírůstek (‰)	-0,4	1,3	-0,9	3,5	5,4	11,7	15,1

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2009, vlastní zpracování

Zajímavé je srovnání salda migrace Plzeňského kraje s ostatními kraji České republiky. Plzeňský kraj zaznamenával po Středočeském kraji a Praze jedny z nejvyšších hodnot sald migrace ve sledovaném období (obrázek 6). Zejména v letech 2006-2008 byly přírůstky výrazné. To svědčí o určité atraktivitě kraje pro migranty. Naopak na opačném konci se nacházejí kraje Olomoucký, Zlínský a Moravskoslezský. Především situace v Moravskoslezském kraji není příznivá, neboť se zde v celém sledovaném období pohybovaly hodnoty salda migrace v záporných číslech.

Obrázek 6: Srovnání salda migrace v krajích ČR v letech 2000-2008

Zdroj: Demografická ročenka ČR (2006-2008), Pohyb obyvatelstva v České republice (2002-2005), vlastní zpracování

4.4.2 Struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku

Ve struktuře obyvatelstva podle pohlaví nedošlo ve sledovaném období k výraznější změně. V roce 1991 tvořily ženy 51,2% z celkové populace a v roce 2001 51%. Po roce 2004 je patrný trend mírného poklesu zastoupení žen, kdy v roce 2008 měly ženy 50,6% z celkové populace.

Z důvodu rozdělení obyvatelstva do odlišných kategorií při sčítání lidu (0-14, 15-59, 60 a více), než které se používají při každoročních statistikách (0-14, 15-64, 65 a více), byl jak výchozí bod pro porovnání zvolen rok 1993. Do tohoto roku jsou dostupná data dlouhodobých časových řad za Plzeňský kraj. Ve věkové struktuře byly zaznamenány významnější změny ve sledovaném období než u pohlaví. Největší změna nastala u věkové kategorie 0-14 let. Zatímco v roce 1993 měla tato kategorie procentuální zastoupení 18,8%, v roce 2001 to bylo 15,5% a v roce 2008 již jen 13,8%, tj. pokles o 3,3%, respektive o 5%. Obyvatelé ve věku 15-64 let získali mezi lety 1991 a 2001 2,3% a v dalších letech zůstal tento stav bez výraznějších změn s mírnou vzrůstající tendencí. V Plzeňském kraji přibývají také občané starší 65 let. Mezi roky 1991 a 2001 vzrostl jejich počet o

1,1% na 14,4% a v roce 2008 činil jejich podíl na ostatní věkové skupiny 15,2% (tabulka 7). V porovnání s Českou republikou se Plzeňský kraj vyznačuje starší populací, neboť věková kategorie 0-14 dosahuje nižších hodnot a naopak věková kategorie 65 a více vyšších hodnot, než je celorepublikový průměr. To že obyvatelstvo v kraji stárne, dokazují i hodnoty průměrného věku, který se od roku 1993 zvýšil o 3,5 let. V roce 1993 byl průměrný věk obyvatel kraje 37,3 (v celé ČR 36,8) a v roce 2008 to bylo již 40,8 let, zatímco v celé zemi byl průměrný věk 40,5 let (ČSÚ, 2009). Existuje však rozdíl mezi průměrným věkem mužů a žen, kdy ženy dosahují vyššího věku v průměru o více než dva roky. V roce 2008 byl průměrný věk mužů 39,5 let a u žen 42,1 let. Totéž však platí i na celorepublikové úrovni. Co se týká věkové struktury podle jednotlivých velikostních kategorií obcí, tak vyšší podíl staršího obyvatelstva vykazovaly v roce 2001 malé obce do 499 obyvatel a také Plzeň (obce s 50 000 a více obyvatel). Naopak nejmladší populace byla zaznamenána ve velikostních kategoriích obcí od 1000 do 19 999 obyvatel (SLDB, 2001). Porovnáme-li pak okresy podle průměrného věku, tak nejnižších hodnot dosahuje dlouhodobě okres Tachov (38,7 let v roce 2008) a naopak nejvyšších okres Plzeň-město (41,8 let v roce 2008), (ČSÚ, 2008).

Tabulka 7: Struktura obyvatel podle pohlaví a věku v Plzeňském kraji k 31. 12. v letech 1993-2001

	1993	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet obyvatel	557 080	551 281	549 600	549 374	550 113	549 618	551 528	554 537	561 074	569 627
Počet žen	285 040	281 269	280 406	280 425	280 771	280 463	281 107	282 114	284 726	288 000
Podíl žen (v %)	51,2	51,0	51,0	51,0	51,0	51,0	51,0	50,9	50,7	50,6
Obyvatelé ve věku 0-14 let (v %)	18,8	15,7	15,5	15,2	14,9	14,6	14,3	14,1	14,0	13,8
Obyvatelé ve věku 15-64 let (v %)	67,9	70,0	70,2	70,4	70,7	70,8	70,9	71,0	71,0	70,9
Obyvatelé ve věku 65 a více (v %)	13,3	14,3	14,4	14,4	14,4	14,6	14,7	14,9	15,0	15,2
Průměrný věk	37,3	39,2	39,5	39,7	40,0	40,2	40,4	40,6	40,7	40,8
Průměrný věk mužů	-	37,7	38,0	38,3	38,5	38,8	39,0	39,2	39,4	39,5
Průměrný věk žen	-	40,6	40,8	41,1	41,3	41,6	41,8	41,9	42,1	42,1

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2009, vlastní zpracování

4.4.3 Vzdělanostní struktura

Z tabulky 8 je patrný více než desetiprocentní pokles obyvatel se základním nebo neukončeným vzděláním. Na úkor tohoto úbytku zaznamenaly ostatní vzdělanostní kategorie růst. Nejvíce přibýlo obyvatel se středním vzděláním s maturitou a s vyšším odborným vzděláním (4,8%), dále s učňovským nebo středním bez maturity (3,3%). Růst zaznamenali i obyvatelé s ukončeným vysokoškolským vzděláním (1,5%).

Tabulka 8: Vzdělanostní struktura obyvatel Plzeňského kraje v letech 1991 a 2001

	1991		2001	
	Počet	v %	Počet	v %
Obyvatelstvo ve věku 15 a více celkem	444 242	100	464 221	100
z toho se vzděláním				
základním včetně neukončeného	147 092	33,1	106 832	23,0
učňovským a středním bez maturity	160 263	36,1	183 071	39,4
středním s maturitou včetně vyššího	103 309	23,3	130 246	28,1
Vysokoškolským	27 770	6,3	36 089	7,8

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

4.4.4 Náboženská struktura

V roce 1991 činil podíl věřících Plzeňského kraje 36,9% ze všech obyvatel. Při dalším sčítání lidu v roce 2001 byl zaznamenán velký pokles o 12,7% na 24,2% věřících. Naopak se mezi těmito roky zvýšil podíl lidí bez vyznání o 19% ze 46,4% na 65,4%. U 10,3% obyvatel nebylo v roce 2001 náboženské vyznání zjištěno (příloha 1). Z celkového počtu věřících měla v roce 2001 největší zastoupení Církev římskokatolická (85,4%, v roce 1991 to bylo 91,9%). Mezi další patří Českobratrská církev evangelická, Církev Československá husitská a Pravoslavná církev v českých zemích (obrázek 7).

Obrázek 7: Struktura věřících v Plzeňském kraji v roce 2001

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

4.4.5. Národnostní složení

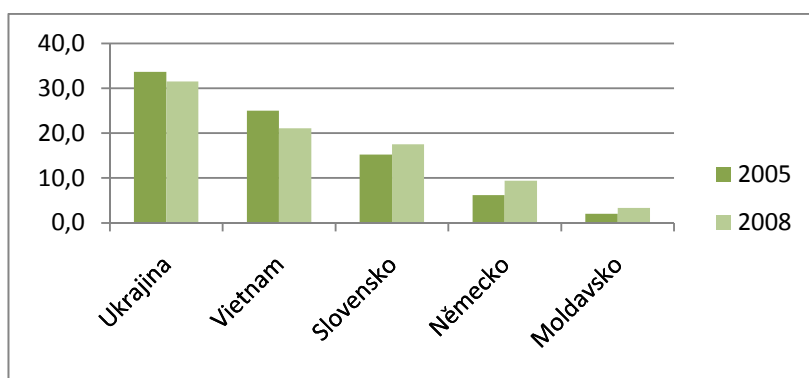
V roce 1991 žilo na území Plzeňského kraje 95,7% obyvatel české národnosti a v roce 2001 se tento počet nepatrně snížil na 95,2% (příloha 2). Můžeme tak říci, že obyvatelstvo kraje je národnostně homogenní. Mezi lety 1991 a 2001 se snížil i počet obyvatel, kteří uvedli národnost moravskou (z 0,4% na 0,2%), romskou (z 0,3% na 0,1%) a také slovenskou (z 2,6% na 1,4%). Naopak v roce 2001 žilo na území kraje více obyvatel národnosti ukrajinské (0,2%) a také vietnamské (0,3%).

4.4.6 Cizinci podle státního občanství a podle okresů

Po roce 2001 začali v Plzeňském kraji výrazně přibývat cizinci. Od roku 2000 do roku 2008 přibylo v kraji 18 723 cizinců. Nyní se zaměříme na cizince z hlediska státního občanství. Jako výchozí roky pro porovnání občanství cizinců byly zvoleny roky 2005 a 2008. Z obrázku 8 můžeme vyčíst, že nejvyšší procentuální zastoupení mezi cizinci si udržují občané Ukrajiny. Mezi roky 2005 a 2008 se sice jejich počet zvýšil téměř o polovinu (4 265), ale v celkovém zastoupení cizinců mírně ztratili (33,6% v roce 2005, 31,5% v roce 2008). Podobný vývoj zaznamenali i občané Vietnamu. Důvodem je zejména zvyšující se počet občanů z Evropské unie (kapitola zaměstnanost cizinců v Plzeňském kraji). O 2,2 % se například zvýšilo zastoupení Slováků. Také občanů s německým státním občanstvím bylo více. Existují však rozdíly mezi pěti

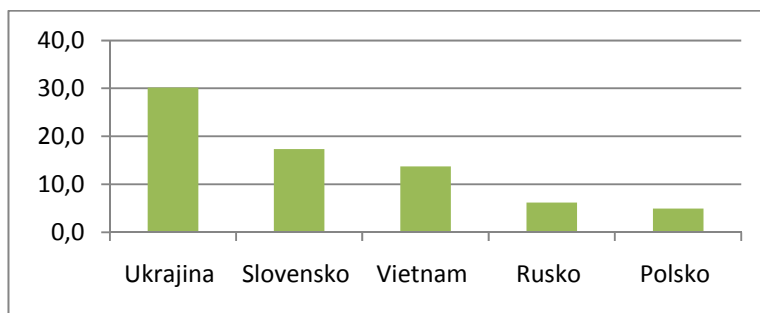
nejčastějšími státními občanstvími cizinců v Plzeňském kraji a v celé České republice. Díky sousedství kraje se Spolkovou republikou Německo je zde vyšší zastoupení cizinců s německým státním občanstvím než v ČR (zde jsou na 6. místě). Velké množství volných pracovních míst pro nekvalifikovanou pracovní sílu zřejmě způsobuje i vyšší zastoupení občanů Moldavska. Naopak ve srovnání s Českou republikou žilo na území Plzeňského kraje méně občanů Polska a Ruska (obrázek 9).

Obrázek 8: Cizinci podle státního občanství v Plzeňském kraji v letech 2005 a 2008 (v %)

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2006, 2009), vlastní zpracování

Obrázek 9: Cizinci podle státního občanství v ČR v roce 2008 (v %)

Zdroj: Cizinci v ČR 2009, vlastní zpracování

Sledujeme-li zastoupení cizinců v jednotlivých okresech, zjistíme, že na území kraje jsou značné rozdíly. Průměrný podíl cizinců na obyvatelstvu v celém kraji se zvýšil ze 2,4% v roce 2005 na 4,9% v roce 2008. Nejvíce cizinců žije v okrese Plzeň-město, ale nejvíce cizinců přepočtených na počet obyvatel zaznamenal okres Tachov, kde cizinci tvořili v roce 2005 4,6% z celkové populace a v roce

2008 dokonce 7,3%. Z hlediska státní příslušnosti tvořili více než polovinu všech cizinců občané Vietnamu, po roce 2005 však došlo k částečnému poklesu. Naopak v okrese Plzeň-město měli největší podíl ukrajinští občané (v obou sledovaných rocích přes 40%), na pomyslném druhém místě se umístili Vietnamci, avšak v roce 2008 měli stejné zastoupení i občané Slovenska, kteří zaznamenali výrazný nárůst. Také v ostatních okresech byl zaznamenán nárůst podílu cizinců na celkovém obyvatelstvu. Nejvíce u okresů Rokycany a Plzeň-jih. Zastoupení cizinců podle státní příslušnosti v okresech sousedících s Plzní je dosti podobné. Největší zastoupení zde mají občané Ukrajiny, následováni občany Slovenska a Vietnamu. U příhraničních okresů je však nejvíce vietnamských občanů, ale u okresu Klatovy již dochází k poklesu těchto občanů (příloha 3).

5 Trh práce, migrace a trh s byty v Plzeňském kraji

5.1 Trh práce v Plzeňském kraji

5.1.1 Zaměstnanost

V transformačním období se v celé České republice začala výrazně měnit zaměstnanost obyvatel podle sektorů (kapitola 3.1.1, tabulka 1). Stejně tomu bylo i v Plzeňském kraji. V Plzeňském kraji však nebyl vývoj tak jednoznačný jako za celou Českou republiku. Po roce 1993 výrazně ubylo osob zaměstnaných v priméru (tabulka 9). V celé České republice je patrný klesající trend, v Plzeňském kraji však došlo v letech 2005-2007 k mírnému nárůstu zaměstnanosti v tomto sektoru. Zatímco v 90. letech zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví klesala, po roce 2000 docházelo v Plzeňském kraji k růstu zaměstnanosti v sekundéru. Je to pravděpodobně způsobeno zvyšující se průmyslovou výrobou v nově zakládaných průmyslových zónách. Zaměstnanost v terciéru je po roce 2000 s menšími výkyvy v podstatě na stejné úrovni.

Tabulka 9: Zaměstnaní podle sektorů v Plzeňském kraji v letech 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
zaměstnaní v NH celkem	266,4	266,0	267,8	263,3	263,3	269,8	268,7	271,5	280,0
z toho v zemědělství, lesnictví a rybolovu (%)	6,8	6,2	7,0	5,2	4,4	5,5	5,5	5,5	4,9
v průmyslu a stavebnictví (%)	41,6	42,0	41,9	41,7	43,0	45,4	43,4	43,9	43,7
v tržních a netržních službách (%)	51,6	51,8	51,0	53,1	52,7	49,0	51,1	50,6	51,4

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2009, vlastní zpracování

Po roce 2000 se v Plzeňském kraji postupně zvyšoval počet osob ve věku 15 a více let. To je dáno zejména zvýšenou migrací do kraje v posledních letech. Na růstu ekonomicky aktivní pracovní síly se však tento trend příliš neprojevil. V roce 2008 bylo v kraji 59,9% ekonomicky aktivních, zatímco v roce 2000 jich bylo 61,2%. Z toho logicky vyplývá, že se zvýšil podíl ekonomicky neaktivních osob. Pozitivní však je, že se snížil podíl starobních a invalidních důchodců na ekonomicky neaktivních osobách (tabulka 10), na druhou stranu roste podíl žáků a studentů. Souvisí to jednoznačně se zvyšujícím se počtem studentů na vysokých školách.

Tabulka 10: Zaměstnanost osob v Plzeňském kraji 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet obyvatel ve věku 15 a více let (tis. osob)	463,9	464,4	465,3	466,9	468,8	470,4	473,6	478,0	484,6
v tom ekonomicky aktivní (pracovní síla) (%)	61,2	60,8	60,3	59,6	59,6	60,4	60,8	59,0	59,9
ekonomicky neaktivní (%)	38,8	39,2	39,7	40,4	40,4	39,6	39,2	41,0	40,1
z toho starobní a invalidní důchodci (%)	68,5	68,2	66,1	65,4	65,4	62,4	63,1	63,0	63,1
žáci a studenti (%)	31,5	31,8	33,9	34,6	34,6	37,6	36,9	37,0	36,9

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Podle odvětví OKEČ má nejvyšší podíl na zaměstnanosti v Plzeňském kraji zpracovatelský průmysl, který zaznamenal od roku 2000 i mírný nárůst. Druhé největší zastoupení má obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží. Růst zaměstnanosti oproti roku 2000 zaznamenalo také stavebnictví, které je v podílu na zaměstnanosti dle OKEČ na třetím místě. Úplné zastoupení ztratilo dobývání nerostných surovin a pokles je zřetelný i u zemědělství, myslivosti a souvisejících činností, ale i u dalších odvětví (tabulka 11).

Tabulka 11: Zaměstnaní v národním hospodářství podle odvětví OKEČ (v %)

	2000	2008
Zaměstnaní celkem (tis. osob)	266,4	280
Zemědělství, myslivost a související činnosti	5,4	3,8
Lesní hospodářství, rybolov, chov ryb	1,5	1,1
Dobývání nerostných surovin	0,5	0
Zpracovatelský průmysl	31,3	33,5
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	1,7	1,6
Stavebnictví	8,1	8,5
Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	12,2	11,3
Pohostinství a ubytování	4,4	3,3
Doprava, skladování, pošty a telekomunikace	7,3	5,8
Pojišťovnictví	1,9	1,8
Služby pro podniky, výzkum a vývoj	4,4	6,3
Veřejná správa a obrana, sociální zabezpečení	7,8	7
Školství	5,3	6
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	5,6	6,6
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	2,7	3,4

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003, 2009), vlastní zpracování

Sledujeme-li vývoj počtu velkých organizací (nad 25 zaměstnanců), zjišťujeme, že se jejich počet od roku 1999 zvýšil o 68. Ve sledované období se však počet velkých organizací průběžně měnil a nejvíce jich bylo v roce 2004 a to 1 692. Naopak u počtu zaměstnanců těchto organizací byla zaznamenána klesající tendence ve sledovaném období. Počty malých organizací měly od roku 1999 zvyšující se tendenci, ale v posledních letech spíše stagnují. V průběhu sledovaného období zaměstnávaly více zaměstnanců než v roce 1999, maxima dosáhly v roce 2005 (52 999 zaměstnanců). Avšak v roce 2008 nastal prudký pokles zaměstnanosti malých organizací, kdy se počty zaměstnanců snížily o 5 382 oproti roku 2007 na 47 103 zaměstnanců. Počty osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) se do roku 2003 poměrně razantně zvyšovaly, v roce 2004 nastal propad o více než 2000 osob. Do roku 2006 byl u OSVČ zaznamenáván pokles až téměř na stav z roku 1999, ale poté začaly jejich počty opět mírně růst. Celkově se počet zaměstnavatelů v Plzeňském kraji do roku 2003 zvyšoval a od roku 2004 docházelo ke stagnaci až místy k poklesu počtu zaměstnavatelů. Co se týká celkové zaměstnanosti po roce 1999, nelze zde stanovit jednoznačný trend. Maxima dosáhla v roce 2004 a minima v roce 2008 (příloha 4).

5.1.2 Volná pracovní místa

V Plzeňském kraji byl na začátku sledovaného období nerovnovážný stav mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. To je ovlivněno řadou faktorů a tento stav se může rok od roku výrazně měnit. Počet volných míst v Plzeňském kraji se ve sledovaném období většinou zvyšoval. Výjimku tvoří roky 2002 a 2003, kdy vlivem horší ekonomické situace ubylo větší množství pracovních míst. Největšího počtu volných míst bylo dosaženo v roce 2007 a to 14 443. Jednalo se o poloviční nárůst oproti roku 2006 a zároveň byl v následujícím roce zaznamenán také téměř poloviční pokles. Počet uchazečů o zaměstnání se v průběhu sledovaného období nejprve s tím, jak rostla nezaměstnanost, zvyšoval. Nejvíce jich bylo v roce 2003 a v témže roce byla zaznamenána i historicky zatím nejvyšší nezaměstnanost v kraji. Poté došlo k poklesu počtu uchazečů o zaměstnání. Vztah mezi volnými pracovními místy a počtem uchazečů o zaměstnání můžeme vyjádřit pomocí počtu uchazečů na 1 pracovní místo. Nejlepší výsledek byl zaznamenán v roce 2007, kdy byla volná pracovní místa skoro v rovnováze s počtem uchazečů o zaměstnání. Naopak nejvíce uchazečů na 1 pracovní místo bylo v roce 1999 a 2003 (tabulka 12).

Tabulka 12: Volná pracovní místa v Plzeňském kraji 1999-2008

	volná pracovní místa	počet uchazečů na 1 pracovní místo	počet uchazečů o zaměstnání
1999	2 308	9,1	20 900
2000	3 431	5,4	18 535
2001	3 534	5,3	18 580
2002	2 651	7,6	20 226
2003	2 549	8,5	21 650
2004	4 416	4,8	21 051
2005	3 940	5,2	20 500
2006	7 214	2,5	17 959
2007	14 443	1	14 516
2008	7 562	2,2	16 757

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce (2000-2009), vlastní zpracování

Z hlediska vzdělanosti je v Plzeňském kraji nejvíce volných pracovních míst pro osoby, které úspěšně absolvovaly střední odborné vzdělání. Tento trend je patrný v celém sledovaném období po roce 2000 a v roce 2008 tvořila volná pracovní místa pro uchazeče se základním vzděláním a středním odborným

vzděláním téměř 90% všech volných pracovních míst. Naopak nejméně volných pracovních míst je dlouhodobě pro osoby s doktorským vzděláním, s vyšším odborným nebo bakalářským vzděláním, dále také pro uchazeče s nižším středním, s nižším středním odborným (bez maturity nebo výučního listu) a pro osoby bez vzdělání (Analýza stavu a vývoje trhu práce, 2008).

Ze strany zaměstnavatelů je dlouhodobě největší zájem o kvalifikované technické profese, zejména ve strojírenství. Konkrétně se jedná o profese v oborech svářeč, kovodělník, zámečník. V celém Plzeňském kraji byl také zájem o střední zdravotnický personál, dělník v elektrotechnice, či o obsluhu montážních linek. V dalších profesích se situace mění podle jednotlivých okresů. V okresech Tachov, Domažlice, Rokycany a Klatovy byl až do roku 2003 dlouhodobě velký zájem o profesi šička. Poté však řada textilních firem ukončila v regionu výrobu a tím došlo i ke snížení poptávky po této profesi.

Okres Plzeň-město je průmyslově zaměřen a z toho plyne také zájem o obsluhu automatických montážních linek. Souvisí to také s rozvojem průmyslové zóny na Borských polích. Dále je mnoho volných míst v profesích, kde jsou zaměstnání pomocní a nekvalifikovaní pracovníci a podobně jako v dalších velkých městech je i v Plzni zájem o pozice pokladních v hypermarketech. Ze strany českých občanů není o tyto pozice zájem, proto zaměstnavatelé řeší vzniklou situaci zaměstnáváním občanů Slovenska a dalších zemí. Zájem o podobné profese zaznamenaly ve sledovaném období okresy Plzeň-jih a Plzeň-sever. Zájem byl o kvalifikované dělnické profese, kvalifikované profese ve stavebnictví (zedník) a také řidiče nákladních vozidel nebo truhláře. V okrese Plzeň-jih byl po roce 2000 také zájem o chovatele hospodářských zvířat. Naopak nedostatek volných pracovních míst je dlouhodobě v administrativě nebo v gastronomii. Kromě již zmíněných profesí byl v okrese Rokycany zájem také o prodavače, číšníky, servírky, zdravotní sestry, lékaře nebo pracovníky v zemědělství (zootechnik, ošetřovatel). Stejně jako u předchozích okresů je zde dlouhodobý nedostatek volných pracovních míst v administrativě, obchodu nebo managementu. Na Tachovsku je problém s uplatněním na trhu práce především u středoškoláků s ekonomickými či přírodovědnými obory. Naopak volná pracovní místa jsou zde k dispozici pro obchodní zástupce nebo pro kvalifikované profese ve strojírenství. Okres Domažlice se ve sledovaném období potýkal s nezájmem

hlavně o profese zedník, truhlář, kuchař, svářeč, soustružník, zámečník, prodavač nebo krupíer. Nezáměr byl také o pomocné práce v průmyslu a obchodní zástupce. V jednotlivých letech se rozložení volných pracovních míst u těchto profesí mírně lišilo. Nedostatek volných míst byl dlouhodobě u profesí v administrativě a uklížečských prací. Problematické je také sehnat zaměstnání se zkráceným pracovním úvazkem, kterého by využívaly zejména matky s dětmi. Specifická situace panuje v okrese Klatovy (částečně i v okrese Domažlice a Tachov). Zde byl ve sledovaném období nedostatek pracovních sil zejména u profesí, které lze za lepších platových podmínek vykonávat ve Spolkové republice Německo, konkrétně v sousedním Bavorsku. Jedná se o profese kuchař, číšník, pokojská, zedník, zámečník, uklízečka a v posledních letech stále více i ošetřovatelka. Dále řada německých firem přesunula v průběhu 90. let z důvodu úspory mzdových nákladů výrobu do České republiky, proto byl hlavně ze začátku sledovaného období v okrese Klatovy také zájem o profese, které vyžadují jen základní vzdělání, jako například pomocné manuální práce. V posledních letech stoupá také poptávka po pracovnících ve dřevozpracujícím průmyslu. Nejméně pracovních míst na Klatovsku je pro vysokoškoláky, konkrétně nejvíce u profese učitel/učitelka (Analýza stavu a vývoje trhu práce, 2008).

5.1.3 Nezaměstnanost

V dlouhodobém vývoji patří nezaměstnanost v Plzeňském kraji v porovnání s ostatními kraji mezi kraje s nižší mírou registrované nezaměstnanosti (tabulka 13). V průběhu 90. let, zejména v druhé polovině, nezaměstnanost v kraji poměrně výrazně rostla. Maxima dosáhla v roce 2003, kdy se nezaměstnanost pohybovala až na 7,6%. K dalšímu výraznému snížení došlo v roce 2004, kdy se však začala používat nová metodika pro výpočet registrované míry nezaměstnanosti. V dalších letech míra registrované nezaměstnanosti klesala a v letech 2005, 2006 a 2007 obsadila po Praze a Středočeském kraji pomyslnou třetí příčku mezi kraji. Nejnižší nezaměstnanost byla zaznamenána v roce 2007, kdy činila k 31. 12. 4,43%. Úplného minima dosáhla však v červnu 2008 a to 3,7%. Od té doby se začala mírně zvyšovat, nejprve z důvodu sezónních výkyvů, posléze se koncem roku 2008 začínaly projevovat první dopady ekonomické

krize. V průběhu roku nezaměstnanost strmě rostla a na konci roku 2009 dosáhla hodnoty 8,2% (Analýza stavu a vývoje trhu práce, 2009).

Tabulka 13: Míra registrované nezaměstnanosti v ČR podle krajů (k 31. 12.), (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004 ¹⁾	2004 ²⁾	2005	2006	2007	2008
Česká republika	8,78	8,9	9,81	10,31	10,33	9,47	8,88	7,67	5,98	5,96
Praha	3,42	3,39	3,73	4,02	4,24	3,58	3,25	2,72	2,16	2,14
Středočeský	6,8	6,76	7,21	7,43	7,47	6,85	6,25	5,32	4,25	4,47
Jihočeský	5,82	6,03	6,65	6,96	7,24	6,59	6,69	5,68	4,47	4,83
Plzeňský	6,47	6,52	7,06	7,6	7,41	6,74	6,45	5,6	4,43	5,03
Karlovarský	8,02	8,71	10,07	10,62	11,6	10,75	10,28	9,2	7,32	7,62
Ústecký	16,15	15,83	17,13	17,94	16,93	15,85	15,41	13,77	10,96	10,26
Liberecký	6,44	7,35	8,68	9,48	9,06	8,22	7,73	7,04	6,05	6,95
Královéhradecký	5,89	6,3	7,3	7,89	8,28	7,67	7,33	6,32	4,7	4,81
Pardubický	7,87	7,93	8,66	9,42	9,62	8,94	8,35	6,91	5,43	5,95
Vysočina	7,48	7,02	8,32	9,2	9,38	8,85	8,23	7,1	5,63	6,27
Jihomoravský	9,35	9,73	11,2	11,45	11,56	10,69	10,21	8,82	6,92	6,83
Olomoucký	11,87	11,78	12,2	12,48	12,53	11,73	10,65	8,97	6,73	6,87
Zlínský	8,14	8,51	10,22	10,61	10,56	9,53	9,27	7,75	6,02	6,13
Moravskoslezský	15,13	15,11	15,89	16,84	16,85	15,66	14,23	12,58	9,62	8,49

¹⁾ metodika platná do 30. června 2004, ²⁾ nová metodika platná od 1. července 2004

Zdroj: Česká republika od roku 1989 v číslech, ČSÚ, vlastní zpracování

5.1.4 Struktura nezaměstnanosti

Struktura uchazečů o zaměstnání se hodnotí podle čtyř základních kritérií: podle věku, vzdělanosti, délky evidence a klasifikace zaměstnání (KZAM). Sledujeme-li strukturu nezaměstnanosti podle věku, zjišťujeme, že zastoupení uchazečů o zaměstnání v jednotlivých kategoriích je poměrně vyrovnané. Největší zastoupení měla ve sledovaném období nejčastěji věková skupina 20-24 let. V letech 2005-2008 se však na první pozici dostala věková skupina 50-54 let. V letech 2006-2008 se na pomyslném druhém místě umístila věková skupina 55-59 let. V posledních letech získává také větší zastoupení věková skupina 30-34 let, zatímco skupina 25-29 mírně ztrácí. Je to způsobeno především zastoupením populačně silné generace ze 70. let (tabulka 14).

Do roku 2003 sledoval Úřad práce v Plzni vzdělanostní strukturu podle šesti základních kritérií. Od roku 2004 tyto kategorie rozšířil o dalších o dalších sedm

položek. Máme proto možnost sledovat podrobnou vzdělanostní strukturu uchazečů o zaměstnání. Největší zastoupení mezi uchazeči o zaměstnání měli ve všech sledovaných letech osoby se středním odborným vzděláním (od roku 2004 střední odborné s výučním listem). Za nimi se umístily osoby se základním vzděláním. Třetí nejpočetnější skupinu tvořili uchazeči se středním odborným vzděláním s maturitou (tabulka 15 a 16).

Tabulka 14: Věková struktura uchazečů o zaměstnání 2000-2009 (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Do 19 let	4	7,5	7,7	7,1	5,9	5,1	5	4,6	5,9	5,4
20 – 24 let	20,4	16,3	15,6	15,5	14,5	12,7	11,5	10,3	12,5	13,7
25 – 29 let	13,4	13,5	13,1	12,9	12,8	11,5	11,1	10,1	11,1	11
30 – 34 let	11,6	11,3	10,9	11,5	12,2	12,2	12,4	12,2	11,8	12,7
35 – 39 let	10,5	11,2	10,6	10,4	10,4	10	10,1	9,7	10,1	11
40 – 44 let	10	9,9	9,1	9,2	9,8	10,2	10	10,5	9,9	9,7
45 – 49 let	12,3	12,3	11,7	11,3	10,8	11	10,6	10,4	10	10,1
50 – 54 let	12,7	12,5	13,2	13	13,7	14,7	14,9	15,6	13,8	12,6
55 – 59 let	4,8	5,1	7,5	8,1	8,7	11	12,3	14	12,5	11,5
60 a více let	0,3	0,4	0,6	1	1,2	1,6	2	2,9	2,4	2,4

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce (2000-2009), vlastní zpracování

Tabulka 15: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání 2004-2009 (v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
bez vzdělání a neúplné základní	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6
základní vzdělání	31	29,7	30,3	29	28,8	27,5
nižší střední vzdělání	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
nižší střední odborné	1,8	1,7	1,7	1,6	1,9	2,2
střední odborné s výučním listem	38,3	39,3	38,5	39,1	40,1	41,7
stř. nebo stř.odb. bez matur. i výučního listu	1,1	1,1	1,1	1	0,9	0,8
ÚSV	2,9	2,9	2,8	2,7	2,6	2,4
ÚSO s vyučením i maturitou	3,1	3,2	3,6	3,5	4,3	4,3
ÚSO s maturitou (bez vyuč.)	16,8	16,7	16,9	17,3	15,9	15,8
vyšší odborné vzdělání	0,6	0,5	0,5	0,4	0,6	0,5
bakalářské vzdělání	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8
vysokoškolské	3,1	3,5	3,4	3,8	3,4	3,2
doktorské	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce (2005-2010), vlastní zpracování

Podle délky evidence je nejvíce zastoupena skupina uchazečů o zaměstnání do třech měsíců. V roce 2009 tvořila téměř třetinu všech uchazečů. Výrazné zvýšení

podílu této skupiny bylo zaznamenáno v roce 2008, kdy počet uchazečů o zaměstnání dosáhl 43,9%. U ostatních kategorií se pozice v jednotlivých letech střídaly. Dlouhodobě se nejčastěji na druhém místě objevuje skupina 3-6 měsíců, zejména v roce 2009 byl zaznamenán výrazný nárůst. V posledních letech se daří snižovat počty dlouhodobě nezaměstnaných, kdy u skupin 12-24 měsíců a nad 24 měsíců došlo k výraznému poklesu oproti roku 2000. Zejména u poslední zmíněné došlo oproti roku 2000 k poklesu o 8,2% (tabulka 17).

Tabulka 16: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání 2000-2003 (v %)

	2000	2001	2002	2003
Bez vzdělání	0,6	0,6	0,5	0,5
Základní vzdělání	32,6	33,2	32,6	32,9
Střední odborné (OU+OŠ)	41	41,2	41	44,1
Střední odborné s maturitou (SOU+SOŠ)	19,7	18,9	19,7	18,5
Střední všeobecné (gymnázia)	3	2,8	2,8	0,4
Vysokoškolské	3,1	3,3	3,4	3,5

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce (2000-2004), vlastní zpracování

Tabulka 17: Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence 2000-2009 (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Do 3 měsíců	29,4	30,7	29,4	27	28,9	30,5	31,3	35,3	43,9	32,9
3 – 6 měsíců	19,1	19,2	21,5	20,8	19,1	18,3	18	17,8	19,6	24,3
6- 9 měsíců	10	9,8	10,2	10,1	10,6	10,2	9,3	8,8	8,5	13,2
9 – 12 měsíců	6,9	7	7,1	8,1	7,2	6,6	6,8	6,1	5,5	10
12 – 24 měsíců	17,6	14,1	13	15	14	13,8	12,7	11,2	8,1	10,8
Nad 24 měsíců	17	19,2	18,8	19	20,2	20,6	22	20,8	14,4	8,8

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce (2000-2009), vlastní zpracování

Největší podíl na celkovém počtu uchazečů podle KZAM tvořili v celém sledovaném období pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Jejich podíl však v průběhu let klesal. Druhou nejpočetnější skupinou byly provozní pracovníci ve službách a obchodě a v těsném závěsu následují řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři. Zastoupení uchazečů o zaměstnání u těchto dvou skupin je ve všech letech podobné a nelze z něj vyvodit nějaký trend. Naopak v posledních letech narůstá podíl u nižších administrativních pracovníků a také u kategorie obsluha strojů a zařízení, klesá naopak počet uchazečů o zaměstnání ve skupině techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci (tabulka 18).

Tabulka 18: Struktura uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání (KZAM) 2000-2009 (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	0,7	0,6	0,8	0,8	1	0,8	0,9	1,2	1,2	1,2
Vědečtí a odborní duševní pracovníci	3,3	3,7	4,2	4,4	4,9	4,9	4,4	4,7	4,3	3,7
Techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci	12,5	11,2	10,7	9,8	9,9	10	10,1	9,4	8,9	8,2
Nižší administrativní pracovníci	6,7	7,4	8,1	8,1	9	9,1	9,5	10,2	9,7	10,5
Provozní pracovníci ve službách a obchodě	12	11,8	12,6	13,5	13,8	13,6	13,8	12,7	12,2	13,6
Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a příbuzných oborech	1,9	1,9	1,8	1,9	2,1	2,1	2,2	2,3	1,6	1,7
Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	13,3	12,2	12,1	12,5	12,7	13,4	11,9	10,5	9,4	12,4
Obsluha strojů a zařízení	6,3	6,1	6,6	6,9	6,9	6,6	7,3	7,9	10,2	9,9
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	30,4	31,5	30,9	29,8	27,3	26,6	26,7	26,6	24,4	21,6
Příslušníci armády	0,1	0,1	0	0	0,1	0,1	0	0	0	0
Neuvedeno	12,8	13,5	12,2	12	12,3	12,3	13,2	14,4	18,1	17,1

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce (2000-2009), vlastní zpracování

5.1.5 Vybrané ohrožené skupiny obyvatel

Mezi nejproblémovější skupiny obyvatel, které hledají místo na trhu práce patří následující: absolventi škol a mladiství, osoby se zdravotním postižením, uchazeči nad 50 let, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace a také osoby pečující o děti do 15 let. U absolventů škol je největším problémem chybějící praxe nebo také minimální uplatnitelnost v oboru, který není v nabídce na trhu práce. Zejména zkušenosti a praktické znalosti některých nových technologických postupů jsou velkou překážkou pro umístění těchto uchazečů. Některé firmy však tyto osoby s oblibou zaměstnávají, protože zatížené různými návyky z předešlých zaměstnání. Největší nápor těchto osob na úřadech práce je každoročně v letních měsících a na začátku podzimu, kdy se do evidence úřadů práce zapisují čerství absolventi škol. U mladistvých je největším problémem nekvalifikovanost nebo pouze nízká kvalifikace. Tyto osoby nastupují na úřady práce buď hned po skončení základní školní docházky, nebo po absolvování dvouletých učebních oborů. Bývají často

z nižších sociálních poměrů, proto pro ně úřady práce připravují různé semináře nebo jim nabízejí poradenské služby.

Osoby se zdravotním postižením nemohou většinou zcela vykonávat pracovní činnost, kterou zaměstnavatel požaduje. Míst pro tyto osoby je na trhu práce málo, protože pro zaměstnavatele nejsou ekonomicky výhodní, nedosahují takové produktivity jako zdraví zaměstnanci a také mají často malou kvalifikaci. Vhodným řešením pro umístění těchto osob jsou tzv. chráněné dílny. Na konci roku 2009 bylo v Plzeňském kraji evidováno pouze 99 míst pro osoby se zdravotním postižením, na jedno volné pracovní místo tak připadalo 34 uchazečů (Analýza stavu a vývoje trhu práce, 2009).

Osoby starší 50 let bývají často zaměstnavateli přehlíženy. Mnoho zaměstnavatelů má totiž obavy, že se nedokážou přizpůsobit novým pracovním postupům, naučit nové technologie nebo práci s počítačem. Nevýhodou těchto osob může být i zhoršený zdravotní stav, který by jim bránil ve výkonu běžných činností. Naopak osoby starší 50 let mohou svému zaměstnavateli přinést zejména řadu zkušeností, které během života nasbíraly. U osob pečujících o děti do věku 15 let je největší překážkou pracovní doba, kterou zaměstnavatel požaduje. Problematické pro tyto osoby jsou hlavně směnné provozy, ale komplikací může být, že se pracovní doba neshoduje s dobou, kterou tráví děti ve škole. Problémy způsobuje i špatná dopravní dostupnost.

Dlouhodobě nezaměstnaní jsou ti uchazeči, kteří jsou v evidenci úřadů práce déle než 12 měsíců. Jedná se především o osoby, které již byly popsány v některé z předešlých skupin. Jejich šance na umístění na trhu práce je většinou malá.

5.1.6 Cizinci na trhu práce

V průběhu sledovaného období došlo v roce 2004 ke vstupu České republiky do Evropské unie. Proto se také částečně změnily statistiky sledování zaměstnanosti cizinců. Do té doby museli mít všichni cizinci s výjimkou občanů Slovenska platné pracovní povolení. Po vstupu do unie byl pro občany EU, EHP a Švýcarska otevřen volný pracovní trh a tudíž nemusí mít platné pracovní povolení. Úřady práce a zaměstnavatelé však musí vést evidenci občanů EU, EHP a Švýcarska podle §102 zákona 202/2005 Sb. (Analýza stavu a vývoje práce,

2005). Pracovní povolení pro cizince ze zemí mimo unii se vydává také na základě tohoto zákona.

V roce 2000 pracovalo na území Plzeňského kraje 2 703 cizinců, z toho více než polovinu tvořili občané Slovenska. V následujících letech měl počet cizinců mírnou vzrůstající tendenci (kromě roku 2001, kdy počty cizinců nepatrně ubyly). Velkou zásluhu na tom měli právě občané ze Slovenska. Ke konci roku 2003 tak v Plzeňském kraji pracovalo 3 866 cizinců. Z hlediska profese, kterou cizinci vykonávali, převládaly dělnické profese, dále vysokoškolské (zejména učitelé cizích jazyků na ZČU). Po vstupu České republiky do EU začal poměrně rapidně růst počet cizinců zaměstnaných na území kraje. První roky po vstupu na tom měli zásluhu zejména občané unie. S postupným ekonomickým růstem České republiky a také s rozvojem průmyslové zóny na Borských polích začaly růst i počty cizinců ze zemí mimo unie. Velký nárůst těchto pracovníků byl zaznamenán v letech 2005, 2007 a 2008. Občané EU na trhu práce v kraji přibývali každý rok o necelé dva tisíce, v letech 2007 a 2008 byl ale nárůst razantní. Zatímco tedy v Plzeňském kraji pracovalo v roce 2006 celkem 11 742 cizinců, v roce 2007 to bylo 19 155 a v roce 2008 už 20 939 cizinců (tabulka 19), tj. nárůst od roku 2007 o 38,7%, respektive o 43,9%. Sledujeme-li nárůst cizinců od roku 2000, tak se v roce 2008 zvýšil počet pracujících cizinců v Plzeňském kraji o 18 236, tj. o 87,1%. V roce 2008 byl počet cizinců ze zemí mimo EU a cizinců z EU téměř vyrovnaný, což svědčí o strmém zvýšení počtu cizinců ze zemí mimo EU mezi lety 2007 a 2008. Na konci roku se však vlivem ekonomické krize začal počet cizinců poprvé po několika letech snižovat. Během roku ubylo zejména velké množství cizinců mimo EU, jejich stav se snížil o 7 993, tj. o 76,4%. Pokles občanů ze zemí EU nebyl tak velký. Jednalo se o snížení o 1 041 lidí, tj. o 9,9%. Celkově se počet cizinců na trhu práce snížil oproti roku 2008 o 43,1% a dostal se skoro na stav z konce roku 2006. V tabulce 20 můžeme vidět vývoj počtu cizinců se živnostenským oprávněním. Nelze zde stanovit jednoznačný trend, ale dá se říci, že jejich počet se ve sledovaném období spíše zvětšoval. Jejich počty do značné míry kopírují vývoj situace na trhu práce. Zejména po roce 2008 se jejich počet výrazně zvýšil, protože mnozí propuštění zaměstnanci začali podnikat.

Tabulka 19: Zaměstnanost cizinců v Plzeňském kraji 2000-2009

	zaměstnaní s pracovním povolením	občané EU/EHP a Švýcarska	celkem
2000	1110	1593*	2703
2001	1183	1431*	2614
2002	1045	1732*	2777
2003	1174	2692*	3866
2004	1100	4679	5779
2005	2667	7152	9819
2006	3012	8730	11742
2007	4822	14333	19155
2008	10459	10480	20939
2009	2466	9439	11905
	*pouze občané Slovenska		

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce (2000-2009), vlastní pracovní

Tabulka 20: Cizinci se živnostenským oprávněním v Plzeňském kraji v letech 2000-2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Plzeňský kraj	4 419	4 085	3 838	3 912	4 289	5 110	4 808	5 411	6 534	9 288

Zdroj: Mezinárodní pracovní migrace v ČR

5.1.7 Regionální rozdíly v nezaměstnanosti

Jak již bylo řečeno, registrovaná míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji činila ke konci roku 2008 6%. Na území kraje však panují značné rozdíly v nezaměstnanosti. Zatímco v roce 2000 měl nejnižší nezaměstnanost okres Domažlice, v roce 2009 již patřil tento okres mezi okresy s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Naopak okres Plzeň-město se postupně vypracoval ze zadních pozic z roku 2000 až mezi okresy s nejnižší nezaměstnaností. Dlouhodobě nejvyšší nezaměstnanost vykazuje okres Tachov, dlouhodobě nejnižší zase okres Plzeň-jih.

V okrese Plzeň-město byla v 90. letech poměrně složitá situace. Na začátku 90. let byla v Plzni zaměstnána téměř třetina obyvatel ve strojírenském průmyslu. Postupně v průběhu transformace však začalo toto odvětví a celkově průmysl ztrácet na významu. Největší zaměstnavatel Škoda koncern Plzeň stál před krachem a propouštěl velké množství lidí, což se samozřejmě projevilo nárůstem

uchazečů na trhu práce (i když část podchytil terciární sektor). V roce 1999 došlo k restrukturalizaci koncernu a vznikla akciová společnost Škoda Holding. Ta v roce 2003 zaměstnávala již jen 5 600 pracovníků (v roce 1989 zaměstnávala Škoda přes 33 000 pracovníků), (Baštová, Toušek, 2005). Co ale způsobilo, že je nezaměstnanost v okrese Plzeň-město na tak nízké úrovni? Největší zásluhu na tom má především projekt industriální průmyslové zóny Borská pole. Hlavním iniciátorem byla plzeňská radnice a projekt započala v roce 1995. Zóna díky své strategické dopravní poloze velmi rychle přilákala řadu zahraničních investorů. Mezi největší firmy patří Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o., který na konci roku 2003 zaměstnával přes 1 600 pracovníků, a mezi zaměstnavateli v Plzni mu patřilo druhé místo. V roce 2004 již byla celková plocha průmyslové zóny zaplněna (125 ha) a muselo dojít k jejímu rozšíření o dalších 65 ha (Borská pole-západ). Postupně se také mění struktura zahraničních investic, kdy začínají převládat investice do moderních technologií a kvalifikované pracovní síly, zatímco první investice směřovali do dělnických profesí. Jednou z vývojářských firem je Mercedes-Benz Engineering. Spolupracuje i se Západočeskou univerzitou, která sídlí v její blízkosti (Baštová, Toušek, 2005). Na území města vznikaly po roce 2000 další průmyslové zóny: Plzeň-Košutka, Plzeň-Karlovarská, Plzeň-Litice a Plzeň-Křimice. Nové prostory pro investory také vznikají postupnou regenerací průmyslového areálu Škody.

Okres Plzeň-jih patří mezi okresy s dlouhodobě nejnižší nezaměstnaností. Důvodů, proč tomu tak je, je hned několik. Nejdůležitější roli zde hraje blízkost Plzně, kam dojíždí za prací značná část obyvatel tohoto okresu. Pozitivní vliv na trh práce má i dálnice D5, kolem které vznikaly v uplynulých letech nové průmyslové zóny. V průběhu sledovaných let se nezaměstnanost v okrese postupně snižovala. Na konci roku 2007 činila registrovaná míra nezaměstnanosti pouze 3,3%. Poté sice vzrostla až na 6,8% na konci roku 2009, ale stále patří mezi nejnižší v kraji. V roce 2008 se nezaměstnanost začala postupně zvyšovat. Řada firem byla postižena ekonomickou krizí a docházelo k propouštění zaměstnanců. Týkalo se to zejména firem MD Elmont s.r.o. a Muramoto Manufacturing Europe s.r.o., Přeštice.

Poněkud odlišná byla situace na trhu práce v okrese Plzeň-sever. Nezaměstnanost se tu sice v celém období pohybovala na nižší úrovni než

nezaměstnanost v celém kraji, nicméně v rámci okresu existují poměrně výrazné rozdíly. Jih okresu se vyznačuje nízkou nezaměstnaností. Hlavní podíl na tom má opět blízkost Plzně, ale také řada průmyslových podniků na Nýřansku, či v Horní Bříze nebo v Třemošné. Největším zaměstnavatelem je firma DIOSS Nýřany. Významným zaměstnavatelem je také další firma se sídlem v Nýřanech Ziegler Automobiltechnik, spol. s.r.o. V Horní Bříze působí firma LASSELSBERGER (dříve Keramika Horní Bříza). Sever okresu má spíše zemědělský charakter. Pro tuto oblast je specifická špatná dopravní obslužnost, nižší vzdělanost a především dlouhodobě vyšší nezaměstnanost. Nezaměstnanost vyšší zejména na Manětínsku a Všerubsku. V roce 2009 začala řada firem propouštět a nezaměstnanost v regionu vzrostla. Velký nárůst byl zaznamenán především na Nýřansku. Výrobu zde ukončila Sklárna Heřmanova Huť, a.s., k velkému propouštění došlo u firem Ziegler Automobiltechnik a DIOSS Nýřany (Analýza stavu a vývoje trhu práce, 2009).

Tabulka 21: Srovnání nezaměstnanosti v okresech Plzeňského kraje s nezaměstnaností v ČR a v Plzeňském kraji 2000-2009 (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ČR	8,8	8,9	9,8	10,3	9,5	8,9	7,7	6,0	6,0	9,2
Plzeňský kraj	6,5	6,5	7,1	7,6	6,7	6,4	5,6	4,4	5,0	8,2
Plzeň-město	7,3	7,2	7,4	7,6	6,2	5,5	4,9	3,6	3,6	6,1
Plzeň-jih	4,8	4,9	5,2	5,3	4,9	4,7	4,0	3,3	3,5	6,8
Plzeň-sever	5,7	5,7	6,4	6,9	5,9	5,8	5,1	4,0	4,7	7,8
Domažlice	4,2	4,6	6,1	6,8	6,5	6,5	5,1	4,6	5,6	9,6
Klatovy	6,2	6,4	7,4	8,4	8,5	8,6	7,7	6,2	6,3	9,5
Rokycany	7,9	7,5	7,5	8,3	7,1	6,8	5,5	3,8	5,0	8,5
Tachov	8,5	8,8	9,2	10,2	9,0	8,6	8,0	6,4	9,3	13,4

Pozn.: jedná se o registrovanou míru nezaměstnanosti

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce (2000-2009), vlastní zpracování

Nezaměstnanost v okrese Rokycany byla téměř ve všech letech vyšší než v celém Plzeňském kraji. Pouze v letech 2007 a 2008 byla nižší, respektive na stejné úrovni. Uvnitř okresu opět existují rozdíly. Za problematické území lze označit Radnicko a Zbirožsko, i když lze v posledních letech zaznamenat určité zlepšení. Díky dostavbě dálnice D5 se začaly v její blízkosti rozvíjet nové průmyslové zóny (Rokycany, Mýto, Radnice, Hádek). Radnicko lze

charakterizovat jako průmyslově-zemědělský region. V průběhu 90. let řada průmyslových podniků ukončila výrobu, proto se zde nezaměstnanost vyšplhala na nejvyšší hodnoty v rámci okresu Rokycany. Nicméně se v posledních letech začala rozvíjet průmyslová zóna v Radnicích (není ještě ale zcela obsazená) a situace se začíná postupně zlepšit. Významným zaměstnavatelem je firma Primalex a.s. a také firma BORGERS CS spol. s.r.o. Zbirožsko je převážně zemědělský region, ve kterém se míra registrované nezaměstnanosti pohybovala na podobné úrovni jako na Radnicku (byla však nepatrně menší). U obou regionů docházelo ve sledovaném období postupně ke snižování nezaměstnanosti, z důvodu ekonomické krize se však koncem roku 2009 přiblížila k deseti procentní hranici. Velkou roli na počet nezaměstnaných má také sezónnost. Na Zbirožsku nebyla žádná průmyslová zóna, postupně se však začínají rozvíjet ekonomické aktivity kolem dálnice D5. K největším zaměstnavatelům patří firma ZBIOVIA a.s. Na Rokycansku je nezaměstnanost nižší než v severních částech okresu. Největší zaměstnavatel tu je firma BORGERS CS spol. s.r.o., mezi významné patří také Železářny Hrádek a.s. (zde ale došlo ke snížení počtu zaměstnanců).

Mezi okresy s dlouhodobě nejvyšší nezaměstnaností v Plzeňském kraji patří okres Tachov (tabulka 21). Nejnižší nezaměstnanost byla zaznamenána na konci roku 2007 (6,4%), v ostatních letech však neklesala pod 8% a na konci roku 2009 dosáhl dokonce 13,4%. Okres má průmyslově-zemědělský charakter, většinu území okresu lze považovat za periferii se špatnou dopravní dostupností. Nejproblémovějšími oblastmi jsou zejména Bezručicko a Borsko, po nástup ekonomické krize v roce 2008 sem lze zařadit i Stříbrsko a Plánsko, kde také výrazně stoupla nezaměstnanost. Nejvyšší nezaměstnanost v regionu se vyskytuje na Bezručicku. Jelikož se jedná o zemědělskou oblast, hraje zde důležitou roli sezónnost, kdy je nezaměstnanost v letních měsících výrazně menší než v ostatních měsících v průběhu roku. Jediným větším zaměstnavatelem je akciová společnost Léčebné lázně Konstantinovy Lázně. Na Borsku se nejvýznamnější zaměstnavatelé vyskytují přímo v Boru, kde se rozvíjí průmyslová zóna, nebo v okolí dálnice D5. Díky jejímu rozvoji se zde nezaměstnanost snížila až na 7,7% na konci roku 2007, na konci roku 2009 však již dosahovala 16,7 %. Nejnižší míra registrované nezaměstnanosti je v okolí Tachova, kde se nachází větší počet zaměstnavatelů než v jiných částech okresu. Působí zde například společnost Alfa

Plastic a.s. nebo GRAMMER CZ s.r.o. V posledních letech došlo však i na Tachovsku k výraznějšímu nárůstu nezaměstnanosti. Nejvíce se však zhoršila situace na Stříbrsku, kde v roce 2008 propustil do té doby největší zaměstnavatel okresu firma ALCOA Fujikura (dnes AEES Systems s.r.o.) většinu svých zaměstnanců. Výpověď dostalo přibližně 2 100 zaměstnanců, zůstalo jich 165. Zatímco v roce 2007 zde byla nezaměstnanost 6,5%, na konci roku dosáhla hodnoty 17,9%. Mezi nejvýznamnější zaměstnavatele v současnosti patří firma KERMI s.r.o., ve které pracuje necelých 600 zaměstnanců (Analýza stavu a vývoje trhu práce, 2009).

V roce 2000 patřila nezaměstnanost v okresu Domažlice mezi nejnižší v kraji. V dalších letech však mírně rostla až na 6,8% v roce 2003, poté došlo opět k poklesu. Nejproblematictější se v minulých letech jevila situace na Poběžovicku a Horšovskotýnsku. Jedná se o zemědělské regiony, mimo hlavní dopravní tepny. Hlavně u Poběžovicka je špatná dopravní dostupnost, což omezuje mobilitu pracovní síly. Ze začátku sledovaného období zde nebyly téměř žádné rozvojové aktivity. V roce 2006 se však začaly objevovat pokusy o rozvoj průmyslové zóny v Poběžovicích. Ke snížení nezaměstnanosti však nedošlo, protože průmyslová zóna byla dlouho blokována špatnou dostupností kamionové dopravy. V dalších částech okresu je situace na trhu práce příznivější, i když i zde došlo spíše k nárůstu nezaměstnanosti. Nárůst nezaměstnanosti souvisel spíše s organizačními změnami u jednotlivých firem. Nedošlo zde k žádnému výraznému propouštění. K výraznému nárůstu nezaměstnanosti oproti roku 2008 došlo na Holýšovsku, Kdynsku a Staňkovsku. Zejména u Kdyně došlo k nárůstu nezaměstnanosti o 5,6%. Je to zřejmě proto, že je zde velké množství firem napojeno na automobilový průmysl. V Holýšově fungují dvě průmyslové zóny a jsou již zcela plně obsazené. Přesto i zde se zřejmě hlavně vlivem ekonomické recese zvýšila v posledních letech nezaměstnanost. Na Staňkovsku převažuje zejména zemědělství a proto i největší zaměstnavatelé působí v zemědělské výrobě. V posledních letech dochází také ve Staňkově k rozvoji průmyslové zóny. Na Domažlicku došlo v roce 2004 k uvolňování většího počtu zaměstnanců zejména z celní služby a ze spedičních firem, souviselo to se vstupem ČR do EU a podobný vývoj by ve všech příhraničních okresech se SRN. V Domažlicích byla v roce 2008 otevřena nová průmyslová zóna za kasáreny. I přesto, že i

v Domažlicích stoupla v roce 2009 nezaměstnanost, byla zde nejmenší v celém okrese a pohybovala se na úrovni krajské nezaměstnanosti (Analýza stavu a vývoje trhu práce, 2009).

Okres Klatovy patřil ve sledovaném období mezi okresy s vyšší nezaměstnaností. I zde ale existují rozdíly. Nejvážnější situace na trhu práce je dlouhodobě na Kašperskohorsku a Sušicku, v některých letech se situace zhoršila i na Plánicku. Na Kašperskohorsku byla v uplynulých letech zaznamenána nejvyšší nezaměstnanost v okrese. Region trpí zejména špatnou dopravní dostupností a absencí veřejné dopravy. Problematické je zejména dojíždění do zaměstnání se směnným provozem. V letních měsících je zde možnost sezónních prací v lesnictví. Množství obyvatel regionu pracuje také v cestovním ruchu (hotely a další ubytovací a stravovací zařízení). V regionu se negativně projevují organizační změny v sušických firmách. A právě Sušicko patří mezi další problémové území z hlediska nezaměstnanosti v okrese Klatovy. Po roce 2000 docházelo v Sušici k úbytku pracovních míst. Souviselo to s organizačními změnami ve firmách jako jsou: PAP, Dřevo Čechy Dlouhá Ves, v roce 2008 byla ukončena výroba v SOLU a přesunuta do Indie, docházelo také k propouštění v armádě. Zejména v roce 2006 (a také v roce 2009) byla zaznamenána vyšší nezaměstnanost na Plánicku. Jedná se o zemědělský region, který však může v budoucnosti těžit z výhodné polohy uprostřed měst Klatovy, Sušice a Horažďovice. Problémem je však nízká frekvence autobusové dopravy. V ostatních regionech okrese, Klatovsku, Nýrsku a Horažďovicku, nedosahovala nezaměstnanost tak vysokých hodnot. V Klatovech docházelo po roce 2000 k postupnému útlumu tradičního kožedělného a textilního průmyslu. Svoji činnost postupně ukončil Kozak Klatovy a výroba se rozdělila do několika malých firem. V roce 2003 skončil v konkurzu strojírenský podnik Škoda Klatovy s.r.o., v roce 2004 se také projevilo zrušení vojenské kasárny v Janovicích nad Úhlavou a rušení celních úřadů. Přesto zůstala nezaměstnanost ve městě a okolí na přijatelné úrovni. Velkou výhodou je blízkost SRN, kam stále ještě dojíždí poměrně velká část obyvatel okrese za prací, i když v posledních letech zaznamenává vyjíždka do zaměstnání do SRN klesající trend. Souvisí to i s vývojem na trhu práce u našich západních sousedů. V posledních letech se v Klatovech rozvíjí nová průmyslová zóna zaměřená na malé a střední podnikatele, která by měla situaci na

trhu práce ve městě a okolí ještě zlepšit. I po nástupu ekonomické recese si Klatovy na konci roku 2009 držely ve srovnání s ostatními regiony nízkou nezaměstnanost (7,6%). Tu však na začátku roku 2010 výrazně zvedlo propouštění ze Šumavského masokombinátu Klatovy s.r.o., který oznámil ukončení výroby. V letech 2006-2008 byla na nejnižší úrovni v okrese nezaměstnanost na Horažďovicku. Významným a stabilním zaměstnavatelem jsou horažďovické mlýny, Atrium s.r.o., sezónně také škrobárna Lyckeby Amylex a.s. Největším zaměstnavatelem byl v Horažďovicích GRAMMER CZ, který zaměstnával přes 350 pracovníků a především jeho zásluhou se dařilo držet nezaměstnanost ve městě a okolí na nízké úrovni. V průběhu roku 2009 však přesunul výrobu do Tachova a Mostu a postupně propustil všechny zaměstnance. Nezaměstnanost se tak vyhoupla z 5,8% na konci roku 2008 až na 10% v prosinci 2009. Významným zaměstnavatelem v regionu je také Haas Fertigbau spol. s.r.o. v Chanovicích, který řeší špatnou dopravní dostupnost svážením svých zaměstnanců na směny, dále to je HASIT Šumavské vápenice a omítkárny a.s. ve Velkých Hydčicích.

Vývoj nezaměstnanosti v rámci ORP

Pro dokreslení situace ve vývoji nezaměstnanosti v jednotlivých regionech Plzeňského kraje je dobré, zabývat se také nezaměstnaností v rámci jednotlivých obcí s rozšířenou působností. Nastává zde však problém ve srovnatelnosti dat. Údaje o nezaměstnanosti za jednotlivé okresy jsou vedeny podle metodiky Ministerstva práce a sociálních věcí, zatímco údaje o nezaměstnanosti za ORP jsou podle metodiky Českého statistického úřadu. Důvodem je zejména fakt, že úřady práce začaly vést statistiky za jednotlivé ORP a POU až od roku 2005. Nicméně pro podrobnější analýzu vývoje nezaměstnanosti v rámci kraje jsou tato data pro účely této práce dostačující a potvrzují obsah předchozí kapitoly (příloha 5). Sledujeme-li podrobněji vývoj nezaměstnanosti v ORP v jednotlivých tříletých obdobích, zjišťujeme, že nejnižší nezaměstnanost vykazují zejména ORP nacházející v sousedství Plzně jižním směrem (Stod, Přeštice a Blovice). Postupně se také zlepšovala situace v samotné Plzni. V těchto ORP je dlouhodobě nezaměstnanost menší než je průměr kraje (tabulka 23). Ke zhoršení nezaměstnanosti naopak došlo v příhraničí na Domažlicku a Klatovsku, kde byla začátkem sledovaného období nezaměstnanost jedna z nejnižších v kraji. Mezi

problémové území patřily ORP Tachov, Stříbro a Sušice. Vývoj nezaměstnanosti ORP v letech 2000-2002 je možné sledovat na obrázku 10 a v dalších tříletých obdobích v přílohách 18 a 19.

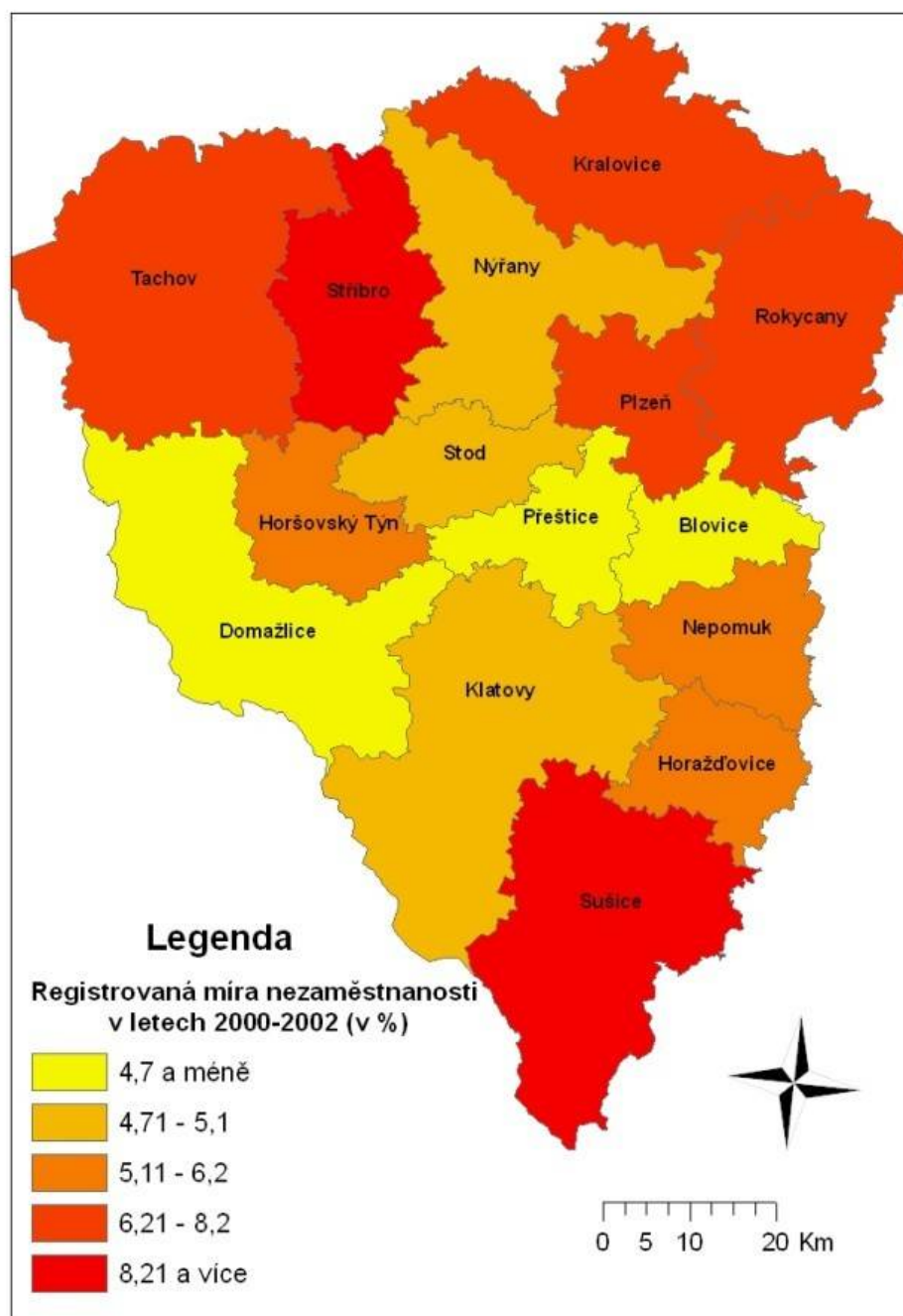
Tabulka 22: Nezaměstnanost v ORP v tříletých intervalech v letech 2000-2008 (v%)

	2000-2002	2003-2005	2006-2008
Plzeňský kraj	6,7	7,4	5,4
Blovice	4,7	5,6	4,0
Domažlice	4,7	6,8	5,2
Horáždovice	6,2	7,9	5,8
Horšovský Týn	5,6	7,4	5,8
Klatovy	5,1	7,8	6,0
Kralovice	7,8	8,6	6,2
Nepomuk	5,9	6,4	5,1
Nýřany	5,1	6,0	4,7
Plzeň	7,1	6,8	4,4
Přeštice	4,3	5,0	3,4
Rokycany	7,5	7,9	5,1
Stod	4,9	5,7	3,9
Stříbro	11,0	10,7	9,7
Sušice	10,6	11,6	9,7
Tachov	8,2	9,8	8,7

Pozn.: 1) míra nezaměstnanosti je počítána na počet ekonomicky aktivních podle SLDB k 1. 3. 2001, 2) údaje o nezaměstnanosti jsou k 31.12.

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Obrázek 10: Registrovaná míra nezaměstnanosti v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2002

Pozn: Jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2003, vlastní zpracování

Tabulka 23: Odchyly registryované míry nezaměstnanosti jednotlivých ORP od krajského průměru v letech 2000-2008 (v %)

	2000-2002	2003-2005	2006-2008
Blovice	-2	-1,8	-1,4
Domažlice	-2	-0,6	-0,2
Horáždovice	-0,5	0,5	0,4
Horšovský Týn	-1,1	0	0,4
Klatovy	-1,6	0,4	0,6
Kralovice	1,1	1,2	0,8
Nepomuk	-0,8	-1	-0,3
Nýřany	-1,6	-1,4	-0,7
Plzeň	0,4	-0,6	-1
Přeštice	-2,4	-2,4	-2
Rokycany	0,8	0,5	-0,3
Stod	-1,8	-1,7	-1,5
Stříbro	4,3	3,3	4,3
Sušice	3,9	4,2	4,3
Tachov	1,5	2,4	3,3

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2008), vlastní zpracování

5.2 Migrace v Plzeňském kraji

Po roce 2000 nedocházelo k jednoznačnému vývoji obyvatelstva v Plzeňském kraji. Přirozený i celkový přírůstek se pohybovaly v záporných hodnotách, přírůstek stěhováním nedosahoval takových hodnot, aby mohl zabránit celkovému úbytku obyvatel v kraji. U migrace docházelo spíše ke stagnaci a celkový počet obyvatel kraje se snižoval. Ke změně došlo někdy v průběhu let 2003-2005, kdy se do kraje začalo stěhovat více obyvatel. Zejména v letech 2007 a 2008 dosahoval přírůstek stěhováním vysokých hodnot (10,9%, respektive 14%) a v kraji začalo výrazně přibývat obyvatelstvo. Velký podíl na tom měli cizinci (tabulka 24), kteří se na území Plzeňského kraje stěhovali především z důvodu velkého množství volných pracovních míst. Zatímco v roce 2000 žilo na území kraje 8 913 cizinců, v roce 2008 dosáhl jejich počet 27 636, tj. nárůst o 67,7%. V roce 2009 zasáhla i Plzeňský kraj ekonomická recese a počty cizinců se snížily. Další vývoj závisí na dalším vývoji ekonomické situace v České republice.

Tabulka 24: Vývoj počtu cizinců v Plzeňském kraji v letech 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Cizinci (k 31.12.)	8 913	9 785	10 815	12 687	12 530	13 206	15 432	20 986	27 636

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Vývoj migrace v Plzeňském kraji můžeme ještě lépe pochopit, zaměříme-li se na jednotlivé složky migrace (tabulka 25). Zahraniční migrace se v jednotlivých letech zvyšovala. S výjimkou roku 2004, ve kterém se zřejmě projevila vysoká nezaměstnanost a menší počet volných pracovních míst z předešlých let. Od roku 2005 dochází k velkému nárůstu salda zahraniční migrace a v roce 2008 dosahovalo toto saldo 9,8‰. Po roce 2008 však došlo z důvodu ekonomické recese k poklesu zahraniční migrace do Plzeňského kraje. Také saldo vnitrostátní migrace zaznamenávalo pozvolný růst. O atraktivitě Plzeňského kraje pro občany České republiky svědčí i fakt, že společně se Středočeským krajem si po roce 2000 udržel kladné migrační saldo, zatímco ostatní kraje stagnovaly, či zaznamenaly záporné hodnoty (Monitor, 2006). Nejvyšší hodnoty zaznamenávalo saldo vnitrostátní migrace v letech 2007 a 2008, kdy dosahovalo hodnot 3,1‰, respektive 4,2‰ (tabulka 25). Proto také Plzeňský kraj zaznamenával v posledních letech tak výrazné přírůstky obyvatel.

Tabulka 25: Jednotlivé složky migračního salda v Plzeňském kraji 2000-2008 (v ‰)

Plzeňský kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Vnitrostátní	0,4	0,6	0,6	0,8	1,1	0,9	0,8	3,1	4,2
Zahraniční	0,5	-0,7	0,9	2,9	-0,2	3,3	4,9	7,9	9,8
Celková	0,9	-0,1	1,5	3,7	0,8	4,2	5,7	10,9	14,0

Zdroj: Demografická ročenka ČR (2006-2008), Pohyb obyvatelstva v ČR (2000-2005), vlastní zpracování

5.2.1 Migrace v okresech Plzeňského kraje

V roce 2007 došlo k územním změnám některých okresů v kraji. Tyto úpravy hranic se nejvíce dotkly okresů Plzeň-město, Plzeň-jih a Plzeň-sever, částečně i

okresů Klatovy a Domažlice. Stejně území si zachovaly pouze okresy Rokycany a Tachov. Tyto územní změny byly uskutečněny hlavně z důvodu sloučení všech obcí jednotlivých ORP do stejných okresů. Pokud tedy sledujeme časové řady ve vývoji počtu obyvatel, nastávají v roce 2007 u některých okresů změny. Nelze však s určitostí říci, jak jednotlivé územní změny ovlivnili saldo migrace v jednotlivých okresech, protože v roce 2007 došlo celkově k velkému nárůstu migrace. A to zejména u všech plzeňských okresů.

Specifický vývoj zaznamenal po roce 2000 zejména okres Plzeň-město. Ze všech okresů měl největší záporné saldo migrace a to zejména z důvodu vnitrostátního stěhování, naopak zahraniční migrace dosahovala spíše kladných hodnot. Důvod tohoto negativního vývoje lze spatřit zejména v procesu suburbanizace, kdy se obyvatelé Plzně stěhují do jejího zázemí, a také v nedostatečné bytové výstavbě na začátku nového století. V roce 2005 však nastává obrat a saldo migrace se dostává do kladných hodnot. Z počátku je to ovlivněno zejména vyšším saldem zahraniční migrace, od roku 2007 se zvyšuje i počet občanů Česka stěhujících se do okresu Plzeň-město. Tento vývoj zřejmě ovlivnila i zvyšující se bytová výstavba v Plzni v uplynulých letech.

Naopak sousední okresy populačně získávaly na úbytku obyvatel z okresu Plzeň-město. Jedná se zejména o okresy Plzeň-jih a Plzeň-sever, v menší míře i okres Rokycany (hlavně v posledních letech). Mezi těmito okresy však existují určité rozdíly. U okresu Plzeň-jih docházelo k velkým ziskům především díky vnitrostátní migraci. V roce 2005 však došlo k mírnému poklesu a postupně získala navrch zahraniční migrace. Celkově jsou zde zaznamenávány dlouhodobě jedny z nejvyšších hodnot salda migrace v Plzeňském kraji. Totéž se týká i okresu Plzeň-sever. Zde si však saldo vnitrostátní migrace udržuje vzestupnou tendenci po celé sledované období a zahraniční migrace nedosahuje tak velkých hodnot jako u Plzně-jihu. U okresu Rokycany měla největší podíl na saldu migrace ve sledovaném období především vyšší zahraniční migrace. U vnitrostátní migrace došlo k nárůstu až v posledních letech (tabulka 26).

Tabulka 26: Jednotlivé složky salda migrace podle okresů 2000-2008 (v ‰)

		2000-2002	2003-2005	2006-2008
Domažlice	vnitrostátní	1,2	1,8	3,7
	zahraniční	0,6	0,7	3,1
	celková	1,9	2,4	6,8
Klatovy	vnitrostátní	0,5	-0,1	0,3
	zahraniční	0,1	2,2	4,2
	celková	0,5	2,1	4,4
Plzeň-město	vnitrostátní	-2,7	-3,1	1,7
	zahraniční	0,0	1,0	10,5
	celková	-2,7	-2,2	12,3
Plzeň-jih	vnitrostátní	7,9	7,5	5,6
	zahraniční	-0,1	2,4	7,9
	celková	6,2	8,5	13,3
Plzeň-sever	vnitrostátní	5,3	8,2	8,5
	zahraniční	-0,2	2,1	3,7
	celková	4,8	9,7	12,2
Rokycany	vnitrostátní	0,1	2,1	4,4
	zahraniční	1,2	3,1	8,5
	celková	1,3	5,2	12,8
Tachov	vnitrostátní	-3,2	-2,8	-3,8
	zahraniční	0,9	4,8	11,8
	celková	-2,2	2,1	8,0

Pozn.: Jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Demografická ročenka ČR (2006-2008), Pohyb obyvatelstva v ČR (2002-2005), vlastní zpracování

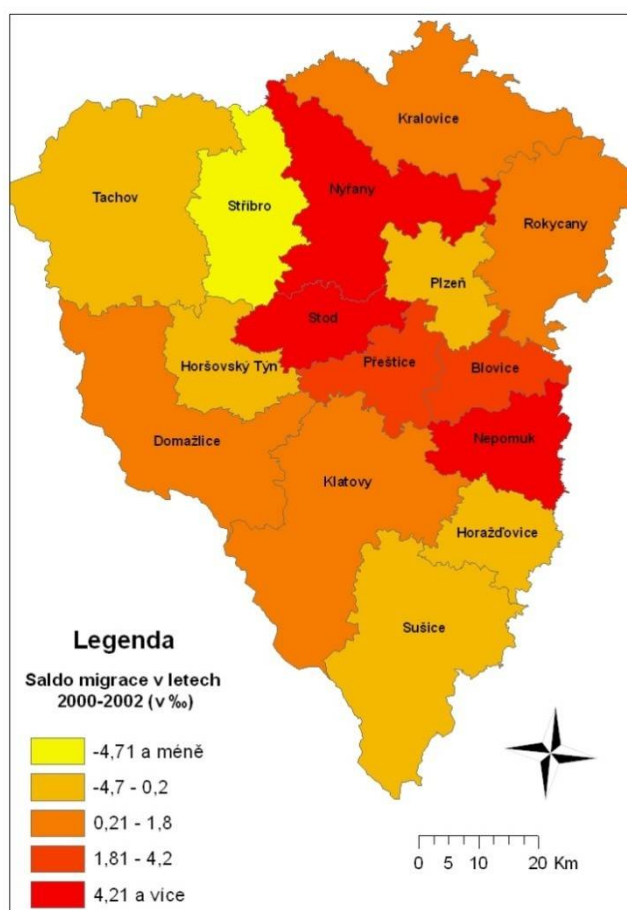
Okres Tachov zaznamenal ve všech letech po roce 2000 záporné saldo vnitrostátní migrace. Naopak saldo zahraniční migrace se pohybovalo spíše v kladných hodnotách a zejména v roce 2007 a 2008 byly přírůstky cizinců vysoké. Celkově však docházelo spíše ke stagnaci migrace (s výjimkou let 2007 a 2008). V domažlickém okrese se ve sledovaném období celkové saldo migrace pohybovalo v kladných hodnotách a ze všech příhraničních okresů v kraji vykazoval nejvyšší růst. Zejména vnitrostátní migrace měla velký podíl na tomto vývoji, ale i saldo zahraniční migrace zaznamenalo příznivé výsledky. Také okres Klatovy měl ve většině let kladné migrační saldo, ale nedosahovalo žádných velkých čísel a navíc mezi jednotlivými složkami migrace byly velké rozdíly. Znepokojující, stejně jako u Tachova, je především téměř ve všech letech záporné

saldo vnitrostátní migrace. Jedná se sice o hodnoty maximálně do -0,6 ‰, nicméně to svědčí o určité neatraktivitě tohoto území pro občany České republiky. Zahraniční migrace je zde však vyšší a je vyšší i ve srovnání se sousedním okresem Domažlice.

5.2.2 Migrace v ORP Plzeňského kraje

Plzeňský kraj má 15 obcí s rozšířenou působností. Sledováním salda migrace těchto území nám může pomoci lépe pochopit jednotlivé rozdíly v rámci kraje a zejména v rámci okresů. Ještě podrobnější informace nám však mohou přinést salda migrace za POÚ. Proto bude pozornost věnována také obcím s pověřeným obecním úřadem.

Obrázek 11: Saldo migrace v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2002

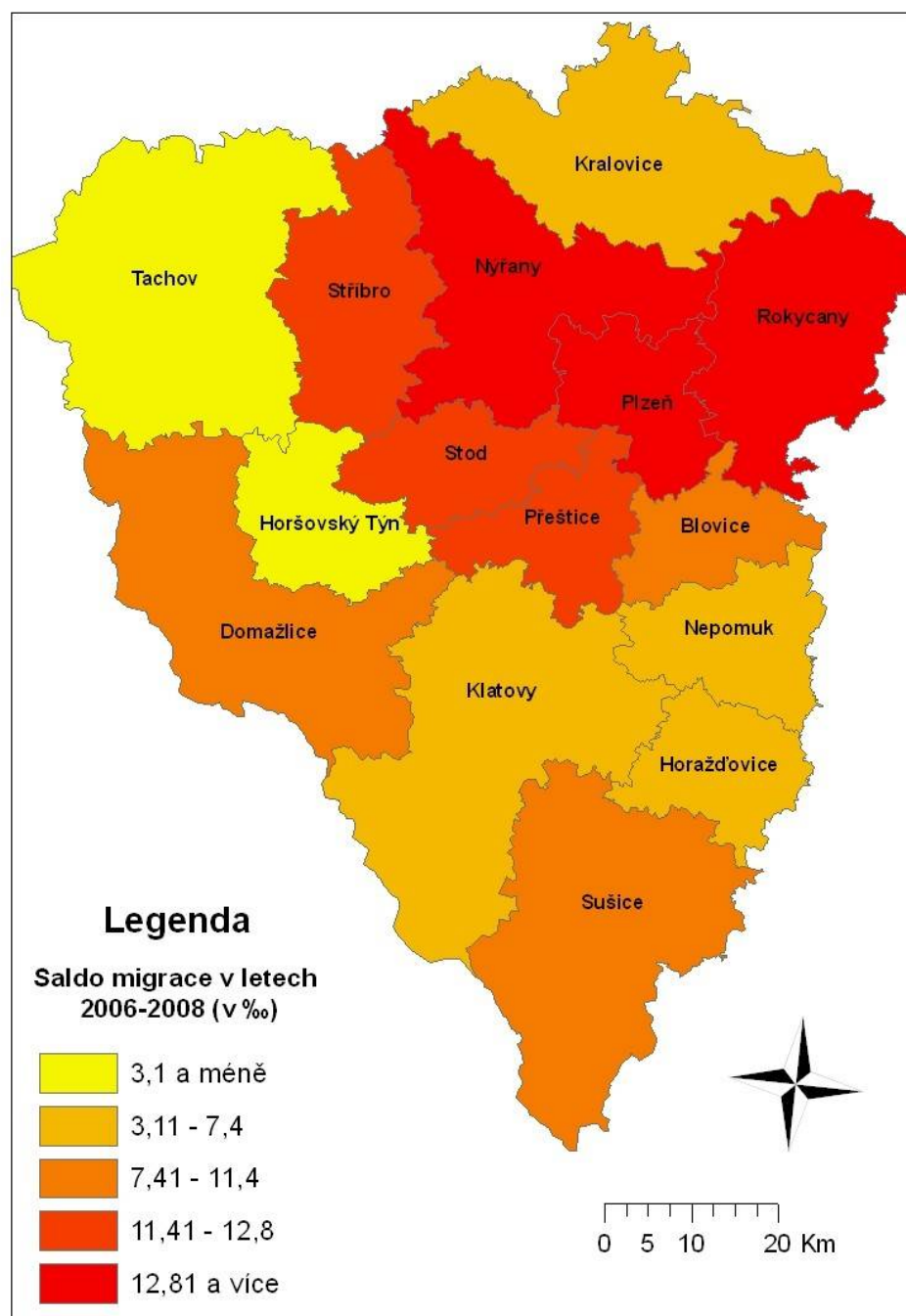
Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2003, vlastní zpracování

Na základě rozdělení území kraje do jednotlivých ORP a POÚ můžeme vyvodit několik základních výsledků. Nejdůležitější je vliv suburbanizace měst Plzně. Jako první je vliv suburbanizace možno sledovat ještě před rokem 2000 u POÚ Starý Plzenec a Třemošná. Po roce 2000 začínávají migračně získávat i další POÚ v okolí Plzně (obrázek 11). Z hlediska ORP se jedná zejména o ORP Nýřany, Stod, Blovice a Přeštice. V průběhu let se suburbanizační procesy na saldu migrace začaly projevovat i u ORP Rokycany a Kralovice. Vysoké saldo migrace vykazovala i ORP Nepomuk. V rámci těchto obcí s rozšířenou působností byly největší rozdíly zaznamenány zejména u POÚ Manětín, který měl ve sledovaném období spíše záporné saldo migrace. Ještě je důležité uvést, že na rozdíl od svého okolí, samotná Plzeň vykazovala migrační úbytek (příloha 20). Zlom nastal až v roce 2005 a od té doby začíná POÚ Plzeň opět významně získávat obyvatelstvo stěhováním (obrázek 12).

Postupem času je však možné sledovat určité suburbanizační procesy i u dalších velkých měst v Plzeňském kraji. Zejména u ORP Klatovy a Rokycany. U Klatov mají tyto procesy vliv na vyšší migrační saldo zejména u POÚ Plánice a po roce 2005 zaznamenává větší přírůstek obyvatel i POÚ Nýrsko. U Rokycan je možné také po roce 2005 sledovat vyšší přírůstek obyvatel v celém POÚ Rokycany, ale i v sousedním POÚ Radnice. Zde však mají zřejmě velký vliv suburbanizační procesy související s plzeňskou aglomerací a také podnikatelské aktivity a nové průmyslové zóny rozvíjející se kolem dálnice D5. Vliv rozvíjejících se aktivit v okolí dálnice D5 je zřetelný i u POÚ Zbiroh, ale i na západ od Plzně. Zde se jedná hlavně o pověřené obecní úřady Stříbro a Bor. POÚ Bor zaznamenával v celém sledovaném období migrační přírůstek a zejména po roce 2005 dosahoval přírůstek stěhováním téměř nejvyšších hodnot v celém kraji. Podíváme-li se však na vývoj migračního salda v rámci celého ORP Tachov, tak zjistíme, že zde existují poměrně velké rozdíly a zejména POÚ Tachov vykazoval záporné migrační saldo. To samé můžeme sledovat i u ORP Stříbro. Zde je dlouhodobě problémový region POÚ Bezdrůžice, kde dochází k dlouhodobému úbytku obyvatelstva a v samotném POÚ Stříbro byl vývoj migračního salda značně rozkolísaný s vyššími hodnotami zejména v posledních letech.

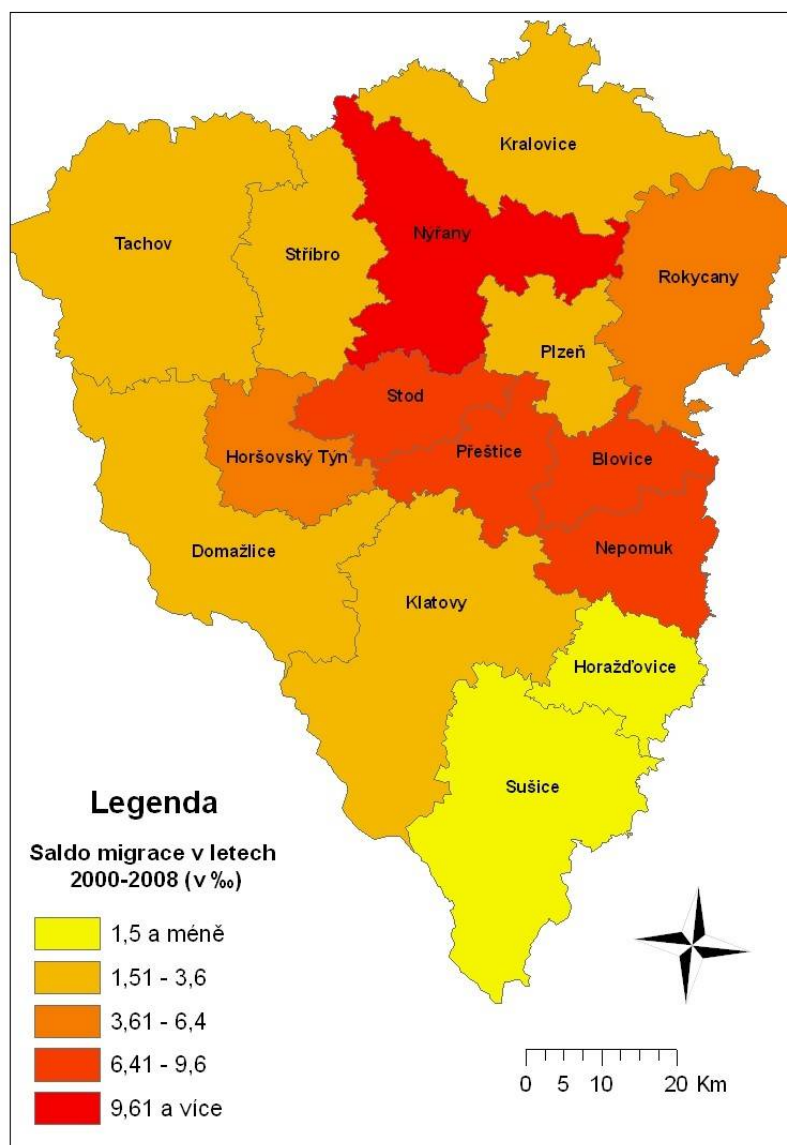
Obrázek 12: Saldo migrace v ORP Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Pozn.: Jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2007-2009), vlastní zpracování

Obrázek 13: Saldo migrace v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Pozn.: Jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Ve zbývajících dvou příhraničních okresech Klatovy a Domažlice je situace rozdílná. Na Domažlicku je situace příznivá zejména u ORP Horšovský Týn, kde se zejména v posledních letech zřejmě projevuje vliv suburbanizace krajského města. V ORP Domažlice migrace spíše stagnuje, v rámci ORP byl zaznamenán vyšší migrační přírůstek v POÚ Poběžovice. Na Klatovsku již byla popsána výše situace v ORP Klatovy. Ve zbývajících dvou ORP již není situace tak příznivá. ORP Sušice i Horažďovice zaznamenávali spíše stagnaci, zejména ze začátku

období i úbytek obyvatelstva stěhováním. Je to zřejmě dáno hlavně periferní polohou při jihovýchodním okraji Plzeňského kraje. Nejvíce se to projevuje u POÚ Kašperské Hory, které patří společně s Bezručicemi mezi regiony, kde je situace nejhorší v celém kraji. U Kašperských Hor byl ale v posledních letech zaznamenán náznak zlepšení situace.

5.2.3 Migrace v rámci kraje a uvnitř jednotlivých okresů

Tabulka 27: Stěhování v rámci Plzeňského kraje v letech 2000-2008

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Intenzita stěhování (v‰)		1,3	1,4	1,5	1,4	1,5	1,6	1,7	1,9	1,8
v tom:	Muži	47,2	47,6	47,8	46,7	46,4	46,6	47,7	48,0	49,5
	Ženy	52,8	52,4	52,2	53,3	53,6	53,4	52,3	52,0	50,5
v tom ve věku:	0 – 14	19,3	19,6	18,8	19,6	19,8	20,5	20,5	20,4	20,3
	15 – 64	72,6	72,1	73,4	72,3	72,9	72,3	74,3	75,1	75,5
	65 +	8,0	8,3	7,8	8,1	7,3	7,2	5,2	4,5	4,2
v tom mezi:	okresy kraje	45,8	45,2	45,0	44,7	45,7	49,0	51,5	52,2	53,1
	obcemi okresu	54,2	54,8	55,0	55,3	54,3	51,0	48,5	47,8	46,9

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Ve sledovaném období se v průměru 1,6‰ obyvatel z celkového počtu obyvatel Plzeňského kraje stěhovalo pouze v rámci tohoto kraje (mezi obcemi, POU, ORP, či okresy). Počet obyvatel stěhujících se v rámci kraje se v průběhu let mírně zvyšoval. Zajímavé je srovnání vnitrokrajského stěhování mezi muži a ženami. V roce 2000 byl počet žen stěhujících se uvnitř kraje vyšší o 5,6%. To je možné vysvětlit tím, že velká část žen se po sňatku stěhuje do místa bydliště svého manžela. Tento rozdíl se však v průběhu let snižuje (v roce 2008 to už bylo pouze 1%). Vysvětlení tohoto trendu se poměrně těžko hledá. Jedním z důvodů bude zřejmě vyšší počet cizinců v kraji v posledních letech a také fakt, že cizinci se vyznačují vyšší mobilitou a podle pohlaví bylo v roce 2008 60% cizinců mužského pohlaví. Podle věkových skupin nejvíce migrují obyvatelé kraje ve věku 15-64 let a ve sledovaném období docházelo k dalšímu nárůstu (72,6% v roce 2000 a 75,5% v roce 2008, tj. nárůst o 2,9%). Podobný vzrůstající trend vykazovala i věková skupina 0-14 let (tabulka 27), což je logické, protože děti se ve většině případů stěhují se svými rodiči. Nejméně mobilní byli obyvatelé starší 65 let a mezi roky 2000 a 2008 došlo u této věkové skupiny k poklesu o 3,8%.

Určité změny v migračním chování obyvatel v posledních letech lze také spatřit u sledování migrace mezi jednotlivými okresy a u migrace mezi obcemi v rámci okresů. V roce 2000 se stěhovalo mezi okresy 45,8% obyvatel z celkové migrace uvnitř kraje, zatímco mezi obcemi v rámci okresů se stěhovalo 54,2% obyvatelstva. V roce 2005 však došlo k poměrně významné změně a od roku 2006 dosahuje migrace mezi okresy vyšších hodnot (53,1% v roce 2008) než migrace mezi obcemi v rámci okresů (46,9% v roce 2009). Z těchto výsledků se dá vyvodit fakt, že se obyvatelé začínají více stěhovat na větší vzdálenosti. To může být však do jisté míry zkresleno procesem suburbanizace, kdy se obyvatelé stěhují do okolí Plzně. Jedná se většinou o stěhování na kratší vzdálenosti, ale zároveň o meziokresní stěhování.

Migrace mezi jednotlivými okresy

Migrační proudy mezi jednotlivými okresy se výrazně liší. Rozdílné jsou i počty migrantů v jednotlivých letech. Není zde ani žádný výrazný trend vývoje migrace, snad jen mírný růst v posledních letech. Pro lepší názornost byly v tabulce uvedeny součty všech migrantů v letech 2000-2008 mezi jednotlivými okresy (tabulka 28). Z tabulky jasně vyplývá, mezi kterými okresy probíhají nejintenzivnější migrační proudy. Obecně platí, že nejvíce se lidi stěhují mezi sousedními okresy. Výrazné migrační proudy jsou logicky mezi okresy Plzeň-město, Plzeň jih a Plzeň-sever. Zajímavé ale je, že se jedná o obousměrné proudy, tedy že se mnoho lidí z okresu Plzeň-město stěhuje, ale i naopak velké množství migrantů směřuje do tohoto okresu z okresů Plzeň-jih a Plzeň-sever. V menší míře totéž probíhá i mezi okresy Plzeň-město, Rokycany a Klatovy. Asi nejméně atraktivním je mezi ostatními okresy okres Tachov, i když z okresu Plzeň-město se sem stěhuje poměrně významný počet osob. Nejmenší migrační proudy jsou mezi nejvzdálenějšími okresy jako jsou Domažlice a Rokycany nebo Tachov a Rokycany.

Tabulka 28: Vnitřní stěhování mezi okresy v letech 2000-2008 (absolutní údaje)

	Domažlice	Klatovy	Plzeň-město	Plzeň-jih	Plzeň-sever	Rokycany	Tachov
Domažlice	x	597	853	518	343	81	624
Klatovy	539	x	1118	677	250	116	199
Plzeň-město	696	1297	x	2717	3783	1456	1164
Plzeň-jih	500	744	5038	x	888	335	300
Plzeň-sever	261	253	7824	731	x	319	485
Rokycany	84	121	1529	363	402	x	148
Tachov	354	142	700	201	390	90	x

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.2.4 Dojížd'ka za prací v Plzeňském kraji

Podle údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 vyjíždělo v Plzeňském kraji za prací celkem 111 999 obyvatel. Do tohoto počtu jsou zařazeni také lidé, u kterých nebylo zjištěno místo pracoviště. V procentuálním zastoupení ze všech zaměstnaných to činilo 42,2%. Podle velikostních kategorií obcí vyjíždělo za prací nejvíce obyvatel z obcí do 199 obyvatel a to téměř 80%. Zastoupení nad 70% měli také kategorie obcí 200-499 a 500-999 obyvatel, těsně pod touto hranicí skončily obce s 1000-1999 obyvatel. Obecně platí, že čím vyšší počet obyvatel v obci, tím menší podíl obyvatel za prací vyjíždí. Nejméně lidí (14,3%) vyjíždělo z kategorie obcí nad 50 000 obyvatel, což je v Plzeňském kraji pouze Plzeň.

Z celkového počtu vyjíždějících obyvatel za prací v roce 2001 vyjíždělo denně 88 213 obyvatel (tabulka 29). Podíváme-li se na zastoupení denně vyjíždějících z vyjíždějících celkem, tak největší procentuální zastoupení mají opět obce velikostních kategorií do 199 obyvatel, 200-499 a 500-999 obyvatel. Co se týče doby trvání denně dojíždějících, tak nejvíce obyvatel v kraji dojíždí do zaměstnání do 29 minut (54%), v kategorii 30-59 minut dojíždí 36,2% obyvatel a více než hodinu trvá cesta do zaměstnání 9,5% obyvatel kraje (tabulka 33). Z hlediska velikostních kategorií obcí nejsou v době trvání cesty do zaměstnání výrazné rozdíly. Velké zastoupení v kategorii nad hodinu mají však obce 50 000 a více obyvatel (Plzeň), což zřejmě souvisí s vyjížd'kou do zaměstnání do Prahy.

Porovnáme-li počty obyvatel vyjíždějících z obce svého bydliště mezi lety 1991 a 2001, zjistíme, že se počet vyjíždějících v Plzeňském kraji zvýšil. Nepatrně se však změnila vyjížd'ka podle prostorového typu. Oproti roku 1991 se

totiž snížil podíl osob vyjíždějících do jiné obce v rámci okresu. Přesto však tato skupina tvoří více než polovinu ze všech vyjíždějících. Naopak se zvýšil podíl vyjíždějících do jiného kraje a také do zahraničí. Téměř na stejné úrovni zůstává vyjížděka do jiných okresů kraje (tabulka 30).

Tabulka 29: Vyjížděka za práci podle velikostních kategorií obcí v Plzeňském kraji v roce 2001

	celkem	v % ze zaměstnaných celkem	denně vyjíždějící celkem	v % z vyjíždějících celkem
kraj celkem	111 999	42,2	88 213	36,9
do 199	7 752	79,4	6 652	76,8
200-499	17 173	77	14 718	73,5
500-999	17 327	69,4	14 601	65,3
1 000-1 999	16 072	59,5	13 378	54,9
2000-4 999	23 239	52,5	19 028	47,5
5 000-9 999	8 797	41,3	6 886	35,3
10 000-19 999	7 919	32,5	5 534	25,4
20 000-49 999	2 283	19,7	1 384	13,1
50 000 a více	11 437	14,3	6 032	8,4

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

Počet vyjíždějících obyvatel se zvýšil zejména v příhraničních okresech Tachov, Domažlice a Klatovy a také v okrese Plzeň-město. U okresů Domažlice a Klatovy poklesly počty vyjíždějících do jiné obce v rámci okresu, ale zároveň došlo k nárůstu vyjíždějících do jiného okresu v rámci kraje a do zahraničí (u okresu Klatovy i do jiného kraje). U Tachova došlo v počtech vyjíždějících k nevýrazným změnám, zvýšily se zejména počty vyjíždějících do zahraničí. U okresu Plzeň-město došlo sice ke snížení vyjíždějících do jiného okresu kraje, ale na druhou stranu se stejně zvýšil počet vyjíždějících do jiného kraje. U okresů Plzeň-jih a Rokycany došlo k poklesu počtu vyjíždějících mimo obec svého bydliště, u okresu Plzeň-sever se počty vyjíždějících mezi lety 1991 a 2001 téměř nezměnily. Společným rysem těchto tří okresů je pokles vyjíždějících osob do jiné obce v rámci okresu a také malé procento vyjíždějících do zahraničí. U všech těchto okresů se také zvýšil podíl osob vyjíždějících mimo hranice kraje (tabulka 30)

Tabulka 30: Vyjíždějící za prací podle prostorového typu dojížděky v letech 1991 a 2001

Kraj, okres		Vyjíždějící z obce celkem	podíl vyjíždějících (v %)			
			do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje	do zahraničí
Plzeňský kraj	1991	99 058	55,7	35,9	7,7	0,8
	2001	103 367	51,7	35,8	9,8	2,7
Domažlice	1991	13 817	83,5	10,7	4,8	1
	2001	14 770	78	13,5	4	4,5
Klatovy	1991	15 274	80,2	9,6	9,5	0,8
	2001	16 632	71,4	10,8	12	5,8
Plzeň-město	1991	7 360	-	70,5	25,9	3,6
	2001	8 565	-	64,9	30,3	4,8
Plzeň-jih	1991	20 130	39,2	57,2	3,4	0,2
	2001	19 759	38,6	55,4	5	0,9
Plzeň-sever	1991	21 297	37,8	58,5	3,5	0,2
	2001	21 548	34,6	59,3	5,2	0,8
Rokycany	1991	11 795	69,4	21,4	8,9	0,3
	2001	11 630	59,7	24,5	15	0,8
Tachov	1991	9 385	76,9	9,6	11,7	1,7
	2001	10 463	76,7	9,9	10,7	2,7

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

Při SLDB 2001 bylo v Plzeňském kraji zjištěno celkem 11 926 směrových proudů za prací. Nejčteněji (86,7%) ze všech směrových proudů byla zastoupena velikostní skupina, tj. 1-9 osob. Největší podíl této skupiny vykazovaly okresy Klatovy a Domažlice. Největších směrových proudů (tj. 500 a více osob) bylo zjištěno celkem 11 (tabulka 27). Z tabulky je zřejmé, že největší proud vyjíždějících osob je mezi Plzní a Prahou a zbytek tvoří směrové proudy mezi zázemím Plzně a Plzní samotnou (tabulka 31).

Na základě výsledků ze SLDB 2001 byly vytvořeny v rámci kraje pracovní mikroregiony, které nerespektují administrativní hranice. Pracovní mikroregiony byly vytvořeny na základě seskupování jednotlivých obcí podle převládající orientace celkové dojížděky za prací. V Plzeňském kraji tak vzniklo 12 pracovních mikroregionů (tabulka 32).

Na základě údajů v tabulce je zřejmé, že nejvýznamnějším pracovním mikroregionem je Plzeň, a to jak z hlediska rozlohy, počtu obcí i počtu obyvatel.

V tomto mikroregionu pracuje téměř polovina všech obyvatel Plzeňského kraje. Mezi další populačně významné mikroregiony patří také Klatovy, Domažlice a Rokycany a s částečným odstupem také Tachov. Mezi nejmenší pracovní mikroregiony se řadí Holýšov a Kralovice.

Tabulka 31: Největší směrové proudy vyjížd'ky v Plzeňském kraji v roce 2001

Obec vyjížd'ky-obec	počet osob
Plzeň-Praha	1 502
Třemošná-Plzeň	1 024
Starý Plzenec-Plzeň	866
Rokycany-Plzeň	835
Dobřany-Plzeň	812
Nýřany-Plzeň	792
Horní Bříza-Plzeň	638
Přeštice-Plzeň	618
Vejprnice-Plzeň	600
Zruč-Senec-Plzeň	558
Štáhlavy-Plzeň	503

Zdroj: SLDB 2001

Jak již bylo řečeno, tak takto vytvořené pracovní mikroregiony nerespektují administrativní hranice (obrázek 14). Do pracovních mikroregionů v Plzeňském kraji sice nezasahovala žádná obec ze sousedních krajů, zato část obcí z Plzeňského kraje byla součástí pracovních mikroregionů v ostatních krajích. Konkrétně se jedná o Zbýšovsko (okres Rokycany), které zasahovalo do pracovního mikroregionu Hořovice ve Středočeském kraji, do Jihočeského kraje do pracovního mikroregionu Blatná zasahovalo Kasejovicko (okres Plzeň-jih) a do Strakonice obec Frymburk (okres Klatovy). Další dvě obce z okresu Plzeň-sever zasahují do Karlovaského a Ústeckého kraje. Obec Bezděč do pracovního mikroregionu Karlovy Vary a obec Tis u Blata do mikroregionu Podbořany.

V roce 2001 byla již Českým statistickým úřadem zpracována také vyjížd'ka do zaměstnání z jednotlivých ORP. Nejvíce vyjíždějících obyvatel zaznamenaly ORP v blízkosti Plzně. Jednalo se zejména o ORP Nýřany (63,3%), Přeštice (61,8%) a Blovice (59,8%). Z celkového počtu vyjíždějících vyjíždělo denně nejvíce obyvatel také z těchto tří ORP, konkrétně z ORP Nýřany 90,6%, z ORP Přeštice 90,7% a z ORP Blovice 90,5% obyvatel. Nejméně obyvatel vyjíždělo za prací z ORP Plzeň (15,6%), poté se značným odstupem z ORP Klatovy (36,9%) a

z ORP Tachov (40,8%). Naopak nejméně denně vyjíždějících obyvatel z celkového počtu vyjíždějících bylo zaznamenáno v ORP Plzeň (78,2%), v ORP Sušice (79,2%) a v ORP Horažďovice (82,1%), (SLDB, 2001).

Tabulka 32: Srovnání vybraných charakteristik ORP a pracovních mikroregionů v roce 2001

Kraj, ORP	rozloh a (km ²)	počet obcí	počet obyvatel	Pracovní mikroregiony podle dojížděky za prací v roce 2001	rozloha (km ²)	počet obcí	počet obyvatel
Plzeňský kraj	7 561	506	550 748	Plzeňský kraj	7 270	485	542 389
Plzeň	261	17	180 748	Plzeň	1 851	149	272 272
Blovice	223	19	10 946				
Nepomuk	309	26	11 272				
Stod	259	24	20 865				
Horšovský Týn	289	18	13 492	Domažlice	1 022	72	48 978
Domažlice	763	58	39 243				
				Holýšov	119	14	9 866
Klatovy	906	47	50 485	Klatovy	1 005	48	53 414
Horažďovice	259	20	12 258	Horažďovice	205	18	10 924
Sušice	781	30	25 200	Sušice	698	27	22 747
Přeštice	271	30	19 937	Přeštice	167	19	11 945
Kralovice	659	44	21 941	Kralovice	280	25	9 967
Nýřany	628	54	47 074	Nýřany	101	10	10 948
Rokycany	575	68	45 788	Rokycany	418	51	39 505
Tachov	948	27	34 790	Tachov	948	27	34 790
Stříbro	431	24	16 649	Stříbro	457	25	17 033

Zdroj: SLDB 2001

Tabulka 33: Denní vyjížďka za práci podle doby trvání v Plzeňském kraji v roce 2001 (v %)

	do 29 minut	30-59 minut	60 a více
Kraj celkem	54	36,2	9,5
do 199	61,7	30,6	7,5
200-499	59,9	32,4	7,5
500-999	58	34,8	7
1 000-1 999	57,4	34,4	7,9
2000-4 999	48,9	40,7	10,1
5 000-9 999	51,4	39,3	9,1
10 000-19 999	53,2	34,9	11
20 000-49 999	46,8	31,8	21
50 000 a více	35,2	44	20,4

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

Obrázek 14: Srovnání vymezení pracovních mikroregionů a správních obvodů ORP v Plzeňském kraji

**SROVNÁNÍ VYMEZENÍ PRACOVNÍCH MIKROREGIONŮ
A SPRÁVNÍCH OBVODŮ OBCÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ**

Zdroj: Pracovní mikroregiony, ČSÚ (převzato)

5.3 Trh s byty v Plzeňském kraji

5.3.1 Vývoj domovního fondu v letech 1970-2001

Počet domů v Plzeňském kraji mezi roky 1970 a 1980 mírně vzrostl, v následujících letech však byla zaznamenána stagnace. K nejvyššímu nárůstu došlo mezi lety 1991 a 2001, kdy se počet domů zvýšil o 7 184 (tabulka 34). U trvale obydlených domů dochází nejprve mezi roky 1970 a 1991 k poklesu, v posledním desetiletí byl zaznamenán mírný růst jejich počtu. Naopak u neobydlených domů dochází od roku 1970 k neustálému nárůstu. Co se týče členění trvale obydlených domů, největší podíl tvoří rodinné domy. V roce 1970 jejich podíl na trvale obydlených domech činil 88,2%. V následujících letech došlo sice k poklesu, ale mezi lety 1991 a 2001 došlo opět k výraznějšímu zvýšení jejich podílu. Druhé největší zastoupení mají bytové domy. Jejich počet se naopak od roku 1970 zvyšoval. V roce 1991 byl podíl bytových domů na trvale obydlených domech 15,8%, v dalších letech však došlo k poklesu (tabulka 34).

Tabulka 34: Vývoj domovního fondu v Plzeňském kraji v letech 1970-2001

	1970	1980	1991	2001
Domy celkem	110 174	113 751	113 095	120 279
Neobydlené domy	9 788	14 528	18 103	24 741
Trvale obydlené domy	100 386	99 223	94 992	95 538
Trvale obydlené rodinné domy (v%)	88,2	84,8	82,9	86,3
Trvale obydlené bytové domy (v%)	8,9	13,3	15,8	12
Ostatní trvale obydlené domy (v%)	2,9	1,9	1,3	1,7

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

Vývoj domovního fondu souvisel s politickou situací v České republice, respektive v Československu. Do roku 1989 byla bytová výstavba podřízena centrálnímu rozhodování. Nejvíce byla podporována výstavba bytových domů, zejména vícepodlažních. V této době vznikla většina panelových sídlišť na území kraje. Podporována byla také i individuální výstavba rodinných domů. Byty byly obyvatelům přidělovány, poptávka však převyšovala nabídku. Po roce 1989 byl nastaven tržní systém přerozdělování bytů a tím postupně vznikl plnohodnotný trh s byty. V průběhu 90. let se však nevyhnul řadě problémů. Zejména se ukázala nutnost regulace bytového trhu ze strany státu. Zejména privatizace domovního fondu měla za následek negativní vývoj v dalších letech. Státem byla

podporována obecní výstavba bytových domů, naopak družstevní výstavba stagnovala a podniková téměř zanikla. To mělo za následek pokles nově postavených bytových domů v Plzeňském kraji v 90. letech (SLBD 2001).

5.3.2 Situace na trhu s byty po roce 2000

Počet dokončených bytů v Plzeňském kraji se po roce 2000 spíše zvyšoval. Nelze to však označit jako jednoznačný trend, protože mezi jednotlivými roky docházelo i k poklesům. Nejvíce dokončených bytů na 1000 obyvatel bylo v kraji dokončeno v letech 2005 a 2008 (3,6, respektive 4,3). Na úrovni okresů však existovaly značné rozdíly. Dlouhodobě si nejvyšší podíl dokončených bytů na 1000 obyvatel udržoval ve sledovaném období okres Plzeň-jih. V posledních letech však byl zaznamenán pokles, v roce 2008 i pod krajský průměr. Souvisí to zřejmě s územními změnami okresu, kdy v roce 2007 část území připadlo okresu Plzeň-město. Podobná situace se týká i okresu Plzeň-sever, zde však naopak dochází v posledních letech k dalšímu nárůstu dokončených bytů. U okresu Plzeň-město je znát vzestupný trend dokončených bytů. Souvisí to jedna se změnou území okresu, ale také se v posledních letech začíná opět více stavět v samotné Plzni. Dlouhodobě vyšší bytovou výstavbu než je průměr kraje si také udržuje okres Domažlice. Naopak méně bytů na 1000 obyvatel se v průběhu sledovaného období dokončovalo v okresech Rokycany, Tachov a Klatovy. V jednotlivých letech se však hodnoty značně liší (tabulka 35).

Tabulka 35: Dokončené byty podle okresů na 1000 obyvatel v letech 2000-2008 (‰)

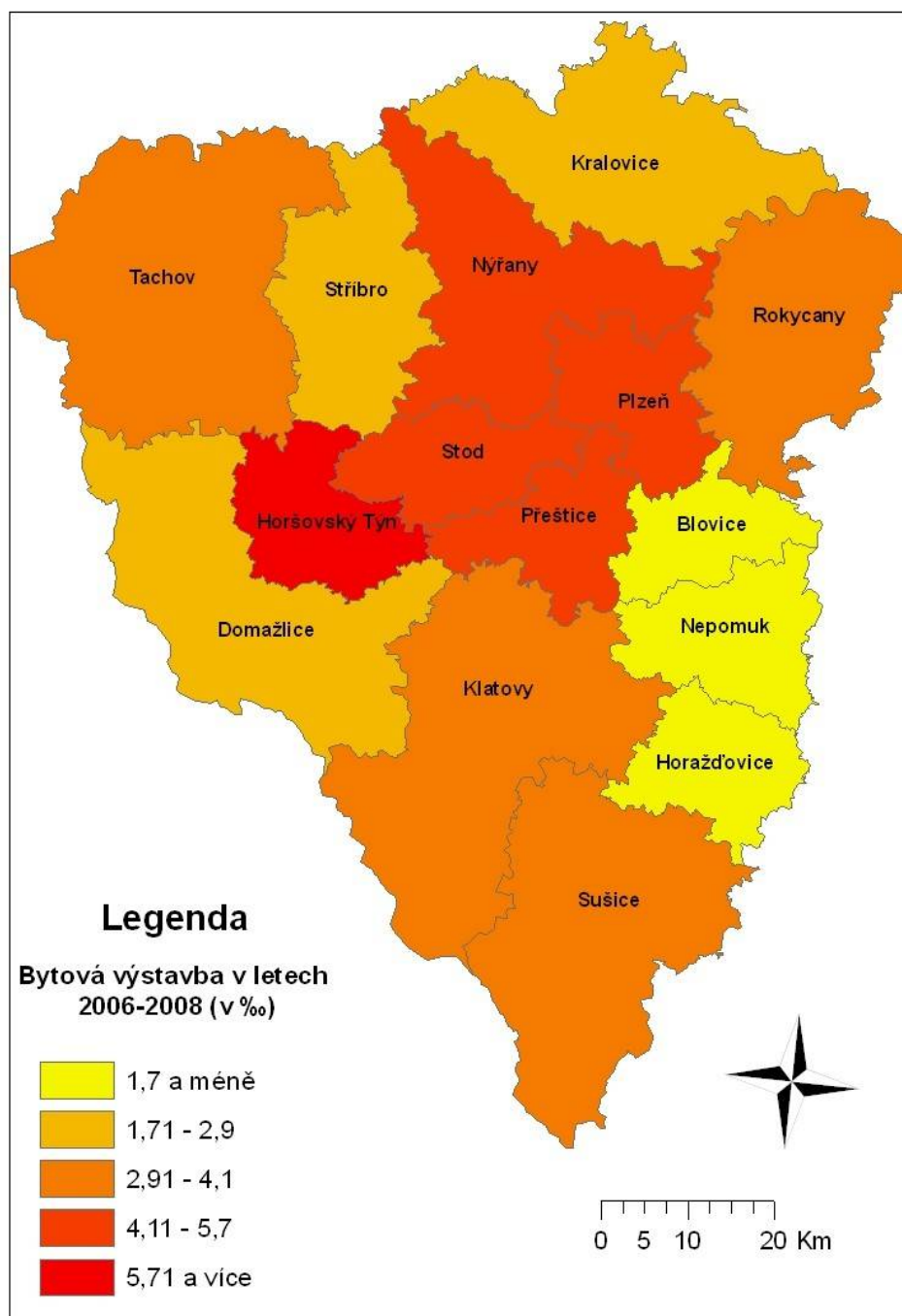
	2000-2002	2003-2005	2006-2008
Plzeňský kraj	3,2	3,6	3,9
Domažlice	4,5	4,8	3,7
Klatovy	3,1	3,6	3,1
Plzeň-město	1,4	2,3	4,5
Plzeň-jih	5,2	5	4,1
Plzeň-sever	4,2	4,5	4,5
Rokycany	2,6	3	3,4
Tachov	3,8	2,4	3,2

Pozn: Roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

To že existují rozdíly v počtu dokončených bytů i v rámci okresů, zjistíme, sledujeme-li tento ukazatel za obce s rozšířenou působností. Nejvyšších hodnot dosahují dlouhodobě opět ORP, které sousedí s Plzní. Jedná se zejména o ORP Nýřany, Stod a Přeštice. V menší míře také Kralovice a Blovice. Blovice však vykazují v posledních letech menší počet dokončených bytů. U těchto ORP je znatelný vliv suburbanizace. Zejména ty, které leží jihozápadním směrem od Plzně, těží z výhodné polohy. Strategická je zejména blízkost průmyslové zóny Borská pole, která nabízí množství pracovních míst. Rostoucí trend v počtu dokončených bytů je znatelný zejména u Plzně. Zajímavý je také vývoj u Horšovského Týna. U ostatních ORP není vývoj v uplynulých letech tak jednoznačný (příloha 21). Vyšší hodnoty, i když většinou pod průměrem kraje, vykazovaly zejména ORP Klatovy, Domažlice a Rokycany. Nejednoznačný vývoj ve sledovaném období vykazovalo i Stříbro. Zlepšující se situace v počtu dokončených bytů je znatelná u Sušice, výrazný nárůst v roce 2008 zaznamenal i Tachov (obrázek 15, tabulka 36). Otázkou však zůstává, zda to není jen nárazové zvýšení v jednom roce. Jednoznačně nejméně se v uplynulém období stavělo v ORP Horažďovice (s výjimkou přechodného zlepšení v letech 2002 a 2004).

Obrázek 15: Dokončené byty na 1000 obyvatel v ORP Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Pozn.: jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2007-2009), vlastní zpracování

Tabulka 36: Dokončené byty podle ORP na 1000 obyvatel v letech 2000-2008 (%)

	2000-2002	2003-2005	2006-2008
Plzeňský kraj	3,2	3,6	3,9
Blovice	3,6	5	1,5
Domažlice	4	4,2	2,8
Horažďovice	3,4	3	1,4
Horšovský Týn	4,1	6,1	7,5
Klatovy	3,9	3,3	3,1
Kralovice	3,3	3,5	2,9
Nepomuk	4,3	3,4	1,7
Nýřany	4,6	4,7	5,4
Plzeň	1,8	2,7	4,5
Přeštice	4,6	4,1	5,7
Rokycany	2,6	3	3,4
Stod	6,9	6	4,4
Stříbro	4,1	1,9	2,2
Sušice	1,6	4,5	4,1
Tachov	3,7	2,6	3,6

Pozn: Jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

5.3.3 Ceny nemovitostí v Plzeňském kraji po roce 2000

ČSÚ vede statistiku vývoje cen nemovitostí v České republice ve spolupráci s ministerstvem financí. Zdrojem dat jsou daňová přiznání o převodu nemovitosti, které jsou fyzické osoby povinné podávat na příslušných finančních úřadech. Tyto údaje jsou shromažďovány od roku 1999.

Průměrné ceny rodinných domů v Plzeňském kraji od roku 2000 postupně rostly. Zatímco v roce 2000 zaplatil zákazník za m³ 902 korun, v roce 2008 to bylo již 2 109 korun, tj. nárůst ceny o 233,8% (tabulka 37). Na území kraje jsou velké rozdíly v ceně nemovitostí. Nejdražší rodinné domy byly ve sledovaném období v okrese Plzeň-město. Tam se již v roce 2000 přiblížila cena za m³ k průměrné ceně za m³ za celý kraj v roce 2008, v roce 2008 dokonce krajský průměr převyšovala o více než polovinu. Vysoké ceny rodinných domů vykazují i všechny sousedící okresy s Plzní, tj. okresy Plzeň-jih, Plzeň-sever a Rokycany.

Z těchto tří okresů si zákazník pořídí m³ rodinného domu v posledních letech nejdražší v okrese Plzeň-sever. Dlouhodobě nejlevnější byly rodinné domy v okresech Domažlice a Tachov. V roce 2008 se však cena za m³ rodinného domu v okrese Tachov dostala před cenu za m³ v okrese Klatovy. V posledních letech se pod průměrem kraje vyskytovaly ceny rodinných domů v okresech Domažlice, Tachov, Klatovy a Plzeň-jih.

Tabulka 37: Průměrné ceny rodinných domů v Plzeňském kraji podle okresů v letech 2000-2008 (v Kč/m³)

	2000-2002	2003-2005	2006-2008
Plzeňský kraj	920	1232	1844
Domažlice	730	930	1392
Klatovy	855	1133	1681
Plzeň-jih	993	1294	1732
Plzeň-město	2048	2888	3553
Plzeň-sever	887	1307	2318
Rokycany	946	1372	2013
Tachov	764	1165	1601

Pozn.: Jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Ceny sledovaných druhů nemovitostí v letech 2000-2008, vlastní zpracování

Průměrné ceny bytů se po roce 2000 nevyvíjely tak jednoznačně jako průměrné ceny rodinných domů. V jednotlivých letech byly ceny rozkolísané, celkově zde však byl opět stoupající trend. Mezi lety 2000 a 2008 stoupla průměrná cena za m² bytu v kraji o 14 560 Kč, tj. o 70,7%, v okrese Plzeň-město dokonce o 72,6% (tabulka 38). Nejvyšší ceny bytů byly ve všech sledovaných letech opět v okrese Plzeň-město. Na druhém místě se až do roku 2007 umísťoval okres Klatovy. Je to logické, protože Klatovy jsou druhé největší město v kraji a v okrese se nacházejí i další větší města jako Sušice a Horažďovice. V roce 2008 se však před okres Klatovy dostaly okresy Plzeň-sever, Rokycany a Plzeň-jih. V těchto třech okresech zaznamenaly ceny bytů velice podobný vývoj. Nejnižší ceny bytů za m² byly stejně jako u rodinných domů zaznamenány u okresů Domažlice a Tachov. Ceny za m² bytu ve všech okresech s výjimkou Plzeň-města a Klatov se ve sledovaném období pohybovaly pod průměrem cen bytů v celém

Plzeňském kraji. Ve většině okresů byl zvyšující se trend, pouze u okresu Klatovy byla zaznamenána v letech 2006 a 2007 zaznamenána stagnace

Tabulka 38: Průměrné ceny bytů v Plzeňském kraji podle okresů 2000-2008 (v Kč/m²)

	2001-2002	2003-2005	2006-2008
Plzeňský kraj	5929	10748	16225
Domažlice	3830	5759	9692
Klatovy	5043	12346	14119
Plzeň-jih	4710	6629	13279
Plzeň-město	8256	14884	22183
Plzeň-sever	3679	6287	13847
Rokycany	-	8514	13059
Tachov	3810	7352	10965

Pozn.: Jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Ceny sledovaných druhů nemovitostí v letech 2000-2008, vlastní zpracování

6 Analýza vztahů mezi migrací, trhem práce a trhem s byty

6.1 Vztah mezi migrací, trhem práce a trhem s byty

Důležitým cílem této diplomové práce je určit, do jaké míry je migrace obyvatel ovlivněna situací na trhu práce a na trhu s byty. Nutno ovšem podotknout, že se na migrační mobilitě podílí i řada dalších faktorů. Lze předpokládat, že situace na trhu práce ovlivňuje migraci obyvatel zejména v produktivním věku (Halamka, 2005). Nicméně společně s rodiči se stěhují většinou také děti, takže by měla být zahrnuta i skupina obyvatel v předproduktivním věku. Tato práce však pracuje s celkovým migračním saldem, protože skupina obyvatel v poproduktivní věku tvoří jen malou část stěhujících se obyvatel.

Nejprve bude sledována vzájemná závislost mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v jednotlivých okresech Plzeňského kraje po roce 2000. K tomuto účelu bylo zvoleno několik sledovaných období: jednak

za celé sledované období a poté také tři tříleté intervaly. To nám pomůže lépe pochopit, zda došlo po roce 2000 k nějakému vývoji závislosti mezi těmito třemi ukazateli. Pro výpočet byla použita korelační analýza, která určila míru stupně asociace jednotlivých proměnných (Hendl, 2004). Nejdůležitější mírou síly vztahu proměnných je Pearsonův korelační koeficient. Do korelační analýzy byla dosazena data vyjadřující průměry jednotlivých proměnných za sledovaná období (průměr 2000-2008, průměr 2000-2002, průměr 2003-2005, průměr 2006-2008).

Tabulka 39: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2008

		mig prum 00-08	nez prum 00-08	byt prum 00-08
mig prum 00-08	Pearson Correlation	1	-,658	,702
	Sig. (2-tailed)		,108	,079
	N	7	7	7
nez prum 00-08	Pearson Correlation	-,658	1	-,677
	Sig. (2-tailed)	,108		,095
	N	7	7	7
byt prum 00-08	Pearson Correlation	,702	-,677	1
	Sig. (2-tailed)	,079	,095	
	N	7	7	7

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2008), vlastní zpracování

Z tabulky 39 je patrné, že Pearsonův korelační koeficient vyjadřující vztah mezi saldem migrace a mírou nezaměstnanosti dosáhl za sledované období 2000-2008 hodnoty -0,658, což vyjadřuje slabou negativní závislost (blíží se již k hranici pro silnou negativní závislost). Okresy s vyšší nezaměstnaností tedy nezaznamenávají záporné migrační saldo, avšak počty přistěhovalých jsou výrazně nižší než u okresů s nízkou nezaměstnaností. Naopak Pearsonův korelační koeficient mezi migračním saldem a bytovou výstavbou dosáhl v tomto období hodnoty 0,702, tj. mezi migrací a bytovou výstavbou je silná pozitivní závislost. Zvýšená bytová výstavba tedy pozitivně ovlivňuje migraci do daného okresu a naopak. Mezi bytovou výstavbou a mírou nezaměstnanosti byla zjištěna slabá negativní závislost. Zaměříme-li se však na jednotlivé tříleté intervaly, dojdeme k poněkud rozdílným výsledkům. Hodnota Pearsonova korelačního koeficientu vyjadřujícího vztah mezi saldem migrace a mírou nezaměstnanosti se v jednotlivých obdobích lišila. V letech 2000-2002 dosáhl hodnoty -0,777, navíc

nám zde vyšla i signifikance, tj. mezi těmito dvěma proměnnými existovala v letech 2000-2002 statisticky významná silná negativní závislost. V období mezi lety 2003-2005 však Pearsonův koeficient korelace klesl na hodnotu -0,449 (slabá negativní závislost) a v letech 2006-2008 byla zaznamenána opět silná negativní závislost, protože Pearsonův koeficient korelace byl -0,744. Také u vztahu mezi saldem migrace a bytovou výstavbou docházelo ke změnám. Pouze v prvním tříletém období byla zaznamenána silná pozitivní závislost, kdy Pearsonův koeficient korelace dosáhl hodnoty 0,740. Signifikance zde však nebyla těsně splněna. V dalších tříletých obdobích již byla vykazována pouze slabá pozitivní závislost, avšak hodnoty korelačního koeficientu se pohybovaly blízko hranice pro silnou pozitivní závislost (0,7), kdy Pearsonův koeficient korelace dosáhl hodnoty 0,679, respektive 0,683 (přílohy 6, 7, 8). Mezi mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou dosahovala korelace v prvních dvou tříletých obdobích slabé nepřímé závislosti. V posledním období se však Pearsonův koeficient korelace dostal na hodnotu -0,787, což znamená silnou negativní závislost. Navíc byla u této hodnoty splněna i signifikance.

Dále byla také provedena vícenásobná regresní analýza, díky které můžeme určit způsob závislosti migračního salda na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v okresech Plzeňského kraje. Byla vypočítána opět pomocí průměrných hodnot proměnných v jednotlivých obdobích. Ve sledovaném období 2000-2008 byl koeficient determinace 0,554, tj. regresní model vysvětluje 55,4% variability závisle proměnné. To znamená, že ve sledovaném období bylo migrační saldo v okresech Plzeňského kraje ovlivněno z 55,4% mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou, s tím, že významnějším prediktorem byla bytová výstavba (tabulka 40). Provedeme-li vícenásobnou regresní analýzu za jednotlivé tříleté období, zaznamenejme mezi sledovanými roky rozdíly. Jak je patrné u příloh (9, 10, 11), tak nejvyšší hodnoty dosáhl koeficient determinace v období 2000-2002 a to 0,722. Mezi lety 2003-2005 byl koeficient determinace 0,462 a v období 2006-2008 0,579.

Tabulka 40: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Model Summary									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,744 ^a	,554	,331	2,50939	,554	2,486	2	4	,199

a. Predictors: (Constant), byt prum, nez prum

Coefficients ^a					
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	
		B	Std. Error	Beta	
1	(Constant)	3,341	11,701		,285
	nez prum	-,759	1,023	-,337	,499
	byt prum	1,794	1,718	,474	,355

a. Dependent Variable: mig prum

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, vlastní zpracování

Tabulka 41: Průměrné hodnoty míry nezaměstnanosti, salda migrace a bytové výstavby v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2008

	2000-2008		
	míra nezaměstnanosti (%)	migrační saldo (‰)	bytová výstavba (‰)
Domažlice	5,56	3,7	4,34
Klatovy	7,3	2,37	3,27
Plzeň-město	5,92	2,48	2,72
Plzeň-jih	4,51	9,33	4,74
Plzeň-sever	5,58	8,9	4,41
Rokycany	6,6	6,42	3,01
Tachov	8,67	2,62	3,12

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Tabulka 42: Průměrné hodnoty míry nezaměstnanosti, salda migrace a bytové výstavby v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2008

	2000-2002			2003-2005			2006-2008		
	míra nezam. (%)	migrač. saldo (‰)	bytová výstav. (‰)	míra nezam. (%)	migrač. saldo (‰)	bytová výstav. (‰)	míra nezam. (%)	migrač. saldo (‰)	bytová výstav. (‰)
Domažlice	5,0	1,9	4,5	6,6	2,4	4,8	5,1	6,8	3,7
Klatovy	6,7	0,5	3,1	8,5	2,1	3,6	6,7	4,4	3,1
Plzeň-město	7,3	-2,7	1,4	6,4	-2,2	2,3	4,0	12,3	4,5
Plzeň-jih	5,0	6,2	5,2	5,0	8,5	5,0	3,6	13,3	4,1
Plzeň-sever	5,9	4,8	4,2	6,2	9,7	4,5	4,6	12,2	4,5
Rokycany	7,6	1,3	2,6	7,4	5,2	3,0	4,8	12,8	3,4
Tachov	8,8	-2,2	3,8	9,3	2,1	2,4	7,9	8,0	3,2

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Zaměříme-li se na zjištění závislosti mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v rámci jednotlivých ORP, dojdeme k trochu odlišným závěrům. Opět byly hodnoty jednotlivých proměnných zprůměrovány do třech tříletých intervalů a také za celé období 2000-2008. Korelační koeficient mezi saldem migrace a nezaměstnaností za celé sledované období byl -0,653, což stejně jako u okresů vyjadřuje slabou negativní závislost (blíží se však již k hranici pro silnou negativní závislost) a zároveň je tato hodnota signifikantní (tabulka 43). Na úrovni ORP však již můžeme odhalit některé souvislosti s hypotézou, že v regionech s dlouhodobě vyšší nezaměstnaností dochází k zápornému migračnímu saldu. Je to patrné zejména u ORP Stříbro. Ještě více by se však tato hypotéza projevila v rámci POU, kde by se jednalo zejména o POU Bezručice a Kašperské Hory. Zde však nemáme k dispozici hodnoty nezaměstnanosti za celé sledované období. U korelačního koeficientu mezi saldem migrace a bytovou výstavbou došlo však ke změně oproti okresům, kdy se hodnota korelačního koeficientu snížila na 0,499. Jedná se tak o slabou pozitivní závislost. Lze to zřejmě vysvětlit rozdílnou bytovou výstavbou mezi jednotlivými ORP. To se také projevilo v jednotlivých tříletých obdobích, kdy hodnoty Pearsonova korelačního koeficientu dosahovaly 0,581 v období 2000-2002, 0,628 v období 2003-2005 a pouze 0,207 v letech 2006-2008 (přílohy 12, 13, 14). V prvních dvou obdobích můžeme hovořit o statisticky významné

závislosti mezi migračním saldem a bytovou výstavbou (i přesto že se jedná o slabou pozitivní závislost), protože byla splněna signifikance. Malá hodnota korelačního koeficientu v posledním období souvisí zřejmě s výrazným nárůstem migračního salda v letech 2006-2008 při zachování téměř stejné bytové výstavby oproti období 2003-2005.

Tabulka 43: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

		mig00-08	nez00-08	by00-08
mig00-08	Pearson Correlation	1	-,653**	,499
	Sig. (2-tailed)		,008	,058
	N	15	15	15
nez00-08	Pearson Correlation	-,653**	1	-,465
	Sig. (2-tailed)	,008		,081
	N	15	15	15
by00-08	Pearson Correlation	,499	-,465	1
	Sig. (2-tailed)	,058	,081	
	N	15	15	15

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2008), vlastní zpracování

Naopak mezi saldem migrace a mírou nezaměstnanosti byla ve všech třech sledovaných obdobích vykázána statisticky významná závislost. V prvním období dosáhl Pearsonův koeficient korelace dokonce hodnoty -0,708, což znamená silnou negativní závislost. V dalších dvou obdobích se jednalo o slabou negativní závislost, avšak korelační koeficient dosahoval poměrně vysokých hodnot. Na úrovni ORP má tedy míra nezaměstnanosti určitý vliv na vývoj salda migrace. Vztah mezi mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou nebyl mezi jednotlivými ORP ve třech sledovaných obdobích prokázán.

Tabulka 44: Průměrné hodnoty míry nezaměstnanosti, salda migrace a bytové výstavby v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

	2000-2002			2003-2005			2006-2008		
	míra nezam. (%)	migrač. saldo (‰)	bytová výstav. (‰)	míra nezam. (%)	migrač. saldo (‰)	bytová výstav. (‰)	míra nezam. (%)	migrač. saldo (‰)	bytová výstav. (‰)
Blovice	4,7	3,6	3,6	5,6	10,8	5,0	4,0	11,4	1,5
Domažlice	4,7	1,8	4,0	6,8	0,4	4,2	5,2	5,3	2,8
Horažďovice	6,2	0,2	3,4	7,9	-0,9	3,0	5,8	1,6	1,4
Horšovský Týn	5,6	-0,5	4,1	7,4	6,2	6,1	5,8	7,4	7,5
Klatovy	5,1	1,1	3,9	7,8	2,7	3,3	6,0	5,7	3,1
Kralovice	7,8	1,5	3,3	8,6	4,4	3,5	6,2	5,2	2,9
Nepomuk	5,9	7,0	4,3	6,4	6,7	3,4	5,1	15,5	1,7
Nýřany	5,1	6,0	4,6	6,0	11,6	4,7	4,7	15,2	5,4
Plzeň	7,1	-1,6	1,8	6,8	-1,1	2,7	4,4	12,3	4,5
Přeštice	4,3	4,3	4,6	5,0	7,4	4,1	3,4	14,9	5,7
Rokycany	7,5	1,3	2,6	7,9	5,2	3,0	5,1	12,8	3,4
Stod	4,9	6,8	6,9	5,7	8,2	6,0	3,9	12,1	4,4
Stříbro	11,0	-4,7	4,1	10,7	0,6	1,9	9,7	10,6	2,2
Sušice	10,6	-0,8	1,6	11,6	2,3	4,5	9,7	3,1	4,1
Tachov	8,2	-1,0	3,7	9,8	2,8	2,6	8,7	6,8	3,6

Pozn.: jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2000-2009), vlastní zpracování

Stejně jako u okresů, také u jednotlivých ORP byla provedena vícenásobná regresní analýza za různé sledované období. Za celé období 2000-2008 byl koeficient determinace 0,476. Migrační saldo v jednotlivých ORP tedy bylo z 47,6% ovlivněno mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou. Významnějším prediktorem byla stejně jako u okresů bytová výstavba (tabulka 45). U jednotlivých tříletých období byly však značné rozdíly. V letech 2000-2002 dosáhl koeficient determinace hodnoty 0,565, v období 2003-2005 hodnoty 0,492 a nejnižší hodnoty dosáhl koeficient determinace v posledním sledovaném období a to 0,283 (přílohy 15, 16, 17).

K tomu abychom mohli lépe pochopit rozdíly mezi jednotlivými ORP, rozhodl jsem se použít metodu shlukové analýzy. Ta nám pomůže rozdělit jednotlivé obce

s rozšířenou působností do několika skupin/kategorií na základě podobnosti. Na základě toho můžeme přehledně definovat vývoj migračního salda, nezaměstnanosti a bytové výstavby v jednotlivých regionech. Počítáno bylo opět s průměry hodnot jednotlivých proměnných za celé sledované období a také po třech tříletých intervalech.

Tabulka 45: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Model Summary									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,690 ^a	,476	,388	2,6785446	,476	5,445	2	12	,021

a. Predictors: (Constant), by00-08, nez00-08

Coefficients ^a					
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	
		B	Std. Error	Beta	
1	(Constant)	8,454	4,873		1,735
	nez00-08	-,947	,416	-,538	-2,278
	by00-08	,808	,765	,249	1,056

a. Dependent Variable: mi00-08

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Na základě výsledků shlukové analýzy byly vytvořeny čtyři skupiny (klastry), (obrázek 16, 17). Podrobně budou v následující části popsány pouze výsledky za sledované období 2000-2008. Výsledky za tříleté intervaly v tabulce slouží spíše pro dokreslení vývoje (tabulka 46). Velkou roli na různosti výsledků v jednotlivých obdobích hraje zřejmě odlišná bytová výstavba mezi ORP (tabulka 44, 47). Do první skupiny byly zařazeny ORP Blovice, Nepomuk a Rokycany. Tyto ORP se vyznačují nižší nezaměstnaností než je krajský průměr po roce 2000,

dosahují jedněch z nejvyšších hodnot migračního salda ve srovnání s ostatními ORP a také bytová výstavba zaznamenala vyšší hodnoty.

Tabulka 46: Rozdělení ORP do jednotlivých skupin na základě shlukové analýzy v jednotlivých sledovaných obdobích

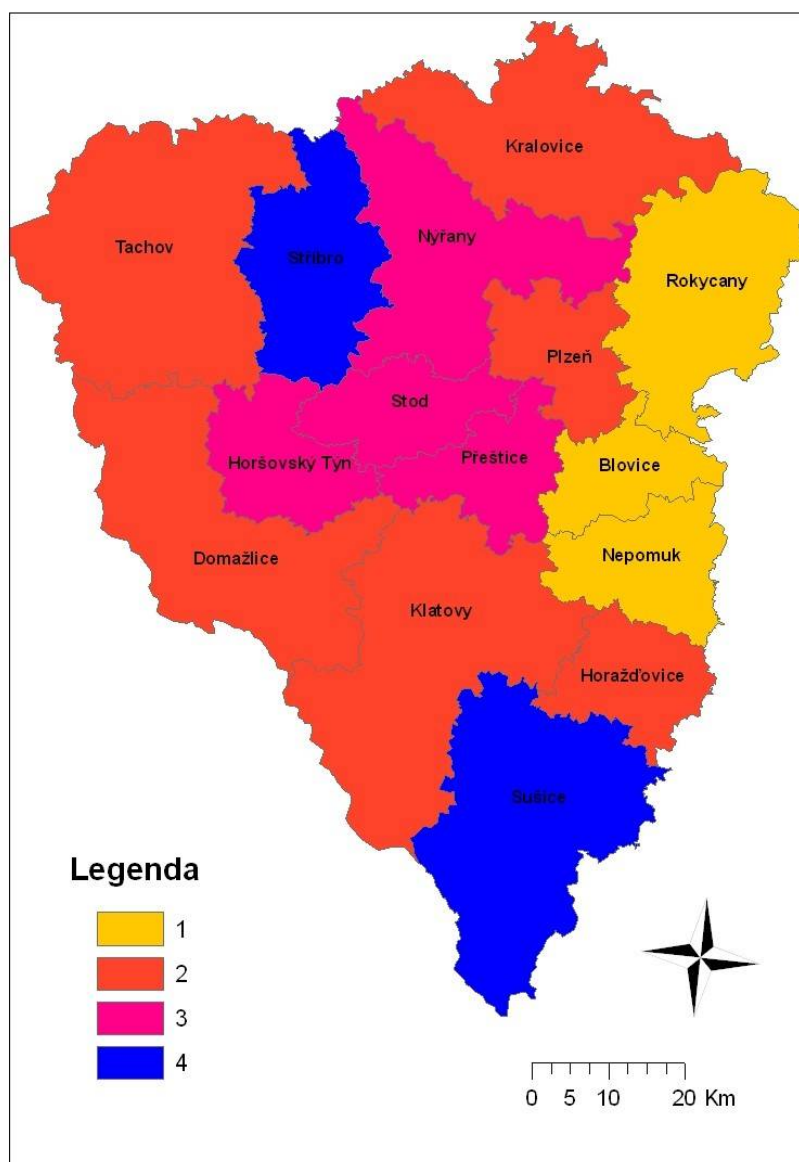
	2000-2008	2000-2002	2003-2005	2006-2008
Blovice	1	1	1	1
Domažlice	2	1	2	2
Horažďovice	2	1	2	2
Horšovský Týn	3	1	1	3
Klatovy	2	1	2	2
Kralovice	2	2	2	2
Nepomuk	1	1	1	1
Nýřany	3	1	1	1
Plzeň	2	2	2	1
Přeštice	3	1	1	1
Rokycany	1	2	2	1
Stod	3	3	1	1
Stříbro	4	4	3	4
Sušice	4	2	4	4
Tachov	2	2	3	4

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Ve druhém shluku se nachází Domažlice, Horažďovice, Klatovy, Kralovice, Plzeň a Tachov. Společnou mají tyto obce s rozšířenou působností zejména nezaměstnanost, která je na úrovni krajského průměru za sledované období, dále nízké migrační saldo a spíše průměrnou bytovou výstavbu ve srovnání s ostatními ORP. Třetí skupinu tvoří ORP Horšovský Týn, Nýřany, Přeštice a Stod. Ta je charakterizována velmi nízkou průměrnou nezaměstnaností a zároveň nejvyššími průměrnými hodnotami migračního salda a bytové výstavby ve sledovaném období. Nepatrné odchylky jsou u ORP Horšovský Týn, kdy je zde nezaměstnanost vyšší než u ostatních a migrační saldo naopak nižší. Nicméně ve sledovaném období dosáhla ORP Horšovský Týn největší průměrné bytové výstavby ze všech ORP v kraji. V poslední, čtvrté skupině, se nachází Stříbro a Sušice. Jedná se o nejproblematictější území v rámci Plzeňského kraje. Průměrná nezaměstnanost se zde ve sledovaném období pohybovala nad 10%, naopak migrační saldo a bytová výstavba dosahovaly spíše nejmenších hodnot v rámci

kraje. Velké rozdíly však existují i v rámci těchto samotných ORP, protože zejména POU Kašperské Hory a Bezručice patří k těm nejproblémovějším územím v Plzeňském kraji.

Obrázek 16: Rozdělení jednotlivých ORP Plzeňského kraje na základě výsledků shlukové analýzy

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

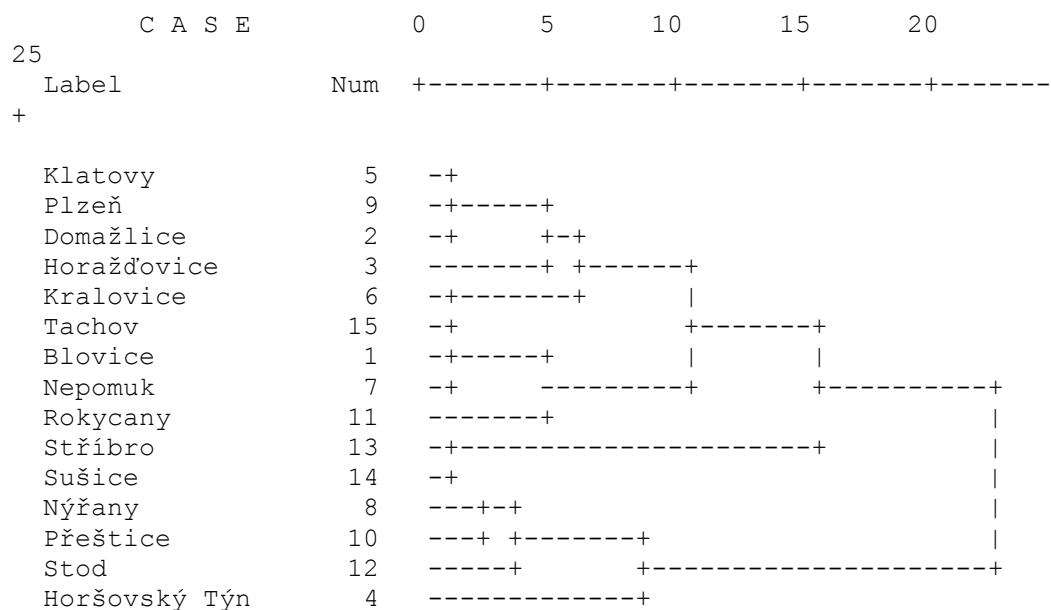
Tabulka 47: Průměrné hodnoty míry nezaměstnanosti, salda migrace a bytové výstavby v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

	2000-2008		
	míra nezam. (%)	migrační saldo (‰)	bytová výstavba (‰)
Blovice	4,79	8,59	3,34
Domažlice	5,56	2,53	3,67
Horažďovice	6,62	0,33	2,61
Horšovský Týn	6,28	4,39	5,88
Klatovy	6,27	3,17	3,42
Kralovice	7,54	3,68	3,26
Nepomuk	5,8	9,7	3,13
Nýřany	5,27	10,95	4,88
Plzeň	6,1	3,2	2,99
Přeštice	4,24	8,86	4,78
Rokycany	6,81	6,43	3,01
Stod	4,87	9	5,76
Stříbro	10,47	2,16	2,72
Sušice	10,62	1,54	3,39
Tachov	8,88	2,85	3,3

Pozn.: jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2000-2009), vlastní zpracování

Obrázek 17: Dendrogram jednotlivých ORP na základě výsledků shlukové analýzy

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

6.2 Vztah mezi mírou nezaměstnaností a saldem migrace podle věkových kategorií v jednotlivých ORP

Zajímavé je také sledovat, jak ovlivňuje situace na trhu práce jednotlivé věkové kategorie migrantů. Dá se předpokládat, že za prací se stěhují hlavně mladí lidé a také cizinci, u kterých je právě pracovní migrace hlavním důvodem stěhování. K tomuto účelu bylo vytvořeno sedm věkových kategorií: kategorie migrantů v předproduktivním věku (0-14 let), dále pět kategorií migrantů v produktivním věku (15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-64 let) a nakonec kategorie migrantů v poproduktivním věku (65 a více let). Rozdělení migrantů do věkových kategorií bylo zpracováno na základě dat o migraci jednotlivců v Plzeňském kraji v letech 2000-2008. Totéž platí i o migraci cizinců. Výsledkem bylo rozčlenění hodnot sald vnitrostátní migrace, zahraniční migrace a celkové migrace do věkových kategorií za jednotlivé roky a jednotlivé ORP (přílohy 17, 18, 19). Na základě těchto dat byly vypočteny průměry jednotlivých ukazatelů za sledované období 2000-2008 u všech ORP a byla provedena korelační analýza.

U korelace mezi průměrnou registrovanou mírou nezaměstnanosti a průměrným saldem vnitrostátní migrace za období 2000-2008 bylo zjištěno, že nejcitlivěji reagují na změny na trhu práce mladí lidé ve věku od 15 do 34 let. U věkových kategorií 15-24 let a 25-34 let byla hodnota Pearsonova koeficientu korelace -0,825, respektive -0,773. To znamená silnou negativní závislost. Mladí lidé se tedy častěji stěhují za prací do míst s nízkou nezaměstnaností. Důkazem je i příloha 17, kde můžeme sledovat kladné migrační saldo u těchto dvou věkových kategorií zejména u ORP Blovice, Horšovský Týn, Nýřany, Plzeň, Přeštice a Stod, tedy u ORP, které se vyznačují nižší nezaměstnaností než je krajský průměr. U ostatních ORP většinou dosahují tyto věkové kategorie záporných hodnot salda vnitrostátní migrace. U ostatních věkových kategorií byla zjištěna slabá negativní závislost hodnot Pearsonova koeficientu korelace. I když hodnoty Pearsonova korelačního koeficientu u věkových kategorií 0-15 let a 35-44 let (tabulka 48) se pohybovaly poměrně blízko hranice pro dosažení silné negativní závislosti (-0,7). Se zvyšujícím se věkem je vnitrostátní migrace obyvatel v ORP Plzeňského kraje stále méně ovlivněna situací na trhu práce. Starší lidé často zůstávají i v místech s vysokou nezaměstnaností nebo se naopak po dosažení důchodového věku do těchto míst stěhují z větších měst (např. do příhraničí). Byla provedena také

vícenásobná regresní analýza, kde bylo zjištěno, že koeficient determinace dosáhl hodnoty 0,755. To znamená, že regresní model vysvětluje 75,5 % variability závisle proměnné.

Tabulka 48: Korelace mezi mírou nezaměstnanosti a saldem vnitrostátní migrace, saldem zahraniční migrace a celkovým saldem migrace podle věkových kategorií u jednotlivých ORP v Plzeňském kraji v období 2000-2008

		Nez 00-08	vnimig 0-14	vnimig 15-24	vnimig 25-34	vnimig 35-44	vnimig 45-54	vnimig 55-64	vnimig 65+
nez 00-08	Pearson Correlation	1	-,677**	-,825**	-,773**	-,647**	-,532*	-,234	-,117
	Sig. (2-tailed)		,006	,000	,001	,009	,041	,400	,677
	N	15	15	15	15	15	15	15	15
		nez00-08	ciz 0-14	ciz 15-24	ciz 25-34	ciz 35-44	ciz 45-54	ciz 55-64	ciz 65+
nez 00-08	Pearson Correlation	1	,218	,181	,209	,284	,496	,173	,148
	Sig. (2-tailed)		,435	,519	,454	,305	,060	,538	,598
	N	15	15	15	15	15	15	15	15
		nez00-08	salmig 0-14	salmig 15-24	salmig 25-34	salmig 35-44	salmig 45-54	salmig 55-64	salmig 65+
nez 00-08	Pearson Correlation	1	-,687**	-,821**	-,741**	-,614*	-,398	-,162	-,067
	Sig. (2-tailed)		,005	,000	,002	,015	,142	,565	,814
	N	15	15	15	15	15	15	15	15

Pozn.: vnimig=saldo vnitrostátní migrace, ciz=saldo zahraniční migrace, salmig=celkové saldo migrace, **. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed), *. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), Databáze migračních dat ČSÚ, vlastní zpracování

Poněkud odlišná je situace u korelace mezi průměrnou mírou nezaměstnanosti a saldem zahraniční migrace. Zde totiž hodnoty Pearsonova korelačního koeficientu dosahují slabé pozitivní závislosti. Znamená to, že jsou cizinci ochotní se stěhovat za prací i do míst s vyšší nezaměstnaností. Důvodem je zřejmě vysoká podnikatelská aktivita určitých skupin cizinců (např. vietnamští obchodníci) a také ochota cizinců vykonávat i nekvalifikovanou pracovní činnost, která často bývá i v místech s vysokou nezaměstnaností odmítána českými občany. Nejvyšší hodnoty Pearsonova korelačního koeficientu dosáhla věková skupina 45-54 let (0,496) a dále 35-44 let. Z výsledků je tedy patrné, že cizinci migrují za prací i ve vyšším věku než obyvatelé České republiky. Po provedení

vícenásobné regresní analýzy zjišťujeme, že regresní model vysvětluje pouze 46,1 % závisle proměnné.

Po provedení korelační analýzy mezi průměrnou mírou nezaměstnanosti a celkovým saldem migrace zjišťujeme, že výsledky jsou značně podobné výsledkům korelace mezi průměrnou mírou nezaměstnanosti a saldem vnitrostátní migrace. Silná negativní závislost byla opět zaznamenána u věkových skupin 15-24 let a 25-34 let, u kterých Pearsonův koeficient korelace dosáhl hodnot -0,821, respektive -0,741. Blízko hranice pro silnou negativní závislost se pohybovala ještě věková skupina 0-15 let, zatímco věková skupina 35-44 let už poněkud ztratila s porovnáním s výsledky korelace mezi nezaměstnaností a saldem vnitrostátní migrace. Vysokou hodnotu u první věkové kategorie lze vysvětlit tak, že děti většinou při stěhování následují své rodiče. Nejsou tedy ovlivněny přímo situací na trhu práce. U starších věkových kategorií došlo také ke snížení hodnot slabé negativní závislosti oproti výsledkům korelace mezi nezaměstnaností a saldem vnitrostátní migrace. U věkové kategorie 65 a více let se hodnota Pearsonova korelačního koeficientu dostala dokonce na -0,067. Z výsledků vícenásobné regresní analýzy je patrné, že regresní model vysvětluje 83,3 % variability závisle proměnné.

6.3 Vztah mezi migrací, bytovou výstavbou a vývojem cen na trhu s byty v okresech Plzeňského kraje

Stejně jako u předchozí kapitoly byla provedena korelační analýza mezi saldem migrace, bytovou výstavbou, cenou rodinných domů (Kč/m³) a cenou bytů (Kč/m²). Jedná se o průměrné hodnoty za sledované období 2000-2008. Korelační koeficient mezi saldem migrace a bytovou výstavbou dosáhl hodnoty 0,702. To značí silnou pozitivní závislost mezi těmito dvěma proměnnými. Totéž platí i u korelačního koeficientu mezi saldem migrace a cenou rodinných domů. Naopak slabou pozitivní závislost vykazuje korelační koeficient mezi saldem migrace a cenou bytů (0,472). Mezi bytovou výstavbou a vývojem ceny rodinných domů i bytů byla prokázána také slabá pozitivní závislost (0,536, respektive 0,415). Naopak silnou pozitivní závislost dokazuje korelační koeficient (0,896) mezi cenou rodinných domů a cenou bytů, což je logické a souvisí to s růstem či poklesem cen na trhu s nemovitostmi (tabulka 49).

Tabulka 49: Korelace mezi migračním saldem, bytovou výstavbou, cenou rodinných domů a cenou bytů v jednotlivých okresech v letech 2000-2008

		salmig00-08	byty00-08	rod00-08	byt00-08
salmig00-08	Pearson Correlation	1	,702	,735	,472
	Sig. (2-tailed)		,079	,060	,284
	N	7	7	7	7
byty00-08	Pearson Correlation	,702	1	,536	,415
	Sig. (2-tailed)	,079		,215	,355
	N	7	7	7	7
rod00-08	Pearson Correlation	,735	,536	1	,896**
	Sig. (2-tailed)	,060	,215		,006
	N	7	7	7	7
byt00-08	Pearson Correlation	,472	,415	,896**	1
	Sig. (2-tailed)	,284	,355	,006	
	N	7	7	7	7

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2000-2008), vlastní zpracování

7 Závěr

V Plzeňském kraji začalo po roce 2000 výrazně přibývat obyvatelstvo. Největší podíl na tomto pozitivním vývoji měla migrace obyvatel. O atraktivitě kraje svědčí fakt, že si téměř po celé sledované období udržel kladné saldo vnitrostátní migrace. Stěhuje se sem však i velké množství cizinců, kteří mají výrazný podíl na zvýšení počtu obyvatelstva. Důvodem pro pracovní migraci cizinců je zejména velký počet volných pracovních míst vyžadující nekvalifikovanou pracovní sílu. O tato pracovní místa není ze strany českých občanů zájem. Zaměstnanost cizinců se od roku 2000 neustále zvyšovala a v roce 2008 dosáhl počet cizinců na území kraje 27 636 (20 939 cizinců bylo vedeno v databázích úřadů práce). Po roce 2008 nastala ekonomická recese a počty cizinců v kraji se opět snížily.

Nárůst cizinců v Plzeňském kraji kopíroval do značné míry vývoj na trhu práce. Ať již se jedná o klesající nezaměstnanost od roku 2004, či právě vyšší nabídku volných pracovních míst. Velkou zásluhu na tomto pozitivním vývoji měly zahraniční investice v nově budovaných průmyslových zónách. Absolutně nejúspěšnějším projektem v rámci kraje, ale i jedním z nejúspěšnějších v rámci celé České republiky bylo vytvoření průmyslové zóny Borská pole v Plzni v roce 1995 a její následné rozšíření v roce 2004. Řada průmyslových zón se také rozvíjela v okolí dálnice D5, ale i na jiných místech kraje. I přesto zůstávaly na území kraje oblasti, kde dosahovala nezaměstnanost vyšších hodnot. Mezi nejproblémovější regiony lze zařadit Bezručicko a Kašperskohorsko. Tyto dvě POU zaznamenávají dlouhodobě nejvyšší nezaměstnanost v kraji a také záporné migrační saldo ve sledovaném období. Zde by se dala částečně potvrdit hypotéza, že v regionech s dlouhodobě vysokou nezaměstnaností dochází k emigraci obyvatelstva. Nicméně korelační analýza mezi saldem migrace a registrovanou mírou nezaměstnanosti byla provedena na úrovni ORP. Na jejím základě byla prokázána slabá negativní závislost. Hodnota Pearsonova korelačního koeficientu se však již blížila k hranici pro silnou negativní závislost. Saldo migrace je tedy do jisté míry ovlivněno mírou nezaměstnanosti, hypotézu však na základě výsledků nelze zcela přijmout. Na úrovni okresů tato hypotéza potvrzena nebyla. Zajímavé jsou také výsledky korelační analýzy mezi registrovanou mírou nezaměstnanosti a celkovým saldem migrace podle věkových kategorií v jednotlivých ORP. Zde bylo zjištěno, že nejcitlivěji reagovaly ve sledovaném období na změny na trhu práce věkové kategorie 15-24 let a 25-34 let. U korelační analýzy zde vyšla silná negativní závislost. Nejčastěji se tedy z oblastí s vysokou nezaměstnaností do regionů s nižší nezaměstnaností v Plzeňském kraji stěhovali mladí lidé, zatímco u starších obyvatel vliv změn na trhu práce na migraci klesá.

Po roce 2000 byl zaznamenán nárůst prostorové mobility obyvatel v Plzeňském kraji. Ať už se jedná o zvyšující se saldo vnitrostátní migrace, saldo zahraniční migrace, ale také zvyšující se intenzitu migrace uvnitř kraje. Za pozornost stojí zejména stěhování podle vzdálenosti uvnitř kraje, kde došlo ve sledovaném období k poměrně značným změnám. V roce 2000 se nejvíce obyvatelé stěhovali na kratší vzdálenosti, tj. mezi obcemi v rámci okresu a

v menší míře na delší vzdálenosti, tj. mezi jednotlivými okresy kraje. Situace se však během devíti let sledování obrátila a v současnosti se více lidí stěhuje na delší vzdálenosti než mezi obcemi v rámci okresu. To je ale do značné míry způsobeno procesy suburbanizace, neboť lidé stěhující se z Plzně migrují většinou na krátké vzdálenosti, ale zároveň se většinou jedná i o meziokresní stěhování. Tato skutečnost proto zkresluje výsledky statistik. Na základě těchto poznatků by se dala potvrdit hypotéza, že se obyvatelé po roce 2000 vyznačují vyšší prostorovou mobilitou. Zatímco hypotézu, že se obyvatelé kraje stěhují spíše na kratší vzdálenosti, je možno částečně vyvrátit.

Také situace na trhu s byty se začala po roce 2000 postupně zlepšovat. Každým rokem se zvyšoval počet dokončených bytů. Zejména v okolí Plzně a postupně i v jejím širším okolí dosahovala bytová výstavba vlivem suburbanizace vyšších hodnot. Postupně se však začala suburbanizace projevovat i v okolí dalších velkých měst v kraji (zejména u Klatov a Rokycan). Od roku 2004 se výrazně zvýšila i bytová výstavba v samotné Plzni, čímž se zastavil úbytek obyvatel ve městě a také v celém okrese Plzeň-město a migrační saldo se dostalo do kladných hodnot. Co se týká vývoje cen nemovitostí, tak se postupně zvyšovaly jak ceny rodinných domů (Kč/m^3), tak i bytů (Kč/m^2). Rozdíly v ceně mezi rodinnými domy a byty jsou poměrně značné. Nejdražší ceny rodinných domů byly ve sledovaném období zejména v okresech Plzeň-město, Plzeň-sever a Rokycany. Naopak levnější byly v příhraničí. Totéž platí i u cen bytů. Nejdražší byty s poměrně velkým rozdílem od ostatních okresů jsou v okrese Plzeň-město. Ačkoliv jsou ceny nemovitostí v okolí Plzně nejdražší, vykazují tyto regiony i nejvyšší migrační saldo. To bylo prokázáno i silnou pozitivní závislostí korelačního koeficientu mezi saldem migrace, bytovou výstavbou a cenou rodinných domů v okresech kraje. Ceny nemovitostí byly v roce 2008 na nejvyšší úrovni a po nástupu ekonomické krize zaznamenaly pokles. Zaměříme-li se na úroveň ORP, zjistíme, že výsledky korelační analýzy mezi migračním saldem a bytovou výstavbou na úrovni ORP prokázaly jen slabou pozitivní závislost. Důvodem jsou zejména velké rozdíly v bytové výstavbě mezi jednotlivými ORP. Hypotéza, že regionální rozdíly v cenách bydlení ovlivňují migraci, nemůže být na základě výše uvedených závěrů potvrzena, neboť obyvatelé se nejvíce stěhují do regionů s vysokými cenami nemovitostí.

Prostorová mobilita obyvatelstva v Plzeňském kraji doznala tedy po roce 2000 poměrně výrazných pozitivních změn. Jak již bylo uvedeno výše, zaznamenával kraj kladné migrační saldo, vyšší prostorovou mobilitu v rámci kraje i stěhování obyvatelstva na delší vzdálenosti. Vysoké migrační saldo bylo v posledních letech ovlivněno zejména velkým počtem cizinců stěhujících se na území kraje. Otázkou ovšem zůstává, jak bude situace dále ovlivněna ekonomickou recesí v roce 2009.

Seznam literatury a pramenů

Seznam literatury:

- Analysing and Modelling Inter-regional Migration (2003), Regional Labour Market Adjustments in the Accession Candidate Countries, Workpackage No. 3, 214 s.
- Baštová M., Toušek V. (2005): Brněnský a plzeňský průmysl po roce 1989. In: VIII. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Ekonomicko-správní fakulta MU, Brno, s. 15-22
- Blažek J., Uhlíř D. (2002): Teorie regionálního rozvoje. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha, 211 s.
- Brožová D. (2003): Společenské souvislosti trhu práce. Sociologické nakladatelství, Praha, 140 s.
- Cameron G., Muellbauer J. (1998): The Housing Market and Regional Commuting and Migration Choices. Scottish Journal of Political Economy, Vol. 45, No. 4, s. 420-446.
- ČERMÁK, Z. (2001): Vývoj migrační mobility v devadesátých letech v České republice. In: Hampl M. a kol.: Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha, s. 87 – 98.
- Dokoupil, J., Matušková, A. a kol. (2005): Rozvojový potenciál Plzeňského kraje. ZČU v Plzni, katedra geografie FPE, Plzeň, 198 s.
- Drbohlav D. (2001): Mezinárodní migrace v České republice v kontextu evropských integračních procesů. In: Hampl M. a kol.: Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha, s. 99-126
- Drbohlav D., Uherek Z. (2007): Reflexe migračních teorií. Sborník ČGS, 12, 2, ČGS, Praha, 125-141
- Drbohlav D. (1998): Migrace obyvatelstva: Geografické aspekty v rámci interdisciplinárního výzkumu. Habilitační práce, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha
- Ederveen S., Bardsley J. (2003): The influence of wage and unemployment differentials on labour mobility in the EU: A meta-

analysis, In: Analysing and Modelling Inter-regional Migration. Regional Labour Market Adjustments in the Accession Candidate Countries, Workpackage No. 3, s. 49-78

- Fidrmuc J. (2002): Migration and Regional Adjustment to Asymmetric Shocks in Transition Economies, In Analysing and Modelling Inter-regional Migration. Regional Labour Market Adjustments in the Accession Candidate Countries, Workpackage No. 3, s. 17-48
- Fidrmuc J. Huber P. (2003): Analysing and Modelling Inter-regional Migration: Executive Summary and Policy Conclusion, In: Analysing and Modelling Inter-regional Migration. Regional Labour Market Adjustments in the Accession Candidate Countries, Workpackage No. 3, s. 7-16
- Fidrmuc J. Huber P. (2003): Where Have All the Migrants Gone? Reconciling Falling Migration Rates with Rising Regional Disparities during Transition, In: Analysing and Modelling Inter-regional Migration. Regional Labour Market Adjustments in the Accession Candidate Countries, Workpackage No. 3, s. 131-147
- Franc A. (2006): Hlavní tendence ve vývoji pracovních migrací v České republice. Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, č. 22/2006, Brno, 27 s.
- Gardner, J., G. Pierre, A. Oswald (2001): Moving for Job Reasons. Working Paper. Warwick: University of Warwick, s. 32.
- Günther J. (2000): Regional unemployment differentials and internal migration in Hungary. South-East Europe Review, s. 135-146
- Halamka M. (2005): Mobilita obyvatelstva a trh práce na Děčínsku v období transformace. Diplomová práce, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 149 s.
- Hampl M. a kol. (2001): Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha, 328 s.
- Hampl M. (2005): Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich kontext. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha, 147 s.

- Hendl J. (2004): Přehled statistických metod zpracování dat. Portál, Praha, 584 s.
- Henley, A. (1998): Residential mobility, housing equity and the labour market. *The Economic Journal* 108, 414–427.
- Horáková M. (2006): Zahraniční pracovní migrace v České republice dva roky po vstupu ČR do EU. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Praha, 88 s.
- Horáková M. (2010): Mezinárodní pracovní migrace v ČR. Bulletin č. 24, VÚPSV, Praha, 67 s.
- Chan, S. (2001): Spatial Lock-in: Do Falling House Prices Constrain Residential Mobility? Department of economics: Rutgers University, s. 35.
- Kallai E. (2003): Determinants of regional mobility in Romania, In: *Analysing and Modelling Inter-regional Migration. Regional Labour Market Adjustments in the Accession Candidate Countries*, Workpackage No. 3, s. 109-130
- Kan, K. (2002): Residential mobility with job location uncertainty. *Journal of Urban Economics*, Vol. 52, s. 501–523.
- Matušková A., Novotná M. a kol. (2007): Geografie města Plzně. ZČU v Plzni, katedra geografie FPE, Plzeň, 184 s.
- Millington J. (1994): Migration, Wages, Unemployment and the Housing Market: A Literature Review. *International Journal of Manpower*, Vol. 15, s. 89-133.
- Mulder, C. H., P. Hooimeijer (1999): Residential relocations in the life course. In: Van Wissen, L. J., P. A. Dyksta (eds.), *Population issues: an interdisciplinary focus*. New York, s. 159–186.
- Mutlová A. (2006): Analýza migrace ve Středočeském kraji (1992-2002). Diplomová práce, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 71 s.
- Oswald, A. (1996): A Conjecture on the Explanation for High Unemployment in the Industrialized Nations: Part I. Working Paper, Warwick: University of Warwick, s. 475.
- Pavlík Z. a kol. (1986): Základy demografie. Academia Praha, Praha, 636 s.

- PITNER, J. (2002): Dopady transformace ekonomiky na strukturu zaměstnanosti v České republice. Statistika, 2002, č. 5, s. 171 – 174.
- Roubíček, V. (1997): Úvod do demografie. CODEX Bohemia, Praha, 352 s.
- Sirovátka T. a kol. (2003): Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti. Masarykova univerzita Brno, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí České republiky, Národní vzdělávací fond: Praha a Brno, s. 154
- Stark O., Bloom E. (1985): The New Economics of Labour Migration. The American Economic Review, Vol. 75, No. 2, Papers and Proceedings of the Ninety-Seventh Annual Meeting of the American Economic Association, s. 173-178.

Seznam pramenů:

- Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR (2006), Sociologický ústav Akademie věd České republiky, Praha, 58 s.
- Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji 2000. Úřad práce v Plzni, Plzeň, 25 s.
- Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji 2001. Úřad práce v Plzni, Plzeň, 26 s.
- Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji 2002. Úřad práce v Plzni, Plzeň, 30 s.
- Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji 2003. Úřad práce v Plzni, Plzeň, 34 s.
- Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji 2004. Úřad práce v Plzni, Plzeň, 58 s.
- Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji 2005. Úřad práce v Plzni, Plzeň, 59 s.
- Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji 2006. Úřad práce v Plzni, Plzeň, 63 s.
- Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji 2007. Úřad práce

v Plzni, Plzeň, 63 s.

- Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji 2008. Úřad práce v Plzni, Plzeň, 66 s.
- ArcČR 500-Digitální geografická databáze 1:500 000 (2003): [CD-ROM]. ARCDATA Praha, s.r.o.
- Databáze migračních dat ČSÚ
- Monitor (2006): Čtvrtletník o lidech a práci v Plzeňském kraji, Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, červen 2006, Plzeň, 16 s.
- Monitor (2006): Čtvrtletník o lidech a práci v Plzeňském kraji, Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, září 2006, Plzeň, 16 s.
- Statistická ročenka Plzeňského kraje 2003. ČSÚ, Plzeň, 378 s.
- Statistická ročenka Plzeňského kraje 2004. ČSÚ, Plzeň, 416 s.
- Statistická ročenka Plzeňského kraje 2005. ČSÚ, Plzeň, 388 s.
- Statistická ročenka Plzeňského kraje 2006. ČSÚ, Plzeň, 390 s.
- Statistická ročenka Plzeňského kraje 2007. ČSÚ, Plzeň, 401 s.
- Statistická ročenka Plzeňského kraje 2008. ČSÚ, Plzeň, 408 s.
- Statistická ročenka Plzeňského kraje 2009. ČSÚ, Plzeň, 408 s.
- Změny charakteru pracovního trhu v ČR (2007). ČSÚ v Praze, Praha, 12 s.

Internetové zdroje:

- Ceny sledovaných druhů nemovitostí 2000-2002 (online dne 16.6.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/publ/7009-03-2000__2002>
- Ceny sledovaných druhů nemovitostí v letech 2002-2004 (online 16.6.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/publ/7009-05-v_letech_2002_2004>
- Ceny sledovaných druhů nemovitostí v letech 2004-2006 (online 16.6.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/publ/7009-07-v_letech_2004__2006>

- Ceny sledovaných druhů nemovitostí v letech 2006-2008 (online 16.6.2010). Dostupné z WWW:
<<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/publ/7009-09-v letech 2006 2008>>
- Cizinci v ČR 2009 (online dne 27.5.2010). Dostupné z WWW:
<<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/kapitola/1414-09-2009-0900>>
- Česká republika od roku 1989 v číslech (online dne 15.6.2010). Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989>
- Demografická ročenka České republiky 2008 (online, citováno dne 5.6.2010). Dostupné z WWW: <
<http://www.plzen.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/publ/4019-09-2008>>
- Demografická ročenka České republiky 2007 (online, citováno dne 5.6.2010). Dostupné z WWW:
<<http://www.plzen.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/4019-08-2007>>
- Demografická ročenka České republiky 2006 (online, citováno dne 5.6.2010). Dostupné z WWW:
<<http://www.plzen.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/publ/4019-07-2006>>
- Mezinárodní pracovní migrace v ČR (online dne 11.5.2010). Dostupné z WWW: <<http://praha.vupsv.cz/Fulltext/B24-MPMc.pdf>>
- Pohyb obyvatelstva v České republice za rok 2002 (online, citováno dne 5.6.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.plzen.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/publ/4019-03-za_rok_2002>
- Pohyb obyvatelstva v České republice za rok 2003 (online, citováno dne 5.6.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.plzen.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/publ/4019-04-za_rok_2003>
- Pohyb obyvatelstva v České republice za rok 2004 (online, citováno dne 5.6.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.plzen.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/publ/4019-05-za_rok_2004>

- Pohyb obyvatelstva v České republice za rok 2005 (online, citováno dne 5.6.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.plzen.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/publ/4019-06-za_rok_2005>
- Sčítání lidu, domů a bytů 2001 (online, citováno 23.6.2010). Dostupné z WWW: <<http://www.plzen.czso.cz/xp/edicniplan.nsf/s/2003-1>>
- Statistická ročenka České republiky 2004 (online dne 27.4.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/publ/10n1-04-_2004>
- Vybrané demografické údaje (online dne 16.6.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989>
- Základní ukazatele národního hospodářství (online dne 24.7.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989>
- Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS (online dne 20.4.2010). Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989>
- Změny charakteru pracovního trhu v ČR (online dne 2.6.2010). Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/1143-07>>

Přílohy

Příloha 1: Obyvatelé Plzeňského kraje podle náboženského vyznání v letech 1991 a 2001

	1991	1991	2001	2001
	celkem	v %	celkem	v %
věřící celkem	206 104	36,9	133 526	24,2
z toho				
Církev římskokatolická	189 311	91,9	113 983	85,4
Českobratrská církev evangelická	8 216	4,0	3 971	3,0
Církev československá husitská	5 521	2,7	2 925	2,2
Pravoslavná církev v českých zemích	1 491	0,7	1 226	1,1
bez vyznání	259 195	46,4	360 347	65,4
Nezjištěno	93 008	16,7	56 815	10,3

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

Příloha 2: Národnostní složení obyvatelstva v Plzeňském kraji v letech 1991 a 2001

	1991		2001	
	celkem	v %	celkem	v %
Celkem obyvatel	558 307	100	550 688	100
Česká	534 444	95,7	524 396	95,2
Moravská	2 049	0,4	880	0,2
Slezská	117	0	48	0
Slovenská	14 329	2,6	7 773	1,4
Romská	1 927	0,3	599	0,1
Polská	349	0,1	327	0,1
Německá	2 273	0,4	2 040	0,4
Ruská	-	-	320	0,1
Ukrajinská	460	0,1	1 334	0,2
Řecká	-	-	32	0
Maďarská	835	0,1	568	0,1
Rumunská	-	-	101	0
Vietnamská	-	-	1 655	0,3
Ostatní	-	-	1 336	0,2
Nezjištěno	1 524	0,3	9 279	1,7

Zdroj: SLDB 2001, vlastní zpracování

Příloha 3: Cizinci podle okresů v roce 2005

	celkem	Podíl cizinců (v %)	Z toho (v %)				
			Ukrajina	Vietnam	Slovensko	Německo	Moldavsko
Plzeňský kraj	13 206	2,4	33,6	25,0	15,3	6,2	2,1
Domažlice	1 054	1,8	24,1	28,4	21,3	10,4	1,4
Klatovy	1 481	1,7	22,1	23,4	19,7	9,5	0,9
Plzeň- město	5 357	3,0	42,8	21,4	10,7	3,2	2,9
Plzeň-jih	958	1,6	35,7	14,8	11,8	7,9	0,9
Plzeň- sever	1 035	1,5	41,3	5,9	21,4	5,9	1,8
Rokycany	944	2,1	40,9	4,6	23,7	5,4	5,0
Tachov	2 377	4,6	17,1	53,1	15,4	8,7	0,5

Pozn.: podíl cizinců na celkové populaci kraje, okresů

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2006

Příloha 4: Zaměstnanost v Plzeňském kraji 1999-2008

	1999		2000		2001		2002		2003	
	Zaměstna- vatelé	Zaměst- nanci	Zaměst- navatelé	Zaměst- nanci	Zaměst- navatelé	Zaměst- nanci	Zaměst- navatelé	Zaměst- nanci	Zaměst- navatelé	Zaměst- nanci
OSVČ	48 661	48 661	50 786	50 786	51 929	51 929	52 910	52 910	53 874	53 874
Malé organizace	10 274	48 990	10 478	49 762	10 600	49 839	10 604	50 224	10 771	51 586
Velké organizace	1 587	178 611	1 583	176 900	1 545	175 487	1 564	170 770	1 672	170 626
Celkem	60 522	276 262	62 847	277 448	64 074	277 255	65 078	273 904	66 317	276 086
	2004		2005		2006		2007		2008	
	Zaměst- navatelé	Zaměst- nanci	Zaměst- navatelé	Zaměst- nanci	Zaměst- navatelé	Zaměst- nanci	Zaměst- navatelé	Zaměst- nanci	Zaměst- navatelé	Zaměst- nanci
OSVČ	51 332	51 332	49 389	49 389	48 851	48 851	49 017	49 017	50 498	50 498
Malé organizace	10 987	52 235	11 142	52 999	11 063	52 637	11 094	52 485	11 085	47 103
Velké organizace	1 692	176 397	1 653	172 661	1 658	171 418	1 665	170 438	1 655	168 395
Celkem	64 011	279 964	62 184	275 049	61 572	272 906	61 776	271 940	63 238	265 996

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce v Plzeňském kraji (2000-2009)

Příloha 5: Nezaměstnanost v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008 (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Plzeňský kraj	6,5	6,5	7,1	7,6	7,4	7,2	5,9	4,8	5,6
Blovice	4,4	4,6	5,2	6,0	5,7	5,1	4,1	3,4	4,6
Domažlice	3,9	4,2	6,0	7,0	6,7	6,6	5,6	4,5	5,5
Horažďovice	6,1	6,2	6,2	6,7	9,1	8,0	6,4	5,0	5,9
Horšovský Týn	4,9	5,3	6,7	7,1	7,9	7,1	5,4	5,4	6,7
Klatovy	4,8	4,5	5,9	7,2	7,8	8,3	6,7	5,6	5,6
Kralovice	7,8	7,4	8,3	9,1	8,2	8,4	7,1	5,8	5,8
Nepomuk	5,8	5,9	6,0	6,4	6,4	6,4	5,1	4,8	5,4
Nýřany	4,8	4,9	5,7	6,0	6,0	6,0	4,8	4,0	5,2
Plzeň	7,2	6,9	7,3	7,4	6,7	6,2	5,1	3,9	4,2
Přeštice	4,1	4,4	4,5	4,4	5,1	5,4	4,3	3,0	3,0
Rokycany	7,7	7,3	7,4	8,4	7,9	7,3	5,7	4,2	5,4
Stod	4,4	5,0	5,4	5,6	5,9	5,7	4,2	3,4	4,2
Stříbro	10,7	11,9	10,4	11,5	10,4	10,1	8,6	7,0	13,6
Sušice	9,3	10,9	11,5	11,7	11,0	12,1	10,8	8,9	9,4
Tachov	7,7	7,9	9,0	9,7	9,8	9,8	8,8	7,4	9,8

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2003-2009), vlastní zpracování

Příloha 6: Korelace mezi saldem migrace, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2002

		mig00-02	nez00-02	byt00-02
mig00-02	Pearson Correlation	1	-,777*	,740
	Sig. (2-tailed)		,040	,057
	N	7	7	7
nez00-02	Pearson Correlation	-,777*	1	-,598
	Sig. (2-tailed)	,040		,156
	N	7	7	7
byt00-02	Pearson Correlation	,740	-,598	1
	Sig. (2-tailed)	,057	,156	
	N	7	7	7

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2003, vlastní zpracování

Příloha 7: Korelace mezi saldem migrace, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v okresech Plzeňského kraje v letech 2003-2005

		mig03-05	nez03-05	byt03-05
mig03-05	Pearson Correlation	1	-,449	,679
	Sig. (2-tailed)		,312	,093
	N	7	7	7
nez03-05	Pearson Correlation	-,449	1	-,638
	Sig. (2-tailed)	,312		,123
	N	7	7	7
byt03-05	Pearson Correlation	,679	-,638	1
	Sig. (2-tailed)	,093	,123	
	N	7	7	7

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2004-2006), vlastní zpracování

Příloha 8: Korelace mezi saldem migrace, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v okresech Plzeňského kraje v letech 2006-2008

		mig06-08	nez06-08	byt 06-08
mig06-08	Pearson Correlation	1	-,744	,683
	Sig. (2-tailed)		,055	,091
	N	7	7	7
nez06-08	Pearson Correlation	-,744	1	-,787*
	Sig. (2-tailed)	,055		,036
	N	7	7	7
byt 06-08	Pearson Correlation	,683	-,787*	1
	Sig. (2-tailed)	,091	,036	
	N	7	7	7

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2007-2009), vlastní zpracování

Příloha 9: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2002

Model Summary									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,850 ^a	,722	,584	2,12885	,722	5,207	2	4	,077

a. Predictors: (Constant), byt00-02, nez00-02

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2003, vlastní zpracování

Příloha 10: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v okresech Plzeňského kraje v letech 2003-2005

Model Summary									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,680 ^a	,462	,193	3,70533	,462	1,718	2	4	,289

a. Predictors: (Constant), byt03-05, nez03-05

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2004-2006), vlastní zpracování

Příloha 11: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v okresech Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Model Summary									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,761 ^a	,579	,368	2,80160	,579	2,749	2	4	,177

a. Predictors: (Constant), byt 06-08, nez06-08

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2007-2009), vlastní zpracování

Příloha 12: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2002

		mi00-02	nez00-02	by00-02
mi00-02	Pearson Correlation	1	-,708**	,581*
	Sig. (2-tailed)		,003	,023
	N	15	15	15
nez00-02	Pearson Correlation	-,708**	1	-,516*
	Sig. (2-tailed)	,003		,049
	N	15	15	15
by00-02	Pearson Correlation	,581*	-,516*	1
	Sig. (2-tailed)	,023	,049	
	N	15	15	15

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2003, vlastní zpracování

Příloha 13: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v ORP Plzeňského kraje v letech 2003-2005

		mi03-05	nez03-05	by03-05
mi03-05	Pearson Correlation	1	-,561*	,628*
	Sig. (2-tailed)		,030	,012
	N	15	15	15
nez03-05	Pearson Correlation	-,561*	1	-,448
	Sig. (2-tailed)	,030		,094
	N	15	15	15
by03-05	Pearson Correlation	,628*	-,448	1
	Sig. (2-tailed)	,012	,094	
	N	15	15	15

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2004-2006), vlastní zpracování

Příloha 14: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v ORP Plzeňského kraje v letech 2006-2008

		mi06-08	nez06-08	by06-08
mi06-08	Pearson Correlation	1	-,517*	,207
	Sig. (2-tailed)		,048	,458
	N	15	15	15
nez06-08	Pearson Correlation	-,517*	1	-,162
	Sig. (2-tailed)	,048		,564
	N	15	15	15
by06-08	Pearson Correlation	,207	-,162	1
	Sig. (2-tailed)	,458	,564	
	N	15	15	15

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2007-2009), vlastní zpracování

Příloha 15: Průměrné hodnoty salda vnitrostátní migrace v jednotlivých ORP podle věkových kategorií za období 2000-2008 (v ‰)

	0-14 let	15-24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	65 a více let
Blovice	1,20	0,04	0,69	1,01	0,93	0,58	0,08
Domažlice	0,00	0,00	-0,68	0,00	0,23	0,17	-0,07
Horažďovice	0,11	-0,63	-1,23	-0,04	0,05	0,59	-0,44
Horšovský Týn	1,18	0,16	0,09	1,04	0,40	0,26	-1,03
Klatovy	0,16	-0,05	-0,84	-0,04	0,21	0,27	0,08
Kralovice	-0,31	-0,63	-1,38	-0,19	0,24	0,65	0,28
Nepomuk	-0,01	0,02	-0,87	0,31	1,08	0,79	0,54
Nýřany	1,56	0,41	1,77	1,05	0,83	0,61	-0,22
Plzeň	-1,15	0,07	0,04	-0,21	-0,47	-0,56	-0,18
Přeštice	1,13	0,28	0,98	0,74	0,74	0,55	-0,41
Rokycany	-0,15	-0,74	-0,94	-0,24	0,24	0,48	-0,02
Stod	0,44	0,79	0,98	0,25	0,60	0,50	0,76
Stříbro	-1,54	-1,85	-2,18	-0,72	-0,12	0,22	-0,32
Sušice	-0,06	-0,57	-1,07	0,12	0,30	0,48	0,13
Tachov	-1,41	-1,70	-2,63	-1,19	-0,40	-0,25	-0,26

Zdroj: Databáze migračních dat ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 16: Průměrné hodnoty salda zahraniční migrace v jednotlivých ORP podle věkových kategorií za období 2000-2008 (v ‰)

	0-14 let	15-24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	65 a více let
Blovice	0,30	0,75	0,44	0,43	0,03	-0,04	0,04
Domažlice	0,28	0,43	0,35	0,38	0,20	0,08	0,04
Horažďovice	0,09	0,51	0,49	0,32	0,25	0,06	0,01
Horšovský Týn	0,22	0,21	0,26	0,20	0,13	0,10	0,05
Klatovy	0,30	0,67	0,66	0,52	0,29	0,07	0,02
Kralovice	0,06	0,42	0,34	0,29	0,14	0,05	0,03
Nepomuk	0,18	0,81	1,72	1,13	0,39	0,43	0,31
Nýřany	0,16	0,51	0,56	0,37	0,14	0,04	0,00
Plzeň	0,39	1,18	1,21	0,70	0,36	0,06	0,04
Přeštice	0,23	0,80	0,81	0,60	0,39	0,14	0,08
Rokycany	0,35	1,11	1,26	0,88	0,52	0,11	0,02
Stod	0,26	0,71	0,89	0,34	0,18	0,06	0,05
Stříbro	0,29	0,95	1,38	1,01	0,72	0,29	0,22
Sušice	0,16	0,32	0,45	0,32	0,26	0,04	0,03
Tachov	0,98	1,99	1,57	1,16	0,42	0,10	0,04

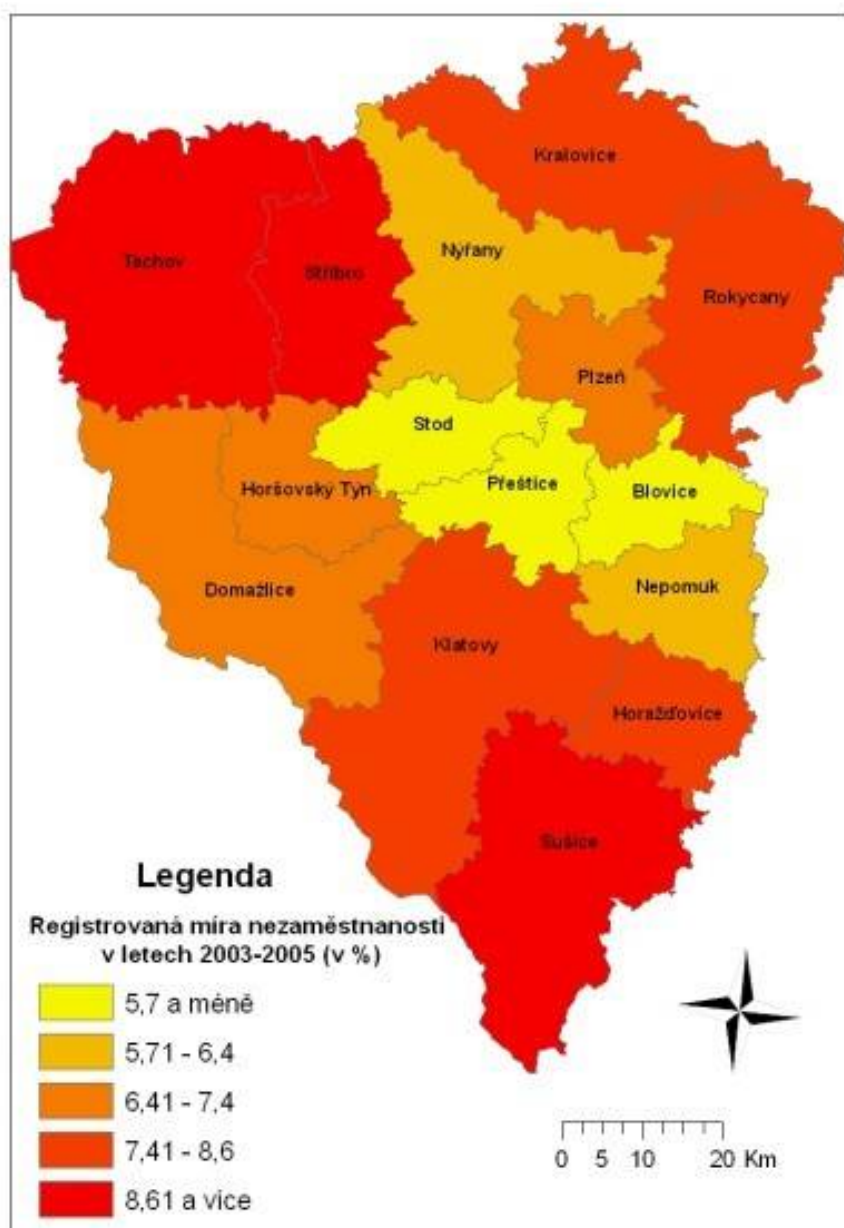
Zdroj: Databáze migračních dat ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 17: Průměrné hodnoty celkového salda migrace v jednotlivých ORP podle věkových kategorií za období 2000-2008 (v ‰)

	0-14 let	15-24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	65 a více let
Blovice	1,50	0,79	1,13	1,44	0,96	0,54	0,12
Domažlice	0,28	0,43	-0,33	0,37	0,43	0,25	-0,03
Horažďovice	0,20	-0,12	-0,74	0,28	0,29	0,65	-0,44
Horšovský Týn	1,41	0,36	0,34	1,25	0,53	0,36	-0,98
Klatovy	0,47	0,63	-0,18	0,48	0,50	0,35	0,10
Kralovice	-0,26	-0,21	-1,04	0,10	0,37	0,69	0,31
Nepomuk	0,16	0,83	0,85	1,44	1,48	1,22	0,84
Nýřany	1,73	0,93	2,33	1,42	0,97	0,65	-0,22
Plzeň	-0,76	1,25	1,26	0,49	-0,12	-0,50	-0,15
Přeštice	1,36	1,08	1,79	1,34	1,13	0,70	-0,33
Rokycany	0,20	0,37	0,33	0,64	0,76	0,59	0,00
Stod	0,70	1,49	1,86	0,59	0,78	0,56	0,81
Stříbro	-1,25	-0,90	-0,80	0,28	0,60	0,50	-0,10
Sušice	0,09	-0,25	-0,62	0,44	0,56	0,52	0,15
Tachov	-0,43	0,29	-1,06	-0,02	0,02	-0,15	-0,22

Zdroj: Databáze migračních dat ČSÚ, vlastní zpracování

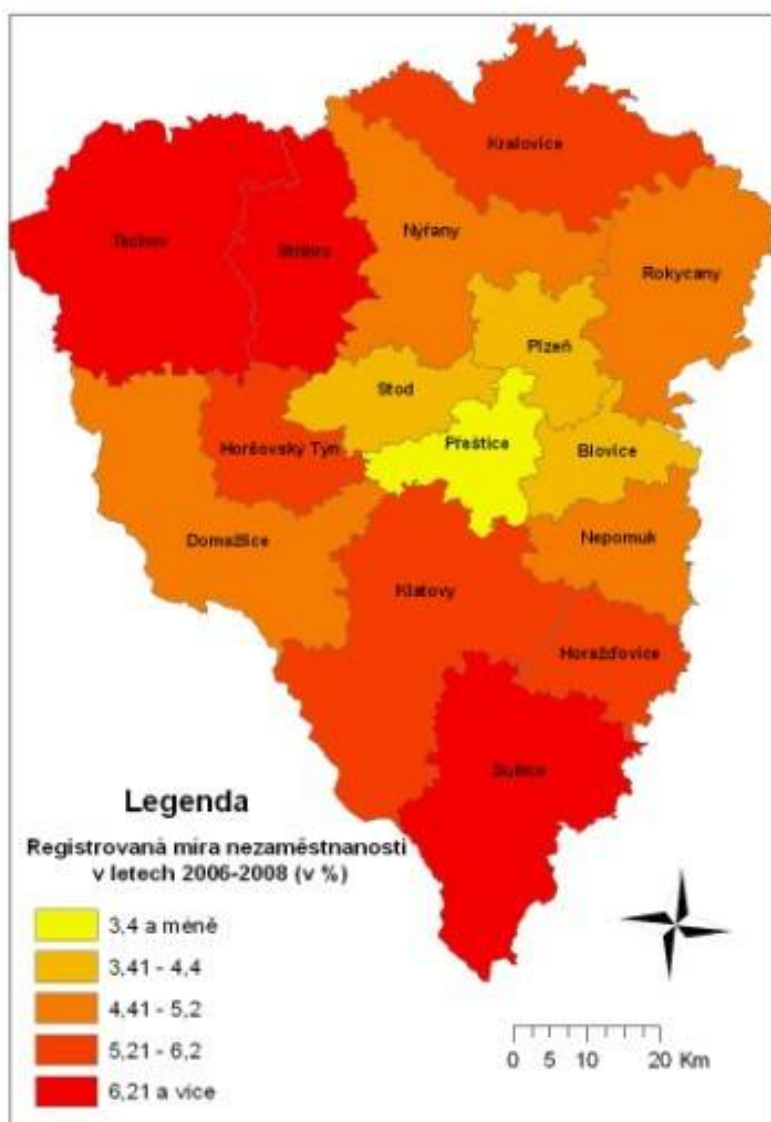
Příloha 18: Registrovaná míra nezaměstnanosti v ORP Plzeňského kraje v letech 2003-2005

Pozn.: jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2004-2006), vlastní zpracování

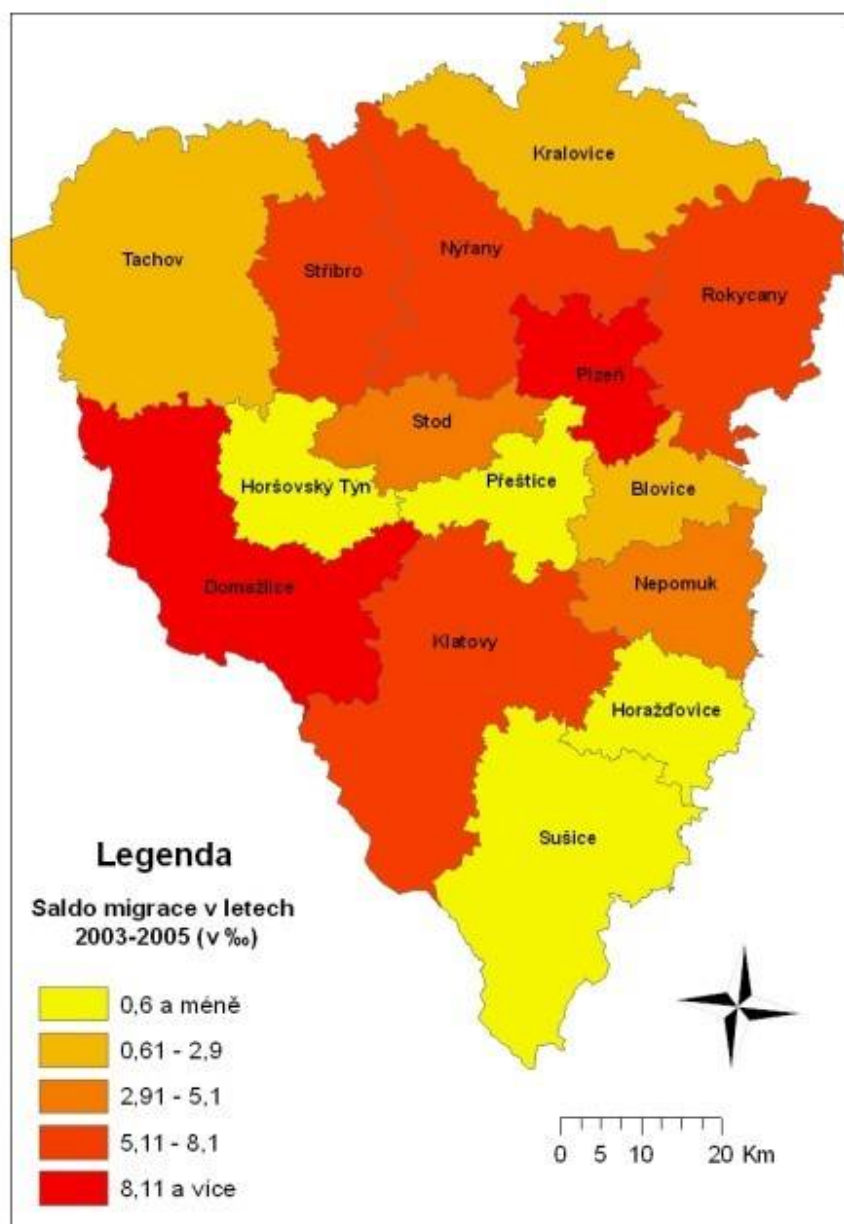
Příloha 19: Registrovaná míra nezaměstnanosti v ORP Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Pozn.: jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2007-2009), vlastní zpracování

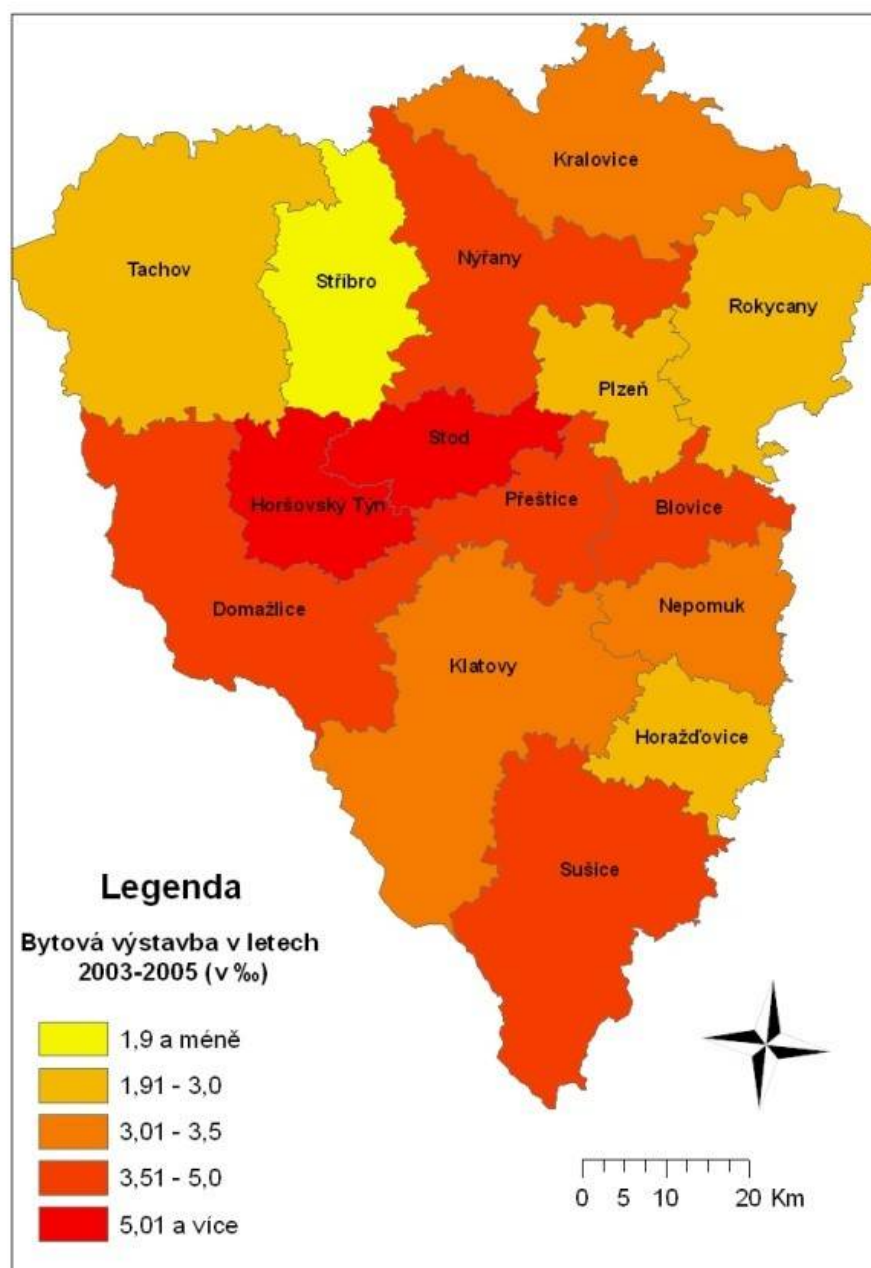
Příloha 20: Saldo migrace v ORP Plzeňského kraje v letech 2003-2005

Pozn.: jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2004-2006), vlastní zpracování

Příloha 21: Bytová výstavba na 1000 obyvatel v ORP Plzeňského kraje v letech 2003-2005

Pozn.: jedná se o roční průměry za sledované období

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje (2004-2006), vlastní zpracování

Seznam tabulek, obrázků a příloh

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Ekonomicky aktivní a zaměstnanost podle sektorů v ČR v letech 1993-2008

Tabulka 2: Cizinci s povolením k pobytu v ČR v letech 1993-2009

Tabulka 3: Zaměstnanost cizinců v ČR v letech 1997-2009

Tabulka 4: Sídlní struktura v Plzeňském kraji v letech 1993-2008

Tabulka 5: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatelstva v Plzeňském kraji 1921-2001

Tabulka 6: Vývoj obyvatelstva v Plzeňském kraji v letech 1993-2008

Tabulka 7: Struktura obyvatel podle pohlaví a věku v Plzeňském kraji k 31. 12. v letech 1993-2001

Tabulka 8: Vzdělanostní struktura obyvatel Plzeňského kraje v letech 1991 a 2001

Tabulka 9: Zaměstnaní podle sektorů v Plzeňském kraji v letech 2000-2008

Tabulka 10: Zaměstnanost osob v Plzeňském kraji 2000-2008

Tabulka 11: Zaměstnaní v národním hospodářství podle odvětví OKEČ

Tabulka 12: Volná pracovní místa v Plzeňském kraji 1999-2008

Tabulka 13: Míra registrované nezaměstnanosti v ČR podle krajů (k 31. 12.)

Tabulka 14: Věková struktura uchazečů o zaměstnání 2000-2009

Tabulka 15: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání 2004-2009

Tabulka 16: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání 2000-2003

Tabulka 17: Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence 2000-2009

Tabulka 18: Struktura uchazečů o zaměstnání podle Klasifikace zaměstnání (KZAM) 2000-2009

Tabulka 19: Zaměstnanost cizinců v Plzeňském kraji 2000-2009

Tabulka 20: Cizinci se živnostenským oprávněním v Plzeňském kraji v letech 2000-2009

Tabulka 21: Srovnání nezaměstnanosti v okresech Plzeňského kraje s nezaměstnaností v ČR a v Plzeňském kraji 2000-2009

Tabulka 22: Nezaměstnanost v ORP v tříletých intervalech v letech 2000-2008

Tabulka 23: Odchytky nezaměstnanosti jednotlivých ORP od krajského průměru v letech 2000-2008

Tabulka 24: Vývoj počtu cizinců v Plzeňském kraji v letech 2000-2008

Tabulka 25: Jednotlivé složky migračního salda v Plzeňském kraji 2000-2008

Tabulka 26: Jednotlivé složky salda migrace podle okresů 2000-2008

Tabulka 27: Stěhování v rámci Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Tabulka 28: Vnitřní stěhování mezi okresy v letech 2000-2008

Tabulka 29: Vyjíždka za prací podle velikostních kategorií obcí v Plzeňském kraji v roce 2001

Tabulka 30: Vyjíždějící za prací podle prostorového typu dojíždky v letech 1991 a 2001

Tabulka 31: Největší směrové proudy vyjíždky v Plzeňském kraji v roce 2001

Tabulka 32: Srovnání vybraných charakteristik ORP a pracovních mikroregionů v roce 2001

Tabulka 33: Denní vyjíždka za prací podle doby trvání v Plzeňském kraji v roce 2001

Tabulka 34: Vývoj domovního fondu v Plzeňském kraji v letech 1970-2001

Tabulka 35: Dokončené byty podle okresů na 1000 obyvatel v letech 2000-2008

Tabulka 36: Dokončené byty podle ORP na 1000 obyvatel v letech 2000-2008

Tabulka 37: Průměrné ceny rodinných domů v Plzeňském kraji podle okresů v letech 2000-2008

Tabulka 38: Průměrné ceny bytů v Plzeňském kraji podle okresů 2000-2008

Tabulka 39: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Tabulka 40: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Tabulka 41: Průměrné hodnoty míry nezaměstnanosti, salda migrace a bytové výstavby v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Tabulka 42: Průměrné hodnoty míry nezaměstnanosti, salda migrace a bytové výstavby v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Tabulka 43: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Tabulka 44: Průměrné hodnoty míry nezaměstnanosti, salda migrace a bytové výstavby v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Tabulka 45: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Tabulka 46: Rozdělení ORP do jednotlivých skupin na základě shlukové analýzy v jednotlivých sledovaných obdobích

Tabulka 47: Průměrné hodnoty míry nezaměstnanosti, salda migrace a bytové výstavby v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Tabulka 48: Korelace mezi mírou nezaměstnanosti a saldem migrace, saldem zahraniční migrace a celkovým saldem migrace podle věkových kategorií u jednotlivých ORP v Plzeňském kraji v období 2000-2008

Tabulka 49: Korelace mezi migračním saldem, bytovou výstavbou, cenou rodinných domů a cenou bytů v jednotlivých okresech v letech 2000-2008

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti v ČR k 31. 12. v letech 1990-2009

Obrázek 2: Růst HDP v ČR v letech 1996-2008

Obrázek 3: Srovnání nezaměstnanosti v krajích České republiky v letech 1993-2008

Obrázek 4: Rozdělení jednotlivých ORP do okresů v Plzeňském kraji

Obrázek 5: Srovnání přirozeného přírůstku obyvatelstva Plzeňského kraje a České republiky v letech 1993-2008

Obrázek 6: Srovnání salda migrace v krajích ČR v letech 2000-2008

Obrázek 7: Struktura věřících v Plzeňském kraji v roce 2001

Obrázek 8: Cizinci podle státního občanství v Plzeňském kraji v letech 2005 a 2008

Obrázek 9: Cizinci podle státního občanství v ČR v roce 2008

Obrázek 10: Registrovaná míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji v letech 2000-2002

Obrázek 11: Saldo migrace v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2002

Obrázek 12: Saldo migrace v ORP Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Obrázek 13: Saldo migrace v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Obrázek 14: Srovnání vymezení pracovních mikroregionů a správních obvodů ORP

Obrázek 15: Dokončené byty na 1000 obyvatel v ORP Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Obrázek 16: Rozdělení jednotlivých ORP Plzeňského kraje na základě výsledků shlukové analýzy

Obrázek 17: Dendrogram jednotlivých ORP na základě výsledků shlukové analýzy

Seznam příloh:

Příloha 1: Obyvatelé Plzeňského kraje podle náboženského vyznání v letech 1991 a 2001

Příloha 2: Národnostní složení obyvatelstva v Plzeňském kraji v letech 1991 a 2001

Příloha 3: Cizinci podle okresů v roce 2005

Příloha 4: Zaměstnanost v Plzeňském kraji 1999-2008

Příloha 5: Nezaměstnanost v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2008

Příloha 6: Korelace mezi saldem migrace, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2002

Příloha 7: Korelace mezi saldem migrace, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v okresech Plzeňského kraje v letech 2003-2005

Příloha 8: Korelace mezi saldem migrace, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v okresech Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Příloha 9: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v okresech Plzeňského kraje v letech 2000-2002

Příloha 10: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v okresech Plzeňského kraje v letech 2003-2005

Příloha 11: Vztah mezi migračním saldem v závislosti na míře nezaměstnanosti a bytové výstavbě v okresech Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Příloha 12: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v ORP Plzeňského kraje v letech 2000-2002

Příloha 13: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v ORP Plzeňského kraje v letech 2003-2005

Příloha 14: Korelace mezi migračním saldem, mírou nezaměstnanosti a bytovou výstavbou v ORP Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Příloha 15: Průměrné hodnoty salda vnitrostátní migrace v jednotlivých ORP podle věkových kategorií za období 2000-2008

Příloha 16: Průměrné hodnoty salda zahraniční migrace v jednotlivých ORP podle věkových kategorií za období 2000-2008

Příloha 17: Průměrné hodnoty celkového salda migrace v jednotlivých ORP podle věkových kategorií za období 2000-2008

Příloha 18: Registrovaná míra nezaměstnanosti v ORP Plzeňského kraje v letech 2003-2005

Příloha 19: Registrovaná míra nezaměstnanosti v ORP Plzeňského kraje v letech 2006-2008

Příloha 20: Saldo migrace v ORP Plzeňského kraje v letech 2003-2005

Příloha 21: Bytová výstavba na 1000 obyvatel v ORP Plzeňského kraje v letech 2003-2005